

بو قانوننامه لرك برنجیسی دفته (قانون نامه آل عثمان) نامیده مقید اولوب دولتك بالجه نامیسات وتشکیلات عمومی قدیمه سی جامع و برارده احکام جزایشه به عائد خصوصاتی حاویدر . مقدمه سنده دخی بیان اولدنی اوزره بو قانون نامه دولت عثمانیه نك نشکلندن اعتباراً الجا آت زمانیه ایله ییدرنی انخاد اولوب تدوین ابدلیان واستانبولك فتحیله دولتك اکتساب ایتدیکی شکل جدید دفتولاین تفصیاتی تحققی و اتمامی ایجاب ایده لرك حضرت فاتحک همت مجدده سی ایله اکیال و مجدداً وضع وتأسیس اولنان احکامی احتوا ایتمک اوزره ترتیب و تخریر ایدلمشدر . ایکنجیسی تشکیلات قدیمه دولتك مالی وعدلی قسملرینه عائددر . کتبخانه فیر سنده اشوب ایکنجی مجله نك دخی : سلطان مشارالیه عائد وقانون اساسینک جزا و ورکولر قسمنه مشعلق ایکی بابنی محتوی ه اولدنی بیان ایدیلور ایسه ده بو جهت پاکش قید اولمشدر . حتی ذکر اولنان کتبخانه مدیری و یانه سفارت سینه سئک تخریراتنه معنوی تفریرنده : اقرب احتیاله کوره سلطان احمد خان اول زماننده جمع ایدلمشدر ه دیور . بو قانونک مالی جهتی کتبخانه لرمزك اکثر یسنده موحد و سلطان سلیمان خان قانونی به نسبتله معروف (قانون آل عثمان) ک مالی قسمنه مشاهددر ، لکن عدلی قسملری متفاوتدر . قارشیلشد بریلور ایسه قانون سلیمانیه اولان شدید جزا لرك بزم مجله ده اولدجه تعدیل ایدلیکی نظار ایدر . بناء علیه ایکنجی مجله نك تاریخ تریبی مؤخر در .

ذکر اولنان سلطان سلیمان خان قانوننامه سنده کی مواددن بعضیلری سلطان بایزید خان نانی و بعضیلری سلطان سلیم خان اول زماننده تنظیم و تعدیل ایدلیکی کورلدیکندن بو قانونک اصلی سلطان محمد خان نانی زماننده تخریر و تدوین اولدورق بعده خلفینی عصر لرنده برخی تعدیلات اجرا ونهایت سلطان سلیمان خان زماننده ابوالسعود اقدی کی برافضالک هنی و خانان مشارالیهک مساعدده سی ایله اتمام و اکیال ایدلیکی بو صورتله سلطان مشارالیه نامه نسبت اولدنی آکلاشیلور . سلطان سلیمان خان

مورخین قدیمه عثمانیه آراسنده ایلمک اول ویکانه اولدورق عالی اقدی مرحوم طرفندن ه کنه الاخبار ه ده بیان اولنان سلطان محمد خان نانی قانوننامه سئک استانبول کتبخانه لرنده نسحیمی موجود اولدیغندن و یانه کتبخانه امپراطور یسنده موجود بولنان نسحه سی فطوغرافیسئک اخذ ایتدیربه لرك ارسالی و یانه سفارت سینه سئکدن رجا اولمش ایدی . سفارت مشارالیه دن جواباً وارد اولان تخریراتنه ذکر اولنان کتبخانه ده سلطان محمد خان نانی به عائد اولدورق موجود اوج عدد قانوننامه دن ایکسئک فطوغرافیلری ارسال ایدلیکی و دفته (قانون پادشاهی سلطان محمد بن مراد خان) دیه مقید اولان و ۱۸۹۳ سنه مجریه سنده تخریر ایدلمش بولنان اوچنجیسئک کتبخانه مأمور یسندن دو قور قره لیچ جانبدنن قریباً طبع ونشر اولدجنی بیان اولمشدر .

انجمنجه فطوغرافیلری جلب اولنان مذکور ایکی قطعه قانوننامه دن برنجیسی بدی و ایکنجیسی یکریمی درت که جمعاً اوتوز بر پارچه یعنی بیولک صحیفه دن مرکبدر . هر ایکسی ده دیوانی قیرمه سی خط ایله محرردر . یازیلری بریزدن فرقلیدر . سطر لری ایسه بعضاً یکریمی سکر بعضاً اوتوز و اوتوز اوج اولوق اوزره متفاوتدر . برنجیسئک ۱۰۴۹ سنه مجریه سنده تخریر اولدنی نهایتنده بیان ایدلمش ایسه ده ایکنجیسئک تاریخ تخریری کورستلامشدر .

زماننده اكمال ايديلان مذكور قاتون طيعت عليه مركز تكامي و زمانك تأثيري
جهت ترليه بدم بدم تبدل و تير كلي به دوچار اولش و بوده بالحاصله عدلي
جهته اجرا ايدليني مستبان بونفشدرد .

تأسيسات و تشكيلات دولتك اساسي محتوي اولان و يك يقين زمانلاره
قدر احكامي امور حكومته آرزوق مديلات ايله مرعي بولان برنجي
قانوننامه ده ابكي جهت شايان تدقيقدر : زمان تنظيمي و محرري اولان
توقيعي ليس زاده محمد بن مصطفي . بوايكي جهتن برنجيسي قاتون نامه تك
بعض محفلنده كوريلان قيودا تك تاريخه تطبيقه حل ايديله جكدرد . بو
صورتله زمان تنظيمي قطعي دلگسه . هرحالده طوغري به قريب اوله رق
بولنه حقدرد . حالبو كه محرري حقدرد تاريخلرده بر كونه معلومات بولنه ميور .
مكر كه زمان بوبابده شايان احتجاج و تيقه لر ميدابه جيقادره و يا بعض يازمه
مجموعه لرده معلومات لازمه بولنه .

بو قانوننامه سلطان محمد خان ثابتيك اواخر سلطنتده تنظيم و تحرير
ايدلشدر . زير قاتوننامه تك منتهده : حالابنا بولوك دم مدارس عاليه بهن ديو
اسم قولشدر ، ديجسه و بو مدارسك سلطان مشار اليه نامه منسوب
جامع شريفه برابر ۸۷۰ سنه هجريه سنده رسیده حد ختام اولدني تاريخلرده
بيان ايدلسته نظر آ تاريخ مذكور دن سوكره يازليني ، ويريلان علوفه دن
اوزمان قاضيسكر ك بر اولدني آكلا شلده سنه [۱] و خاقان مشار اليك صوك
صدر اعظمي اولان قرماني محمد پاشا قاضيسكر بولان مولی مصالح الدين
مصطفي الفسطلانيك صلابتدن و متكلم خالق اولمندن قوشقولاره رق
خاقان مشار اليه و زرانك درت اولدني جهته قاضيسكر ك دخي متعدد

[۱] متن قانون نامه ده قاضيسكر كلسي بعضاً مفرد و بعضاً جمع اوله رق
استعمال اولمشدر . علوفه سنه نظر آ اوزمان قاضيسكر كلك هنوز ايكي به تريفق
اولدني آكلا شلديندن مستسخ متن قانون نامه ده كوريلان ديكر سهولتي متللو
- زير زمان استنساخده قاضيسكر ايكي ايدى - بولكه بي ده بعضاً جمع اوله رق زيادشدر .

اولسني القا اتمكله قاضيسكر كلك روم ايلي و آناتولي نامليره ايكي به
تقسيمه سبب اولش و بو خصوص ۸۸۶ سنه هجريه سنده و قوعبولش اولسته
نظر آ تاريخ مذكور دن اول تحرير اولدني تيين ايدرد . لکن بو تاريخلر
آره سنده اولان سنه لرك هانكيسنده تنظيم اولدنيغه دائر قانوننامه دن بر
قيداستيباط اولته ماز ، فقط قرماني محمد پاشا صادر تنده اولسي اغلب احتمالدر .
آشاعنده نشاخيلغه دائر اولان ايضاحات بو جهتي ده زياده تنوير
و توضيح ايدله جكدرد .

مطالعاه سندن مستبان اولدني اوزره بو قانوننامه ني حضرت فاتحك
امر يله و لسانندن اوله رق قلعه آلان ذات كنديسي توقيعي ليس زاده
محمد بن مصطفي گره تعريف و بيان ايد ميور . توقيعي منصبي حضرت فاتح
زماننده وضع واحداث اولمشدر . لکن زمان احداثه دائر تاريخلرده بر كونه
قيده تصادف اولته ميور . بو منصبه ايلك تعيين اولان ذات مشاهير علمدان
شيخ محمد جزرينك اولادندن (ابوخلير محمد) اولدني ظن اولورده .
سلطان محمد خان ثابتي زماننده بو منصبده بولانلرك اساميدى مرتباً
مضبوط دلگدر . يالکين بعض وقوعات و حادثات سبيله معلوم بولانلر
(قرماني محمد پاشا) و (مولی سراج الدين) در . آكلا شلديغه كوزه
جزري زاده دن سوكره قرماني محمد پاشا مدرس ايکن بو منصبه تعيين
اولمش و مستصدارده اعتراسنه قديموقني محافظه ايتمشدر [۱] . آدن سوكره
مشاهير علماي عصر فاتحن دن مولی سراج الدين تعيين اولمشدر [۲] .

[۱] حديقه الوزرا : ص ۱۴

[۲] سجل عثمانيه بو ذللك ترجمه حائده نشاخيلغه تعيينندن سوكره پاشاني
وبريله درك ۸۸۷ سنه سنده وفات ايدنيكي و فزاري زاده احمد پاشا ترجمه حائده
دخي پاش دفتر دارلندن ۸۸۰ سنه سنده نتاخي اولوب ۸۸۷ سنه سنده عزل
ايدليني بيان اولمشدر . نتاخي لرك متعدد اولدنيغه دائر تاريخلرده فید بوقدر ،
بو حالده ايکينك عتي زامنده بو منصبه اشغال ايني قابل دلگدر . و بخصوص فزاري
زاده نك ۸۸۴ سنه سنده سلطان بايزيدك لاسي بولديني محقدرد .

۸۸۲ سنه هجریه سندن سوکره قانوننامه نك محمري اولان ليس زاده محمد بن مصطفی نك ملا سراج الدبسه خلف اولديني آكلاشيبليور . نسو حالده قانوننامه نك ۸۸۳ سنه سندن سوكره [۱] وقره ماني محمد باشانك زمان صدارتنده ترتيب و تحرير ايدلديكته يقين حاصل اوليور و تاريخلرده بوذات ايچون بيان اولسان « حالا دستور الممل اولان قوانين نافعه نك اكثرى آنك نتيجه تدبير اصابت يذريدر » افاده بله تايد ايديور .

لكن بوناسبتله اسي ميدانه چيغان مذكور ذاته دائر يوقايرده دخي بيلديرلديكي اوزره تاريخلر مزده و تراجم احوال كتابلر مزده معلوماته تصادف اولنه مامش ، و فوعبولان تحريات نمره سز قالمشدر .

سلطان محمد خان ناني و خانني سلطان بايزيد خان ناني زمان سلطنتلر نده بشامش ليس چاي مانده . بوذات اولديني تاريخلرده و تراجم احوال كتابلر نده كوريليور . بوذاتك اسي « بو الدين حزه » و پدرينك اسي دخي « علي » دره حضرت فاتح زماننده تقبض و بر روايته كوره دفته دارلقه قدر ترقى ايدوب سلطان بايزيد خان ناني زماننده اوج دنعه دفته دارلقده بولنمش و ۹۱۲ ياخوده ۹۱۳ سنه سنده معزولاً بروسده . وفات ايتمشدر .

بعض تاريخلرده بوذات ليس زاده ديه مذكور واسي محي الدين اوله رق مقيد ايسده اوزماننده يازلمش بر مجموعه قديمه كوريلن قيد آني بوايكي كسه نك بر اولديني تبين ايديور و زماننده ليس چلي نيلديكي تبين ايليور : تاريخ عزل عيسى فقيه دفته دار و نصب ليس بجاي او

دوم ملكن يته فداغه خراب
اهل دلهر دولر نارغش
ليس چون كلدي وعيسا كتدي
ليس عيساي عجب نفق ائدي

۸۹۱

[۱] قاضيمسك اولان مزياس جيلبسي دوتكله معروف محي الدين ائندي عرب بريدك قائل حفته حضرت فاتح طرفدن ايراد ايديلان - مؤلكه جواني ببدالتديق و بره چكي عرض ايلش ايدى . سلطان مشارالیه نشانچي بولان مولى سراج الديق جلب عين - مؤالى ايراد و در حال جواني آلمش ايدى . بو مخصوص محي الدين فنديتكله قاضيمسكركنندن عزتي موجب اولدى . بوده ۸۸۲ سنه سنده در .

بونك اوغلي اولوب ليس زاده ديه معروف اولان پير احمد چلي سلطان سلیمان خان قانوني دورى علماسنددر ، ۹۵۲ سنه سنده وفات ايتمشدر . بالاده كي ايضاحاته نظرآ هرايكينسك دخي بوقانوننامه نك محمري اولان ليس زاده محمد بن مصطفی اولديني تبين ايدر . يازيسندن وبعض مجلله نرته موجود قيوادتن بوقانوننامه نك زمان تحرير نده قلمه آلدنبي استنباط اولنان بر مجموعه عتقه ده مندرج بعض مباحث علميه نك هابتلر نده ليس زاده محمد ائندي اسي مذكور اوله مبرمى اليك فاتح عصرى علماسندن اولديني تبين ايديور .

بوقانوننامه دولتك قديم تأسيسات و تشكيلات اساسيه سنى حاويدر ، پالجه مأمورين و مستخدمين دولتك وظائفى و صورت نشووعاسى و بوظائفى ايضا ايچون آله چي عائداتى و مراسمده مراتب تشريفاتيه سنى و هر حالده بوناره عائد برچوق خصوصاتى جامعدر و يوقايرده بيان اولديني اوزره تأسيسانك جزايه عائد احكامسندن يالكلر رتيبه بحث ايدر . بو قديم تأسيسات و تشكيلاتك احكامى برخيلى تعديلات ايله برابر امور دولتده برچوق زمان يقابولمش و مرعى بولنمشدر .

خصوصات مذكوره متن قانون نامه ده كوريله چكي اوزره مراتب اعيان و اكابر ، سلاطين عظامه لازم اولان ترتيب و آيين ، احوال جرايم و اهل مناصبك عائداتى اولوق اوزره اوج باه تقسيم بولنمشدر ، مع مافيه شوجهت نظر دفته تصادف ايدر كه كرك كاتيكك قصورى و كرك سائر بعض تأثيرات بونك يك قاريشيق قامه آلمشنه سبب بولمشدر . مراسمدن بحث ايديلير ايكن وظائفه سكلشمش و مراتبدن بحث اولنور ايكن منشاء مأمورين يازلمش و بوضورته افاده اطراد كوسترليه رك عدم انتظامه دوشولش و آره صره يك مهم پارچه لر سبقشدر بولمشدر .

ابتداي كلامده بيان اولديني اوزره مورخلر مز آره سنده عالي ائندي مرحوم تأسيساته دائر آچديني فصلده برنجي دفعه بوقانونك

قانون نامه آل عثمان صورت خط همايون سلطان

محمد خان انارالله برهان

بسم الله الرحمن الرحيم

بوقانون بوقانون نامه اتام ودهم قانونيدر وبتم دخي قانوتددر
اولاد كرام نسلآ بعد نسلر بونكله عامل اوله لر

حمد بن حدوشنا لایمده اول خالق بیچون جبل عن الريب والمتون دركاهنه
اولسونكه نظام وانتظام عالمی احسن ترتیب اوزره ایجاد ایدون احوال
موجوداتی قانون حکمت مقرونی اوزره بی مشیر تدبیر خلق ایلدی
وصلوات بی غایت اول سرور کائنات ومقخر موجودات اولان سلطان
المسلین و اشرف التبیین اوزریته اولسونكه انك دخي سنت شریعت
شریفة سی سبب ترتیب دین مبین تهذیب شرع میبدر بعد ذلك
بواوراق قواعد سلطانی وسخفة قوانین خاقانینك جهی اولان عبد حقیر
كثیرالتقصیر محمد بن مصطفی المعروف بلیس زاده التوقی حیلاً پادشاه
روی زمین وشهنتشاه - هر تمکین فلک رفعت خورشید منزلت سلطان
سلاطین جهان وخاقان کاسران عالیشان قاتع بلاد الروم بنصرالله الملك
القیوم ناظم امور دین ودولت ومماین قوانین قدر وسلطنت صاحب
المغازی المشهورة فی الافاق مالک سریر الخلافة بالاستحقاق قهرمان زمان
صاحب الامن والامان السلطان الاعظم خایفة الله فی العالم السلطان

اسمی ذکر ایدر ونظر مطالعه دن کچیردیکنی سونیاامکله برابر مواد
مندرجه سندن بك جوق استفاده ایتدیکی آکلاشیاور . عالینك افاداتی
ایله بوقانوننامه مقایسه اولندیقی تقدیرده حضرت فاتح عصر تدمکی احکامدن
هانکیلیرینك مورخك زماننده معمول به ویامعدل اولدی بی نمایان اولور.
متن قانون نامه ده مهم قالمش بعضی خصوصاتی دخي تعریف وایضاحه همت
ایتمشدر . مورخ هانمر ایسه عالینك افاده سی عیناً اقتباس ایلشدر .

لطیف پاتسا مرحومك « آصفنامه سی » و بر نسجه سی روان
اوطه سنده کی کتبه چانه ده موجود اولوب تدقیقتدن سلطان ابراهیم خانه تقدیم
ایدیلدیکی آکلاشیلان امور دولته عائد رساله بوقانوننامه تک تأسیسات
ومراسمه عائد اولان موادیك بر شکل دیگره افراخی وبعضی جهت لیرینك
ایضاحی صوتیله حصوله کتیرلمشدر . (عیدی [۱]) نك « خزائن
القانون » سی ایسه آصفنامه نك نقلماً قلده آلمشندن حصوله کتیش وهیچ
یرشی علاوه ایلماشدر .

انجمنجه جلب ایدیلان مذکور قانوننامه لرك الحجاب ایدن جهت لیرینك
بالتحتیه تشریحه قرار ویرلدی . یوحاشیلر ایچون عالینك كنه الاخبارنده
وآصفنامه ده وسلطان ابراهیمه تقدیم ایدیلان رساله ده بولنان ایضاحاتدن
وقویحی بك وعین علی اتمدی وقوجه سكبان باشی رساله لرندن وموجود
تشریفات وبك جوق قوانین آل عثمان کتابلرندن استفاده ایلشدر .

محمد عارف

[۱] اسمی عبدالصمددر . (کورکچنك) شهرئنددر . اوزون مدت
استانبول وعربستان ومصر طرفلرنده سیر وسیاحت ، بعده (بودین) شهرنده
اختیار اقامت ایتدی . اوراده کاتب احکام بعده روزنامه چیی اولدی . والی
عثمان پاشا نامه ۱۰۴۹ - سنه سنده بوکتابی نظم ایلشدر .

ابن السلطان محمد خان ابن السلطان مراد خان ابن السلطان محمد خان
 ابدالله دوله و ایدسلطنته حضرت تریک زمان شریفترند. بو عبد حقیر
 خدمت طغرای غمراهه استخدا، اولوب و تانک کسمادتو پادشاه خورشیدشاه
 حضرت تلی شریف سررسلطنت ایشدکه ایام سلطنتینده بو نتیجه قوحت
 عظیمه میسر اولوب خصوصا حالا دارالسلطنت اولان محروسه عظمی
 و مدینه کبری اونوب مطمح انظار سلاطین جهان اولان محیه مرعیه
 قسطنطنیه فتح میسر اولدغده ساها احداد عظامری زمانده اولان
 قوانین مضبوطه دقت اولونیوب اکسک اولان پرلین دخی کندولری
 رأی منیر ولایت تأثیرلری ایله تکمیل بیوروب دیوان هابوده ابدالیاد
 معموله اولق ایچون بقانون نامه تحریر اولق لازم کلکین بوعبدحقیر
 فرمان جلیللری اوزره نظم و انشا ایروب هرکس مستفید اولق ایچون
 اصطلاح و عبارتدن فراغت اولوب آسان پادشاه کردون وفاردن نقله
 یازیلوب واج باب اوزره قلدی

مراتب اعیان واکار بیاننده در

سلاطین عظامه لازم اولان ترتیب و آیین بیاننده در
 احوال جرایم و مر اهل منصبک عایدلری بیاننده در

بلکلکه اولا وزرا و امرانک وزیر اعظم باشیدر جهلنک اولوسیدر
 جهل امورک وکیل مطلقیدر و ممالک وکیلی دفترداریدر و اول ناظریدر
 و اوتورمده و طورمده و مرتبهده وزیر اعظم جهلنک مقدمدر
 و شیخ الاسلام علمانک رئیسدر و معلم سلطان دخی کذلک سردار
 علمادر وزیر اعظم امری رعایه اوسته الملق مناسیدر امامتی و خواجه
 سایر وزرادن بر نیجه طبقه یوقاریدر و تصدر دخی ایدرلر

و بر جمعیت عالی و بر جمع اهالی اولسه اهل دیوانه اخردن ادم قرشمسون
 اولا وزرا انلردن سکره قاضی سکرلر اندن سکره دفتردارلر اندن سکره

یکچیری اغلی و سایر اوزنکی اغلاری [۶] میرعلم [۴] و قیوچی باشی [۳]
 و میراخور اوتورر .

مال دفتردارلریم جمله اساتنه سه ادمده اولان اغلارمدن یوقارو اوتوررلر
 و جمله سنجاق بکیرلرندن یوقارودر و یوقارو اوتوررلر الی کره یوز بیک
 اقیقه بلکه دخی اولورسه انلردن یوقارو اوتوررلر و بکیر دفتردارلرک
 اشته اوتوررلر

و اغلاردن یکچیری اغلی سایر اغلارک بیوکبدر باش یکچیری اغلی
 انک الله میرعلم انک الله قیوچی باشی انک الله میراخور حالا میراخور

[۱] یکچیری آغاسی ، میرعلم ، قیوس باشی ، میراخور ، چاوش باشی ،
 چاقری باشی ، چاشنکیر باشی ، بلوک باشی آغاری یعنی آتی بلوک دنیان سپاه
 و سلعدار و غرابی بین و بسار و علوشیان بین و بسار و چانلری آغارینه اوزنکی
 آغاری یاخور آغایان رکاب هاپون تسمیه اولنور ایدی . بونلر پادشاهک آنتنک
 یاننده یوزیمک امتیازینه مالک ایدرلر .

[۲] مرتبهجه یکچیری آغاسنک مادونی و دیگر اوزنکی آغلرینک مانوق
 اولا میرعلم لوی سلاطینک حامی و معلم و هتدرلرینک آسری ایدی . بشون بکلر
 بکیرلردن انک و سنجاق بکلر ن بیک آقیقه عاشاقی و اودی . دولت عثمانیهده
 یک قدیم بر مأموریندر . بعد بکیر مرابب قسمرماتیهجه میرعلمک خاصه دنیان بو
 مأمورلره بیوک و کوچک میراخورلره قیوجیلرکنغدا سنک تقدم ایشدیک نوبعیات
 یوسله لرندن آکادشیلور . مع مایه دائما درگاه عالی قیوسی باشلرینک پینواسی
 یولغشدر . هر هتدرلر ایک تسمدر . بر نیجیسی سفر هاپونده اوتاغ هاپونی قورور
 قالدیرمه مأمور اولان چارده هتدرلری درکه آسری . هتدر باشی ایدی . ایکنجسی
 سفر هاپونده اوتاغ هاپون اوکننده نوبت چالنه مأمور اولان علم مهرلری اولوب
 خابطلری سازنده ناشی ایدی .

[۳] دولت عثمانیهده قیوسی باشیاق مأمورنیک یک قندیدر ، اولالله بر
 اولدینیک حاده مسوکره درت بده لوق عدهده ابلاغ اولوب بریسی باش قیوچی
 باشی اولدی . بونک عاشاقی مالک عثمانیهده نوانن محضر باشیلارله متعلق تجارلر
 اولوب سائرلرینک معین عاشاقی یوق ایدی . افلاق و بغداد بکلری تبدیل و تجدید
 اولدغجه نصب اولانان بکی محله کتورروب بکلکه یوزلردن بری مأمور اولور .
 لک جوق قنود و سائر ایله عودت ایدر ایدی .

دولت پادشاهیده ایکی اولمشدر [۱] امیر اخور الله جاقرجی باشی [۲]
 انوك الله چاشنكېر باشی [۳] انوك الله سسار بلوك اغلاری انلرك الله
 چاوش باشی [۴] انوك الله قوجیلر كئئخداسی [۵] انوك الله

[۱] میراخورلر بیوک و کویك ناهله مروف ایلر . برنجیسی آخورد خلئنگ ،
 سراجلرك ، بیدكېلرك آسری ایدی ، پادشاهك نوله ده ، وجودیك نظاردوه مسك وایکی یوز
 فلان قانلرئینك خسته مأموران و اولان و حیرلك و قانلر جیلرک ضابطلری بولنان ساربان
 و خریدنه باشیلر دخ بونك قمر اداره سنده ایدی . چایر زماننده اطرافده
 بولنان بلكك سمرالك اولنلری سامهوق امانندن بیک یوك آغجه ندورلر ككاب هایونه
 تلم و بقیه سی درجیب ایدر ایدی . بیوک میراخور قوجیلر كئئخدانك ماقوق
 ایدی . شیدئیک اسطبل عصاره مدرمدر . ایکنجیسی کوچك آخورد خلئنگ
 و عربه جیلرک ضابطی اولوب سفر هایونده ارغ اولغانلرینه مارکیر اعطا و پادشاهك
 عربلرینه محافظه ایك دخ جله و ساتانندن بولنور ایدی .

[۲] سرای هایونده بولوب شكار خاق دئیلن گروهك آسری و پادشاهك
 آوی باشیسی ایدی . عارفه سی یوی یوز التیش آغجه ایدی . پ گروه بنده چانر .
 جیان خاصه ، شاهینجین ، آغجه جیان ناهله اوج قسه تقسیم اولندی . صدرك
 ایکیسته طوغانچی باشی و آغجه سی باشی ناهله بلیر ضابطلر تهن ایدلی . مع مانیه
 خیل وقت جاقرجی باشی جاقرجیان خاصه نك ضابطی و دیگر لرینك آسری ایدی .
 [۳] سرایده بولنان چاشنكېرلك ضابطی ایدی . دولت شاه بنده يك قیم
 برمانوریدر . پادشاه دین اولنلری خاص اوطه ده طعام ایندكده يك صحنلری
 کورتومك چاشنكېرلك وظیفه سی اولوب چاشنكېر باشی دخ اولارنده بولنور ایدی .
 [۴] چاوشان درگاه عالیك ضابطی ایدی . چاوش باشی بوم مخصوصنده
 الفده کوموش دکنك اولندی سالد دیوانه طور ، و قوجبولان دعاویده اجرا
 مأمورئتی ایفا ایلر ایدی . صدارت کئئخدای دسیسی اولدنی زمان آنك بعض
 مصالخی دخ اجرا ایلر ایدی . بومقام اکثر رجال دولك ماقوق اولوب بیوک
 و کوچك نذکر جیلر دخ معاون اولورنایسی ایدی .

[۵] سرای جدید هایونك باب السعاده دن مانعا یتون قیولرئی بکلبان
 و قیوی دئیلن اوجافه منسوب بولنان یوبان درگاه عالی و باب هایونك آسری
 ایدی . درگاه عالی یوبالری بیک طغوزیکرئیش بش و باب هایون یوبالری دوتوز
 اون بدی که جمأ ایکی بیک اوجوبوز فرق ایکی نفر اولوب برر بلوك باشی اداره سنده
 اولوق اوزده اولکیسی فرق ایکی و ایکنجیسی بین لوكه منقسم ایدی . مانوفه لری
 بیک اتی یوز اوج آغجه اولوب اوج آیده بر آلورلر ایدی .

جبه سی باشی [۱] انك الله طویچی باشی [۲] اونورر .
 و دیوان هایونده سسدرده اونورمق وزرانك و قاضی عسکرک
 و دفتردارلرك و نشایجیلرک یولیدر اولا وزرا اونوروب بر چابنه قاضی
 عسکرلر انلرك الله دفتردارلر اونورورلر و اولر بر چابنه نشایجی اونورر
 و نشایجینك مرتبئسی اکر وزارت و بکلر بلك ایسه دفتردارله
 قصدر ایدر و سنجاق ایله نشایجی ایسه دفتردارلردن اشغه اونورر القابی
 دفتردارلر القابیدر مرتبئسی انلر مرتبئسیدر

و مال دفتردارلرم شاه زاده لاله لرینك اوسته اونورلر
 و خامت و قشلق و یازلیق و اكلكده وزرا و قاضی عسکرلر و دفتردارلر
 برابر کییدر
 و صفه دیوان عالیده اونورمق بکلر بک لرك یولیدر و بکلر بک لر وزرا الله
 دفتردارلر قاضی عسکرلر الله اونورورلر سنجاق بکلری طئمره ده اونورورلر
 و جله مال دفتردارلر كرك اسئانه مده و كرك ممالك محروسه مده اولر
 مرتبه اونورمه و القابده برابرلر

و بکلر بکلر وزرادن بر طبقه آشفه در و تخت قاضیلرینه قصدر ایدرلر
 دئار السطئم قاضی سئندن غیریسی دفتردارلر مدن اشغه اونورلر
 بالذات رصکاب هایونغه صاحب عرض اولانلر قاضی
 عسکرلرم و دفتردارلر مدمر و ایچ خلئقندن قیو اغضای [۳]

[۱] قیم عیال اولدوسنك قیو تولی دئیلن خاصه عسکرینك پیاده قسمدن
 اولوب بولنك مهمات حریمه سنك تنجید و تمیز و وقت حضرده محافظه ننه زمان
 سرفرده تویزده مأمور بولنان جبه سی ارجانك آغاسی ایدی .
 [۲] شیدئیک طوغان نظارتنك سفیدر .

[۳] قیو آغاسی یاخورد باب السعاده آغاسی سرای هایونده اولان خادم آغازلرینك
 ضابطی ، بالجه امدون مأمورلرینك آسری ، حرم و محوم دائره هایونك
 ضبط و ربطنه مأمور ایدی . ۹۶۰ - سنده دارالسعاده الشریفه آغانی احداث
 اولورق قیو آغاسنك قمر نظارتنده بولنان حرمین هایون اوقاق ایله اوقاف
 عساکر جیبكی و اوقاف هایون مفتلنك بونك اداره سنه تودیع قلمنشن دیوسورولف
 دارالسعاده آغاسی تازی ایدرلك سرای هایونك برنجی ضابطی اولنن و بیدئیده
 باب السعاده آغانی دخ آنك تخت امرینه داخل اولر ق اهمیئنی غائب ایتمدر .

واوده باشی [۸] و خزینه دار باشی [۳] و کلاجر باشی [۳] و سرای عامه مک
اغلی [۴] صاحب عرضدر اما قو اغلی اولان اختیار باشددر اکثریا
اوده باشی و قو اغلی عرض اجتک کرکدر و نامه ایله عرض اجتک کوزی
بکلر بکلرک و امرانک و قضانک یولیدر بالذات عرض اجتک مرتبسی طایدر
و بکلر بکلک درت کشته لئی یولیدر مال دفتردارلرینک و بکلک ایله
نشانجی اولانک و بشیوز اجه قاضیلرک و درت یوز بیک اجه به وارمش
سنجاق بکلرینک یولیدر و سنجاق بکلر کوزی اغلارک اوسته اوتوردرلر
و نشانجیلق داخل و محن مدرسلرینک یولیدر و مال دفتردارلرکندن
نشانجی اولسه اول بکلر بکلک حکمی ایله اولور و رئیس الکتاب نشانجی
اولسه سنجاق حکمی ایله اولور [۵]

[۱] اندرون و یاخود ایچ آقاری تسمیه اوانانلرک برنجیسی بولنوب پادشاهی
کدبروب صوبغه مأمور ایدی . بوندن طولای ذات هاپونه جله دن زیاده مقرب
اوانله قو اغلی پایه سنده ایسه ده طاهرآ آکا نایع ایدی . اکثریا ایچ
اوغلانلردن و بعضا خادم آقارلردن تعیین اولور ایدی . بوی آلفش آجه علوفه سی
و سنزی جامه خاصه پادشاهیدن بین پازجه اتوابی وار ایدی .

[۲] ایچ آقارلرینک ایکنجیسی ایدی . خزینه هاپون خدمه لرینک ضابطه
اولوب بولنلرک انضباط حالرینه دقت ایدر و خزینه هاپونک محافظه سته اهتمام
ایر ایدی . پادشاهک دنسار و سجاده سی دخی ائتمه بولورودی . آق آقارلردن
انتخاب ایدلیدی .

[۳] اندرون آقارلرینک اوچنجیسی ایدی . خاص کلاجر خدمه لرینک آسری اولدرق
بولرله و کلاجر خرجه و مدینه نظارت ایدر ، شربت و طاقق اعمال ابلر ایدی .
[۴] ایچ آقارلرینک درنجیسی اولوب اندرون هاپون نامی آلان خاص ، بیوک ،
کوجک اولمه لور و سرایک محافظه سته نظارت ایدر و معتبرده فرق نفر آق آقارلور ایدی .

[۵] منی قانوننامه تک دیکر مهندسه نشانجیلرک و وظیفه سی فلرا جکمه اولدینی بیان
ایلدیلرک حالده بوراده علمدان تصدیق باطامه ذکرا و ایرادیلرکی دولتره بازلان نامه
هاپونلر نحر برینک دخی بولرله محول بولنسه میبیزد . علمانک دخی علوم ادیبه به وارنق و
اسول نحر بره آشنا ذواتی نحری اوله توق تعیین ایدلیدی . و نشانجیلرک احدانندن اول دخی
نامه هاپونلر علمانک بوخصوصه صاحب ائندار بولنانلری چاپندن یازلش ایدی .
یاده علمانن نصب خصوصی ترک و رئیس الکتابلر نماز بیتکلر نشانجیلرکی وظیفه سی

و مال دفتردارلری سنجاق قبول اینسه درت یوز للی بیک ایله و بر بلور
و یکپجری اغلی وسائر اوزنکی اغلرینه درت یوزلوتوز بیک ایله و بر بلور
و درت یوز بیک اسکلی سنجاق بکی بکلر بکیلر اولنر آستانه مده
دار السعاتم اتقاری سنجاقه چقبسه درت یوز بیک ایله جیقر
و دیوان هاپونده . طعمامه وزیر اعظم ایله باش دفتردار وسائر وزرا
ایله دفتردارلر و نشانجی بی یله و قاضی عسکرلر بشقه یلر
و مال دفتردارلر بیک و بکلک ایله نشانجیدن وزیر دخی دفعه اولوی
بولدر و قاتوندر .

وزیر اعظم اوکندن قالفان طعام چاوش باشه بولداندلر ایله یسون
واول وزرا اوکندن قالفان طعام رئیس الکتابه قنرلر به یسون و قاضی

عسکرلر اوکندن قالفان طعام قو جیلر کنخداسنه و برلسون
چاوش باش و رئیس الکتاب و قو جیلر کنخداسی خدمتکاردر دیوانده
اؤنورمزلر و اغلاردن میر علم و قیووجی باشی کنت لارم کلسه آنلر دخی
اؤنورمزلر و بر مصاحت ایچون . مزول بکلر بکیلر کیرسه و یامعزول بک
کیرسه معزول بکلر بکیلر وزرا آلتنه نشانجی آلتنه و معزول بکلر دفتردارلر
آلتنه اؤنورلر معزول بکلر بکیلر اکر بکی بوابله مضبلردن کیش مال
دفتردارلغنده و یاخود اوزنکی اغلغنده اویش بکلر بکی ایسه اوتوردرلر
و خدمتکارلر سته مجوزده [۱] کیدرمک و زرانک و قاضی عسکرلرک

بالکز فلرا چککندن عبادت قالی ، اراضی و قریه منلق بئی دفترخانه
عامه ده مسطور اولان زعامت و تجار و خواص و اوقاف فریه لری انتقال ایشدیکه
قیدینک آزدی قلی ایله نصیحی اموری دخی بوکا تقویض اولدی .

[۱] دولت عثمانیه ده مستهل عامه لردن بری ایدی . سلطان سلیم اول
طرفندن احدات اولدینی جهله « سایی » تسمیه اوانان قاوروقدن اوستنده بولنان
فرمزی و قس کی سر شی ایله قریق اولورودی . رجال بیرون و اندرون ایام
عاده ده و قو کنخدالی ، شهرامینی ، احتساب آقایی وسائر بیض مأمورین
آلای کولری کیلرلر ایدی . هاینلرجه ابتدای استعمالنه دائر ناریشلرده معلومات
بوک ایسه ده ندم اولدینی آکلاشلور .

و دفتردارلرک بولیدر و بکلر بکیلر و سنجاقی بکیلر اسکفرلری [۱] پورتک کر کدر

وسلام چاوشی [۳] وزیرا و دفتردارلره تعیین اولتیق کر کدر و طغرای شریفی و زرارلر چکوب نشانچی به یاردم ایتمک قانونمدر و باش دفتردارجه مالک ناظرلی اولوب امور عالم کا مفوضدارلک امر تسور اولماز راجعه نه داخل و نه خارج اولور و اتک قدری روم ایلی بکلر بکیلر ایله برابردر و جمله مالم دفتردارلری مالک و کیلریدر قبض و بسطی انلره مفوضدر و جمله کتابک عزل و نصبی انلره مفوضدر

مناوره امور سلطتی وزیر اعظم سایر وزرا ایله و دفتردارلرم ایله مشاورت ایدهلر انلردن غیری کسنه و اتق اولمه

و اغرای شریفم ایله احکام بیورلوق اوج جنبه مفوضدر امور عالم متعلق احکامی وزیر اعظم بیورلیدی ایله یازیله و مالمه متعلق اولان احکام دفتردارلرم بیورلیدی ایله یازله و شرح شریف اوزره دعوا حکمن قاضی عسکرلرم بیورلیدی ایله یازله

و باش دفتردارلرم دخی امورنی وزیر اعظم ایله مشاوره ایدهلر امور خفیه ثانی دویمیه

و اولادمدن وفات ایدنلرک میقته و زرام و قاضی عسکرلرم و دفتردارلرم حاضر اولهلر

وسالم دفتردارلری باش دفتردار اولتیق بوللریدر و دفتردارلنه اوج

[۱] اسکف یاخدر اسکوف و وجهدر . بر بحق اندازهدن زیاده اوزونلنده اولوب کییلدکده نصی آرقه به سازقان و بیکچری کبهری طرزنده اولان بر نوع سروش ایدی . بولک فرسی قطیقه ایسینی ایکی طرافته برده زلف طافه ورق سلحدارلر کیلرلر ایدی . اسکوفک آرون ایله تریق سساطک مراد خان اول زماننده ابیدار ایتمدر . سبی نایر بخلرده مسطوردر .

[۲] و زرانک ایچ ککابسی نبر اولتان یکری دوت آغاسنک مرتبه چه ایکتجیسی ایدی . مالدونی بولتان فوجبیلر کیندناسی ایله تفریاتی و قطیقه سنی ایفا ایدرلری .

بایده چقرلر ولا دفتر امینی [۱] و شهرامینی دفتردار اولتیق قانونمدر و بیوک اوچیوز ایچ قاضی دفتردار اولتیق قانونمدر و اوچیوز ایچ قاضی بشیوز ایچ مرتبه سنهددر و حالاً اوچیوز ایچ قاضی بر کسینه وارددر اوچیوزه واردقدن سکره مال دفتردارلی اولتیق قانونمدر و رئیس الکتاب رعایت اولنورسه دفتردار اولتیق قانونمدر [۱]

[۱] شدیدی دفتر خاتاق ناظریدر . بملک عثمانیه دیوان تجارلر و زعامتلر و خاسلر و اراضیه متعلق یاچله . ماملات قیداً دفتر خاتاق ادارتسینه عائد اولدیجی جهته تجار و زعامت توجیهاتی و یوبایده و فوجیولان مانعایک عمل فصلی دائر متد کوره ایدی . حین نخر برده خاس و زعامت فید اولتان قره لرحال . هر تره ملک مقاراهالی واعشار و سائره کنی رسوماتی مهصل و فوجیولان توجیهات براتلری روزنامه ناملرنده اولان دفترلره قید اولنور ایدی . دفتر امینی اولتیق تعالیمک معینده ایکن سکره آکا تقدم ایلمدر . مناوبه مناصبتدن ایدی .

[۲] دوک علیه ملک مالیهی قیداً دفتردار نامنده کی مأمورلره محول اولوب بولنردن سرکنده اولانلره قیو دفتردارلری و مطهرده بولنانلره کتار دفتردارلری بولنور . دفتر امینه مربوط تجار دفتردارلری ایله التباس و فوجیولان ايجون چله سنه خزینه یاخدر مال دفتردارلری تسیمه ایدلنور ایدی . نأسس دولتندن بک آزمدت سکره اورمالیه دفتردار نامنده بر مأموره بودیم . سلطان محمد عثمانی زماننده بومأموریت روم ایلی و آناطولی ناملریله ایکی به تقسم اولدی . بعده بوتلرک اداره لرندک روم ایلی و آناطولی تاملرندن راز معامله طریق اولنوب استانبول مقاملاریله برکدر برله رشق ثانی نامیله بر دفتردارانی ده احدات اییلدی . بوسورنله دیوان چاوشنده اولان دفتردار اوج عدده ایلاخ اولندی . مؤخرأ روم ایلی و آناطولی دفتردارلری قیلمری ترک اولنوب اولکی به باش دفتردار و رشق اول دفتردارلی ثانی و برینلیکی کی آناطولی دفتردارلر رشق ثانی و دیگر رشق ثانی دفتردارلی تسیمه اولندی . بعد بعده دفتردار رابع اسمیله بر مأموریت ده احدات اولندی ایسه . متعاقباً الفاییدلی . باش دفتردار مالیه به متعلق دعوایلی فصل ایدره اقتضاسده ظهیری امضا ایتمک اوزره طغرلو اسرارلر برده اولور . معظنه عرض ایدر و وزیرا ایله حضور پادشاهی کبر ایدی . دیگر ایکیونک و اطوائی بک متقیف و یوادر حکمنده قالدیرتیمق بولنر قید حبات ووجهه عظمای رجال دوائیه توجیه اولنده باشلندی . تنظیمات حیریه دن سکره رشق اول دفتردارلی نامی مالیه ماطرینه تبدیل و دیگر دفاترلر الفای اولندی . مصلحتاً صرح حکومتی الدمه اولان مختلر ضمیمه مالک ایدلندکده حلدیه اقامت و حلب و شام و آناطولی کنشهای شرقیسی امور مالیه سنه

و مراتبه دفتر امینی انوک الله شهر امینی انوک الله رئیس الکتاب اوتوردی
 و شهر امینی یوز بکرمی اچمه علوفیه متصرف اولورد [۱]
 کتاب مراتبهده رئیس الکتاب [۲] انوک الله یکجیری کالی اولوک
 آنته روزنامه چی انک آنته مقابله چی مقاطعه چی انک الله تذکره چی
 انک الله رئیس کاتبلی اوطردی
 یوقاروده مذکور اولان کتاب خواجه مقامنده در انلر دیوانه
 اوزون بکلی اوست کیرلر رئیس کاتبلی نغردر و یوزدر اولان کتابک
 عزل ونسی دفتردارلر مه قوضدر انلرک خدامیدر ،

و علوی متفرقه جانشینکیرلر دن مقدمدر . جانشینکیرلر [۳] دن صکره
 نظارت اینک اوزره عرب و عجم دفتردارلی نامه بر دفتردارلی احداث اولدی .
 بعده بود دفتردارلی حلب ، دیار بکر ، شام ، طرابلس شام ، ادرنوم نامه بش
 دفتردارله آیرلدی . اسناپولده اولان آناتولی نلدن دخی ایرلا سواوس بعده
 فرمان آیردیق و آناتولی ایالی امور نالیسی دخی مرکز دن تقریبی ایدله نیک
 اوچ دیتدر دارلی اخذ اولندی . مؤخرأ اکو ایلاسه سر دفتردارلی احداث
 ایدلی . ایسته دیزله کنار دفتردارلی تسه اولوردی .
 [۱] شیددی کی امور دیله اله مشبه ادونهک رأس کارنده بولان ذات
 اولیب صرف سرای ها یوه مخصوص برآموریت ایدی . سرایده و فوج بولان
 انسا آتک لیمه و ساژمه سنی ماتدارک اعانی و جالیانلرک اسخه افنی تسوبه اله
 حایلرلی نوتار و سرای ها یون ادرن و برون سئخدمه بنک بعضی نیک علوفه لرلی
 توزیع ایلر بدی .

[۲] شب- دخی خارجه ناظریدر . بومأموریت اولالده دیوان ها یون باخود
 رئیس کاتبلی دیکان کتاک آسری و لندچنک معنی ایدی ، بعده درسعادته
 سرای احده نکترا یندیکندن آنزله مکاله خصوصی دخی مأمورینه منضم اولدی ،
 یوسورده زبیه سی ترفه و نشانیلرله تقدم ایلدی . تطهات خیزیه دن سوکرده ده
 نای خارجه ناظرینه تبدیل اولدی .

[۳] جانشینکیرلر فائونامه فرق نفر اولوب سرای ها یونده کی خاص اوطه ده
 اولانلر دن جینا یولورلر ایدی . علوفه لرلی نقصان وزاده اولماق اوزره فرق آخجه
 اولوب کوجرک روزنامه جینت آلورلر ایدی . مؤخرأ یوزاون پدی نغره ابلاغ اولمشلر
 ایسه ده مقدار علوفه لرلی نزدیک و نسیب ایدلی .

تیمار متفرقه سیدر ادرن اشفه جاوشلردر [۱]
 جاوشلرله کاتبلی قنسی سی اسکی ایسه اکا اعتبار اونورد
 دچاوش و کاتب تیماری سربستدر
 و علوفه متفرقه قورینک بولی تیمار دفتردارلغیدر تیمار دفتردارینک
 بولی دفترکتبخده المعیدر [۲] و روم یالینک دفترکتبخده سی رعایت اولدقدمه
 مال دفتردارلی اولمق جاؤردر
 و رئیس کاتبلی نیک بولی خزینه کاتبی اولوب مقاطعه چی [۳] و محاسبه چی
 اولمقدر

[۱] جاوشان درگاه عالی اوجیوز بکرمی دوت نفر ایدیلر . سرایک بوسناچی
 و سائر اوجانلر دن آلوردی . علوفه لرلی آلتش و لرق و اوتوز آخجه اولمق
 اوزده متفاوت ایدی ، جاوشان بیزاننلر سلجوقلرده ده وار ایدی . اوائل
 دولت عتیه ده سفارت ، مخبرات سیاسییه واسطه لرله اجرا قلدنی کی
 اداره و شخص و تحقیق احوال مملکته دخی بوتور ماور ایدیلر ایدی . مؤخرأ
 بو خدمتلرک بعضی قوبی باشیلر انفال و سفارت کی خصوصیات دخی ذکر
 مأمورلرله ندرج اولتمه باشیلر . جاوشلرک وطبقه لرلی دیوان ها یونده خدمت
 ایتک ، بادشاه شهری طولاشمه چیدنده طاش بدنلری طبروز لرلی اومرزلرینه
 قویوب آلا ی اوکنجه بویوک رسفر باشیایه وقوع اولنده باشلرینه نظر اطوف
 اولماق هاین اوکنده نوبت جانلیر ایکن ال قارشیروب طوره ق کی خصوصیت دن
 عبارت قالدی .

[۲] اراضی تیمار و زعامت و خاص صورتلرله نفویض اولان ایالاتده نیر
 معاشلرله مأمور اولانلرله تیمار دفتردارلی . بونک اوزرینه و زعامت اینلرینه مأمور
 بولنلارله دفترکتبخده سی نسیب اولدی ، بونلر دفترماننه سروط ایدیلر ،
 خاص صورتلرله عیادت تخصیص ایدیلرک زعامت توجیه اولوردی .

[۳] ممالک دولت علیه ده بعضی مملارک رسوم و عیاضاتی اصحاب تیمار و زعامت
 نفویض و خاص اوله ق تقریبی ایدیلوب خزینه دن نوبت ایکنه اولمق ارده و ایلرله
 ریمیرلورله و معتزله التزام اولورایدی . مقاطعه چی مقاطعاتی جاری دفترک حایل
 و بو ایش ایله منقول کاتبلرک آسری ایدی . ملتزلردن آخجه تحصیل ایدنده
 مباشرت دیرلر ایدی . بعده زیادده حاصلات کتیرن تیمار و زعامتلر محمول اولدسه
 توجیه اولوب جانب میریدن ضبط ایله التزام اولتمه باشلرله و بونلرده
 مقاطعات مجریه تسویه ایدیش ایدی ، بونک شهرلرده دخی قطاریه و کبابه

و محسن ملایری مقام مولوبنده در آنلر جمله سسناجق بکلیتیه
تصدر ایدرلر

داخل مدرسی و خارج مدرسی دخی مقام مولوبنده در و خارج
و محسن و داخل البیتر ایچیه ابله اولور حالیا سنا ایلدو کم مدارس عالییه
محسن دیو اسم قوتلشدر محندن بشپوز ایچیه ابله قاضیباغه و وصول بونور
و ایاصوفیه مدرسه سندن دخی کڈک بویله وصول بونور
و ابتدا بیکی ملازم بکرمی ایچیه مدرسه به اندن بکرمی بش اندن اونوز
اندن اونوزیش اندن فرق اندن قرقوش اندن اللی ایچیه به اصل اولور
اللی ایچیه مدرس جمله اغازک اویتیه اونورر محسنه واردندن صکره بشپوز
ایچیه قاضی اولور اندن قاضی عسکر اولور

دارالسلطنت قاضی بکلر بکیر ابله برادر

واجب ایلده [۸] بکرمی ایچیه مدرس قاضی اولسه قرقوش ایچیه ابله اولور
واجبوز ایچیه قاضی مقام مولوبنده در سائر بوز اللی ایچیه قاضیلر
دفتر کتجدارینک و آلامی بکرینک اوسته اونوررلر اما ایکیبوز بیک
ایچیه سسناجق دخی اولورسه آلتیه اونوررلر منصبی واجبوز و ازمینجه
مال دفتر دارلکنه مستحق اواز و داخل متلازینیه دخی دفتر دارلق
و نشانچیلق و رملک محسن مدرسارینیه دخی قانوندر

وزیراعظم اوغللری آلتیش ایچیه ابله متفرقه اوله لر و سایر وزیرا اوغللری
اللی ایچیه ابله متفرقه اوله لر و نشانچی اوغللری دخی کڈک قرقوش ایچیه ابله
متفرقه اوله لر و بکلر بکیر اوغللری دخی قرقوش ایچیه متفرقه اوله لر [۴]

واجب بازار و قره کمرکلی و مسکرات روسی مثلو مرطاق رسومات احداث
اولکدرق مقاطعات میریه چله سته ادخال ایلدی، بوجله مقاطعات تکثیر ایلدی،
[۹] استانبول، ادرنه، روسیه مدارسنه بونورلرک حوالیستنده کی قصبه لده
واقع مدرسه لرک کزیده لرینیه مخصوص بر تعمیر ایدی :

[۲] بونلر « واجب الزامه » درلر ایدی، امرا و دوشهرمه اوغلانلرندن
وزرا و امرا بییشدر بکیرک باشلاننده زادگان تدیقه دولت کی اسانته مالک

و سسناجق بکی اوغللری اونوز بیک ایچیه زعامت اله
و چاوش اوغللرینیه اون بیک ایچیه تیمار و پرلر

و اسنای موالی عظامندن مفتی آندی و خواجیه آندی توك اوغللری
آلتیشر ایچیه شهر امبندن علوفه به متصرف اوله لر و قاضی عسکر اوغللری
قرقوش ایچیه علوفه به متصرف اوله لر و نخت قاضی اوغللری اونوز ایچیه
علوفه به متصرف اوله لر و شاه زاده خواجیه سی اوغلی دخی اونوز ایچیه
علوفه به متصرف اوله لر و محسن متلاسی اوغللری بکرمی ایچیه به متصرف اوله
و بیکی ملازم زعامت اسنسه بکرمی بیک ایچیه تیماره امر و پرلر
وزیراعظم الی دن برا کسولک تیماری بلاعرض و رسمی قانونم اولمشدر

بولنده لرندن و پندلری کی سماعی ذابهلری سابه سنده بوکک مقابلری احراز
ایچیه لرینیه قوانین موضوعه مساعد اولدینندن طولانی بونلرک اولادلری ایچون
متفرقه قسمنی احداث ایلدیله کزیده ادخال اولتیه، سده سرای حایونک خاص اوسطه سندن
واسکیلرندن دخی بوسنقه چیقاولمه باشلاندى . مؤخرأ بادشاهلرک همشیره و کرمیه
زاده لری بیله متفرقه اولور ایدسه . بو خصوص مدت معینده دوام ایلدی . ارباب
علوم و فنوندن و دیوان حایونک کاتیلرندن بعضیلرینه دخی متفرقه لقی و بریلورده ی
زعما و ارباب تیمارک اکثری متفرقه اولدی ایسه ده مدت نلیله ده فصر و حصر ایلدی .
ایمام اخیرده بو متبلر تاماً ترک اولانده سراسرای حایونده بولنان بوستانچیلرک اکثری
متفرقه اولدی . بونلرک بر قسمی علوفه لی ، دیگر قسمی درلک تصرف ایتدکلرندن
علوفه لی متفرقه تیماروز زعامت متفرقه لری دینلورلر ایدی . علوفه لی متفرقه لرک بوییه سی
یوز، سکسان، آلتیش ایچیه اولیق اوزده بوکک و میناوت بونلرک کوجک ووز نامه جیدن
آلورلر ایدی . متقاعد اولدولرند . اون بیکدن بکرمی بس بیک ایچیه قدر و بریلور
ایدی . متفرقه لرک بر قسمی کدکلو اولوب محلول و نوجولدیقه برینه ناشتیه سی
کچیریلور و عددلری هیچ فروقت تریبد و ناشتیه ایجز ایدی . بونلر درت بوز اونوز
اوج تقریبکن صکره بسن الی یوزه بالغ اولوش بعه ده از یازده تریبد ایتددر . متفرقه
باشی نامنده بر آسم ادارهنده ایدیلر . متفرقه ل خدمات دواننده بونلرلر ، بالکن
بادشاهک معینده استخدام اولنورلر ایدی . پادشاه سقره کیتدکه برابر کیدرلر،
شهری طولاشتمه چیقوده اولکنجه بوردلر ایدی . سرایدن چیقائلر هیسته تصدر
ایتدیکی کی درلک تصرف ایلدی دخی مقداری و حجه ل بر برینه تقدم ایدرلر ایدی .
حضورینیه چیقفلرندن سدر اعظمک آیاغه قانلوب متفرقه لره تعظیم اجسی قانون ایدی .

وقاضی عسکرلر، سلاطینہ، متعلق اولین جهانک ایکی اچقورین بلاعرض
ورمکی مأمور اولسون
ودفتردارلرم خزینہ عامه مدن ایکی اچقور بلاعرض ورمکه مأمور اولسون
واطرفده بکلر بکیز تجار وزعامتی توجیه ایدوب عرض اتسونلر
عرض ای مقبول اولسون
ویله برکزه رکاب هایوته دفتردارلرم ایراد و مصرف اوقبار خلعت
فاخره کیسونلر

واللی اچقور مدرس رئیس الکتابه ودفترامینه قصدر ایده
ودفتر امینی شهر امینی بلوک اغارنه تصدر ایده اما دفترا مینی پایه ده
دفترداره قریبدر شهر امینه ورئیس الکتابه تصدر ایده
ودفتردارلرم خدمت ایدن کمنسهره یوللرینه کوره چاوشلق و سباهاق
وکابلک هرکشک استحقاقه کوره عرض آنکه مأمور اولسون وسنجاق
وزعامتک داخی لازم کاورسه عرض اتسونلر

ویکیچری طایفه سه هر ییل بشر زراع چوقه واستر ورسونلر [۱]
[۱] سلطان مراد خان ثانی بکچر بلرک بهرینه بدیندر اندازه چوقه ، بری
بوکانتارواوی و دیگر خانلرینه صادر ایچون دخی بدیندرن اوزدر در اندازه بز
واون بر آتیه پایه آتیهسی تخصیص ایلش و خانق سلطان محمد خان ثانی بی بی عیسی
اوغلالرینه نعیص ایلش ایدی . سلطان سلیمان خان قانوق دخی بنیم قلوب فده له
خوزدان قول اوغلانی ذنبیلرله آتیشدر اندازه چوقه تعین ایلدی . سلطان مراد
بوچوقه بی سلاطین شهر بنده نسج شرطله و مقاماتی اوانق اوزره تخصیص ایلش
بوکاخ مخصوص ملتی اوزره اوراده برابردخی انشا ایندرمیش وروپا باشی مأمور
ایلش ایدی . مؤخرأ نفرت تکثر ایشکلر ، مامامات مذکوره کاهات ایتدیکندن
بتسه سیده مجال سائرده امانی و برهلوک ایشلر بلوب اعطا اولوردی . مؤخرأ
عینا اعطا خصومی ترک ایدیلرک بدلی و برلدی . یکچری ماملر و واجب دفتزلرندک
ده دستنی بود . مع مافیه مأمورلری اولان چوقه مینلری وکاتیلری ایله
چورناس دنیان ضابطلک بوپایده ملور چوق سه استعمالی و فوع بولور ایدی .
هر چوقه ک بدی اندازه اولانسه بقدراتی و آتی اندازه بولانسه دولتی یاخود
میراخوری نسیر ایدلر ایدی .

بو قدر احوال سلطنته نظام و برلدی شمدنصکره کلن اولاد کرامدن
دخی اصلاحنه سی اتسونلر

امور سلطنته متعلق ترتیب اییین یاشنده در .

اولا بر عرض اوداسی یایلسون . حساب شریفم پس بردهه اوتورب
هفته ده دورت کون وزرام وقاضی عسکرلرم و دفتردارلرم رکاب هایونجه
عرضه کیسونلر

دبوانه هر کون وزرام وقاضی عسکرلرم و دفتردارلرم کلدکده
چاوش باشی و قوجیلر کنتخداسی اوکلرینه دوشوب استقبال اتسونلر
ویعض مصالح ایچون بنمن طشره خبری قیوانغلی قوجیلر کنتخدا .
سنه سولسون و اول دخی وزرامه وقاضی عسکرلرمه و دفتردارلرمه
سوله سونلر

و بر خاص اوطه دخی یایشدر اونوز ایکی عسدر خاص اوده
اوغلانی ایله ایچینده بری سلحدار [۱] و بری رکاب دار [۲]

[۱] ارکان خواص جوانی دنیان آغازک برنجیسی خاص اوده باشی اولدینی
کی ایکیجهسی دخی سلحدار ایدی . پادشاهک ایلجینک عاقظی اولوب عزیزت
هایون وقوعنده ماشده ژانلی اسکوف اولدینی . سید دخی الله بولندی حاله جانب
بندینه کیدر ایدی . یکری آتیه علوفه سی ودرت عدد جامه خاصه سالیانه سی
وارایدی . بعدد ازاله ماده طاقندن ماعدا اشدون هایونده بولنانلرک صابلی اولوق
اوزره درجه نهپایده تمیز ایشدیلر . هر کون مایینده نزد هایونده بولنور
وتلخیصات طبیعی و سائر خدمات سببی ایفا ایدر اولدورن هایونرجالی محتاج عرض
صداقی واسطه سیله ایلرلر ایدی . اکثر بی سداوت ، قبه و زرائع ، دریا
قیودانلی و مصرفی ایالات مهمه و ایللکتری ایله چیدنلر در . ۱۴۵۷ سنه سنده
سلحدار کربدن علی آتایک و فانتندن سورکه سلحدارانق انفا اولدی .

[۲] پادشاه شناهه باغچه وسائره برینه عزت ایچون سوا اولدوقده اوزنکی
آغاری موجود اوله . جعفرلندن رکابدار یاشنده بولنور و رکاب هایونی طوغنی
خدمتی ایفا ایدر ایدی . بونک دخی علوفه سی یکری آتیه و سالیانه سی دورت
عدد جامه خاصه ایدی . اولجه رکابدار سلحدارک مادونی و چوقه دارک موقوف اولدینی

وبری چوقه دار [۱] وبری دولند اوغلائی [۲] اوله .

اوده اوغلائی نیک ضبطی اوده ماشنه مفوضدر سلحدار دخی مجملیه
سهل چالغه مأموردر وانئر چقمق لازم کسه سلحدار ورکايدار الی ایچمه
مترقه اوله لر رعایت اولسه بلوک اغلی وچاشنکیر باشی اوله وسایزوده
اوغلائی اوتوزیش ایچمه ایله سلحدار قوچی باشی اولوق داخی واقع
اولمشدر وخریزه اوغلائی اون سکرز ایچمه ایله چبقه [۳]

وطماعی حضور عالی شاهه کیلارجی باشی قویه

باغچه بوستانچی باشی قولمشدر قایمه کرلکده بوستانچی کورک
چکوب اول دوس دونه [۴]

حاله مؤخرأ ایکنجه سی کندینه قدم ایغدر. سلحدارل تمایز ایتدکده بوئیکله
چوقه دار مولود وسائر که ایام رسمیه معیت چاپونده اثبات موجود ایتک،
سائر وقتلر دائره مخصوصه لرنده اقامت و آرام ایلیک اصول اتخاذ ایدلدی .
سلحدار آقازک حضور چاپونده بولنه مدظری ایام رسمیه چوقه دار آغا اوده
بولنه ماز ایسه رکایدار آغا سلحداره وکالت ایلر ایدی .

[۱] ایام رسمیه پادشاه خاص ینمورانی طایفه و صاغ چاپنده بورور
ایدی . علوفه وسایلیغی رکایدار مثللو ایدی .

[۲] بوکا دایند غلائی و آغاسی دخی درلر ایدی . پادشاه سارایلرینه
وچاشنکیرلرینه ما بور اولور بوزلرک تعمیر و تنظیملنه نظارت ایدر ایدی . نمده
شدهی نواجی باشی دینلکده اولان سارایین سابق نامیله دیگر برآموریت
احداث و خدمت منکوره آکا توجیه ایدلدی . دیند آغاسی حرقه سعادت
دائره مسک تنظیم و سائر رسمه مأمور اودی . مع مافیه رکایدار آغافک مادون
ویلازی بولمق خصوصاتی محفل ایدی .

[۳] اسراودوشیرمه اوغلائی لرندن سرای چاپونلر د و جیمی اوغلائی لر قشله لرند
تربیه ایلر اوقات معینه لرند و پاخود لری کورلکجه سواری و پیاده اوخانلرینه
قید و چارشلق و سائر که طریقه لره تدبیر اولنور و بوکا چبقه پاخود اوچاغه .
قویه چبقه دینلور ایدی . بعدد دوشیرمه اولوق ترک و قانونی بشه براسوله
غول ایلدیکندی بو تعبر بالکنز سرای چاپونلر مأموریت طریقه ایلر ایلدیکندی
تسیه اولندی .

[۴] سرای چاپونه قریق اولان اسرا و دوشیرمه اوغلائی لرندن برمقداری
سرای چاپون باغچه لری خدمته مأمور اولدیلرندن بولنه بوستانچی دینلدی . بده ادره

وبراملر ده میدان دیوانه تخت قوریلوب چقمق اسره اولمشدر
ال او بولکده وزرام وقاضی عسکرلرم و دفتردارلرم قفادارم اولوب
دورلر خواجه ومدتی الانام اولنه
وزرامه وقاضی عسکرلر مه وپاش دفترداره و نشانیچی به کتدم قالمق
قانونمدر

وچاوشلر ال اویمک قانونمدر و اهل منصب خردمه اهل منصبلردن
الای بی ال اویمک قانونمدر و مترقه علوفه ایله اولورسه ال اویمک قانونمدر
وچاشنکیر ال اویمک قانونمدر

وزعم و ادبای تمیز ال اویمک لازم دکلدز

زعیم مترقه سی یوزاللی بیک آقیجه ایسه ال اویمک قانونمدر
والتمش آقیجه دن یوقاری وپیش آقیجه قاضیلر ال اویمک قانونمدر
ویکرمی آقیجه مدرس ل اویمک قانونمدر
وکتابدن شر اولان رئیس کاتب لری و دفترخانه کاتب لری کرلک کاتب اولدقه
و کرلک عبده ال اویمک قانونم دکلدز و اهل منصب اولان محاسبه چی [۱]

وکیلیوی شهرلرند بولنان سرای و بوستانلر دخی بولنه تویض ایدلدی . بده بعدد
آسرای اولان بوستانچی باشی ا ازمه بنده اولنی اوزره آبروجه برعسکری اوچاغی
هیئتی آلدی . بوستانچی باشی سرای چاپونلر ایله حدایق پادشاه و بوغاز ایچی
جوادلر لیک ادور ضابطه سنه مأمور اودی . بوستانچیلردن رسمی امور انضباطیه
مد کوره و سرای چاپونک محافظه سی ایله اشغال ایلر دیگر نسی دخی دائره چاپونده
قائم بقی و سرای چاپون و جامع شریعه انشائی ایچون ایجاب ایدن ملرعه
اششایینی ، سرای چاپون حدایی اذیتدن نقل ایدن قدرغه لرده کورنیکلک و
طلایه لک ایلدر ایدی . اوجاغه بوستانچی باشیدن سوکره الک بویوک ضابطی
بوستانچیلر کتخداسی ایدی . ادرنه ده کی بوستانچیلر دخی ادرنه بوستانچی باشی
نانده آبرمجه برضاطه اداره سنده ایلرله یکچیریلرک الفاسی متعاقب ب اوجاق
دخی لمور اولدی .

[۱] ایلیک الی محاسبه چی بده دیوان چاپونده خراج ، اوقاف و سائر
تاملرله محاسبه چیلرک اتمدنن طولانی پاش محاسبه چی دینان مأمور روم ایلی
محاسبه جیمی ایدی . دیوانک باجزله و اذات و مصارفاتی حسابانی بومأمورک اداره سنده

ویکیچیری کابی [۱] و سباهیلر کابی و رورنامه حی [۲] ال اویمک قانونمدر
و باجمله دیوانه واران اوزون ییکلی قفتان ایله کلهلر انلر خواجسه
مقامنددر [۳]

جناب شریفم سفر ظفر رهبره متوجه اولسه یا ناشمق و زرامک
وقاضی عسکرلریمک و دفترارلریمک قانونمدر معزول بکلر بکلسلر و بکلر
داخی دعوت ایدرم یا ناشمق قانونمدر

اولان ، اولاعاصیه مؤخرأ پاش عاصیه تسمه اولان قلمده طوینلور ایدی . ماش
عاصیه خزینه دولنک کافه تواین و نظامات و فبودانتک مرکزى واک اهمبلی بر
موضی اولدیفندن کیمه داری اکثریا دفتردارانه مقدأ ایدی .

[۱] یوکا یکچیری افتدبسی دخی دیتلور اوجاگک اکار ضابطاندن ایدی .
یکچیریلرک کوتوک و اسامه دتینن دفترتی ناخاسه کیدی یازور بودتفه ماشقیسی
فلم قاریشیره ساز ایدی . دوت تقصیط اولدی بی حالده سته ده اوج دفعه ده و بریلن
علوفه دفترلری تنظیم دخی جله و طرافتندن ایدی . مع مافیه یکچیری اوجاگتک
بلوک و سکیان و جماعت دتینن اوج بیوک فسنگه مهران ورطه تک آبرجه رر کابچی
دخی وار ایدی .

[۲] هرکون دولنک خزینه سته داخل و خزینه سندن صرف سورتیه خارج
اولان مبالغه شیبیدی بویه تسمه اولنوب اوژمان روزنامه دتینن دفتره قید اولنور
و خزینه بیه و نزه ولان آسایانی مین تذکره بومأور جایتندن اعطایدلور ایدی .
مأوردت مذکورده بیده بیوک و کوچیک نایله ایکی بیه شریق ایدی . برنجبسی اولاده
بیان اولنان و طائف ایله و ایکنجسی نفره ، جاشنگر ، چاوش ، نیویج باشیلرک
علوفه لرینی دیواندن اخذ و توزیع ایله مشغول اولور ایدی .

[۳] دولنک امور قلبه سی ضابطه کنکه مأور ذوانه خواجگان دیوان جاپون تسمه
اولنور ایدی . مؤخرأ ماملانده اولان ساده تک زائل و فبودات و تدقیقه احتیاج
حاصل اولدیفندن برجوق نملر احداث ایدیلن و بوسور و نطه مناسب خواجگان
تراید ایلن ایدی . بونلرک منشی طریقلری مناسب سته تمییز اولانان ندر اجمیان
شق اول و نانی و نالت دفترانقلری ، رشیکه ، دفتر امینلکی ایدی . عید فطرده
اجرا فلنسان توجیهات عمومی ده حواجگانه برسه تک اوق اوزره منایه مناسبی
دتینن مأور دیتلر ایقاه و یاغمدأ توجیه اولنور و یوناسبک پاش عاصیه .
بیوک روزنامه ، آساملور عاصیه سی کبی بیوک لاری صدر اعظم کتهداسی
و دفتردار و رئیس الکتاب منزوللری کی رجاله کوچیک لری حواجگانه فونبش
ایدیلور بولردن محرم قائلرله عطایای سینه احسن اولنور ایدی .

و کسندودوم و قاترمدن اللینسر قطار قاتر و زرامه بشر قطار قاتر
دفتردارلر مه و درسون خزینه لرین کوتورمک ایچون

و جناب شریفم ایله کسنه طعام یمک قانونم یمک دکادر مکر اهل عیالده
اوله اجداد عظام و زراسیله برلریمش بن رفع ایتشمدر
و سفر ظفر رهبرم واقع اولدقده رکاب هاپونمده سولاتق [۱] باشی
ویسک [۲] باشی بوریسون

و رر کوچک صندق ایله جیب خرجانی ایچون نلوری کتوره لر
و هر کسنه بیه اولادمدن سلطنت میسر اوله قرنداش لرین نظام عالم
ایچون قتل ایتمک مناسدرا کتر علما دخی نیجوز ایتشمدر انکله عامل اوله لر
واودم خاص اوغلا نه ییلده دوت دفعه خلعت قفتان و برلسون
اوزرینه چاته دن ناییه و یا بوج و برلسون

و مهر شریفم و زرا عظمده دورسون خزینه م و دفتر خانم مهر لیک
لازم کلسه و آچامق لازم کلسه دفتردارلر امریله حضورلرنده آچیلوب
قاپانسون

[۱] پرتنه یوزر عر اولقی اوزره دوت اورطه منقسم اولان سولاتقان
حسه سولاتق باشی نامنده بر فوماندان اداره سنده ایدلر . بونلر هیچ بروقت
تراید و نمانن ایچوب داتما دتیزوز نفر بونلور ایدیلر . محلول و فوعولده بیه
بکچیریلرک بونلده اولان و آنتشجیدن آنتش اوجنچس نورسویه فدر اولان
جامعظری اورطه لرندن بری اخذ اولنور ایدی . سولاتلرک سدر و کرک
درسه انده کی رکاب هاپون رسولرنده پادشاهک اطرافنده ماشیا بورلر و هر کومری
یکچیلور ایکن سولاتق باشی اسب پادشاهیک خاننی طونار ایدی . آلائی کوتلری
ماشلرینه طوغلی کلاه و ترقه لرینه بیاض بشش و اوزرینه بیاض و دوت قولی سفشان
کیرلر و یوزلرک ایکسنی کوب دیکر ایکسنی قوشانلرینه سارالردی . اقرنده
پای و آرزو لرنده ترکش یوانوردی .

[۲] قیافیه سولاتلرک باشنه برنوبی و دهسا منشی اولان پیکان خاصه
آلنرک بولدقلری سفر و ایام رسبه ده بونلورلر و اوکلرنده بورلور ایدی . مع مافیه
سولاتلر روطه ایله مکلف اولدی حالده پیکار حان برزیدند عبارت اولوب
یدفه بر خدمنلری یوق ایدی .

و خزینه سه داخل و خارج اولان اجه دفتردارلرم اسریله داخل خارج اولسون

احوال جرایم و اهل منصبه تعیین اولنان محصولاتی بیان ایدر

اولا جریمه قانونده کرک میری صوباشیبارینه و کرک اهل تیمار صوباشیبارینه اوج بیگ اجه اوله و کوز چقمغه بیگ بشیوز اجه اوله و قول قیرلته بیگ اجه اوله و یاش یاروغنه اللی اجه اوله و رکشی برکشیه فحش ایله سوکسه شرعه تعزیر اولتوب قرق اجه جریمه انه

و رکشی برکشیتک حرمنه ناظر اولسه یکرمی اجه جریمه انه و جاوش و کاتب تیماری بکلر زنجیرندن سر بستدر مکر امور معظمه اوله و خواص هایونم قراسی و تیماری بکلر زنجیرندن سر بستدر کوتوزی دفتردارلریه مخصوصدر انلرک لازم اولان حل عقدی انلره مفاوضدر و بکار یار خاص دفتردارلرم هرکده بولسملر کرک و زرامده و کرک غریبده اللرنندن آلوب برینه نیم خاصلرمدن بی حاصل اوللاری و بره لر و وزرام اون ایکی کره یوز بیگ اجه ایله اوله لر خاص اولمقدار تعیین اوله

انلره عایده تم رکاب هایونمه هر زدن خراج و بشکش کلورسه و زرامه و دفتردارلر مه دخی حصه لری کلسون و بکار بکیلر دخی اون کره یوز بیگ اون ایکی کره یوز بیگه وارسون اولا سکز کره یوز بیگ ایله اولسون

و دفتردارلر مه خاص و برلسون الی کره یوز بیگ اجه و برلسون اکر خزینه دن سالیانه و بریلورسه سالیانه عایددر یوز اللی بیگدن ایکسیوز قرق بیگدک و برلسون

خزینه مدن و زرامه سالیانه و برلورسه ایکسیوز قرق بیگدن اوچیوز

اللی بیگ اجه یه دک و برلسون سایر وزرایه یوز یکرمی بیگ اجه و برلسون

وزیر اعظم تقاعد استمه سه ده یوز اللی بیگ اجه و برلسون و یکر بکیلر یوز بیگ اجه ایله تقاعد اوله لر و سایر مال دفتردارلری سکسان بیگ اجه ایله متقاعد اوله لر و سنجاق یکیلر آلتش بیگ اجه ایله اوله لر

و قزلرم اولادندن اوللره بکلر بکیلیک و برلسون اغر سنجاق و برلسون و زرامه اولتوغمدن کفایت مقداری اولتوق و شهر ایتدن کفایت مقداری اودن بهالری اله لر

و دفتردارلر مک عایدسهی خواص هایونمدن کرک التزام و کرک امانت ایله اعنایه و بران خاصلر قج یوک ایسه یوک باشنه بیگ اجه حق امضا اله لر و مطلقا خزینه عامر مه اجه تسلیم اولدقده بیگ اجه دن یکرمی ایکی اجه کسر میزان اله لر و دفتردارلر خدمت ایدن کتسایه دخی حق کتایب اله لر خواص هایونم اعشارندن دفتردارلرم ما کولانسه معاونت ایده لر

و جناب شریفه هر نه بردن بشکش کلسه و زرامه و دفتردارلر مه حصه و بره لر

و ناضه بر سجله بدی اجه و هجتمدن اوتوز ایکی اجه و مسورت سجدلن اون ایکی اجه و امضادن اون ایکی اجه اله لر و قیسمت اموالندن بیکده یکرمی اجه و نکاحدن بکرایسه اوتوز ایکی اجه سیبه ایسه اون بش اجه اله لر

قاضی عسکر مه خزینه دن کونده بشیوز اجه و بکبجری اغلنه کونده دور یوز اللی اجه و میرعلمه یوز سکسان اجه و میر اخوره یوز اللی اجه و توجوی یاشلرینه یوز الیشر اجه و بلوک اغالرینه یوز یکرمی بشر اجه و جاوش باشنه آلتش اجه و قوجیار کتخداسنه آلتش اجه و جبهه چی

وطوبخى باشنه الليشر الحجة علوفه ورله [١٦]

وجله القاب بويه يازيله وزير اعظم دستوراكرم مشير اعظم نظام
العلمانظام مناظم الامم انيس الدولة القاهرة جايس لسلطنة الزاهرة مدرامور
الجمهور بالرائى الصائبتم مهاب الانام بالفكر الثابت مؤسس جناب الدولة
والاقبال مخصص ارکان السلطنة والاجلال المحفوف بصنوف العواطف
الملك الاعلى وزير اعظم ادام الله اجلاله وساير وزيرايه برمدان ناقص يازيله
ومفتى افدى به وخواجه افدى به وقاضى عسكريه بويه يازيله اعلم العنماء
المتبحرين افضل الفضلاء المتورعين ينبوع الفضل واليقين وارث علوم
الانبياء والمرساين كشاف المشكلات دينيه وسحاح متعاقبات تعينه كشاف
رموز الدقيق حلال مشكلات الحقايق شيخ الاسلام والمسلمين مفتى انام
المؤمنين المستغنى عن التوضيف والتبيين خواجهم مولانا محمد ادام الله فضائه
وخدمت فتواده اولان مولانا بدر الدين ادام الله تعالى فضائه

[١٦] فديماً اعطافلان ماشه مطلقا علوفه ديئور ايدى . بلجله مسخدين
دولت قسماً علوفه ل وديماً علوفه سز ايدى . مما عناه علوفه سز ديك طرف ديئور دن
مينانلرى اولمق مناسنه اولوب بونلره بر ايكيشر فربك امشار شرعيه
وساير مى بدل خدمت اوله لرق توجبه وخصيص قلنسئ اوله لره ملوغربدن ملوغربى به
خزينه دولندن علوفه آلياتل ديئور . علوفه نك منددرى هر منددر يوبه اليه من
اسبه ده زمان اعطاسى يوي ذكل ايدى . يك آزام اولوره شهرى اوله لرق وبرلديكى
حاله ديكرلرينه هراوج آتده بركره بينى سئوى ددرت قسبيط اوله لرق اعلا ايديلور
ايدى . هراوج ماه عربنك اسميسنى تفصيل ايند تحروفاتن آنان برر حرذفن
حصوله كلان كنان او اوج آك تفصيلى اسمى لشكل ايدى ايدى : تفروزنده
مصر كلهمى محرم وصفر وربيع الاول . ربح لغنى ربيع الاول وجمادى الاول
والاخر . رشن كهسى رجب وشعبان ورمضان . لذ ذللى شوال وذى القعدة
وذى الحجة آبلرى علوة لرينه مخصوص شطرك اسم اولوب هر ضبطه دنى . واجب
نمبر اولنور ايدى . مواجك برر قسلى محرم وجمادى الاوله ومنباق ابكى قسلى
دنى شعبانده ويرنك . بيجر برك مواجى ديوان عابونده وعساكر سائر
مواجبى بعضيى فتله لرنده وبعضيلرى سركى فريله سد اعظم ديئورنده اعطا ابدك
قانون ايدى . علوفه بهمه حال صالى كوفى جينار ايدى .

ودفتر دارلر مه جانب ديئور دن بويه يازيله افتخار الامراء والاكابر
مختار الكبراء والاخاره مستجمع العالى والمنفاخر ذوالقدر الاسم والصدرا لكرم
المختص بمزيد عناية الملك البازى خزانه عامر مهك دفتردارى دامت معاليه
وجانب ماليه دن بويه يازيله قدوة ارباب العز والاقبال عمدة اصحاب القدر
والاجلال جامع وجوه الاموال عامر الخزين باحسن الاعمال المختص بمزيد
عناية الملك الاعلى خزانه عامر مه دفتردارى دامت معاليه
وبكلر بكيله بويه يازيله امير الامراء الكبراء كبير الكبراء الفخام
ذوالقدر والاحترام صاحب المز والاحتشام المختص بمزيد عناية ملك
العلاء قزمان بكر بكيسى دام اقباله
وسنحافى بكالينه بويه يازيله قدوة الاسراء الكرام عمدة الكبراء
الفخام ذوالقدر والاحترام صاحب المز والاحتشام المختص بمزيد عناية
الملك العلاء .

وبكيجرى الغنامه وساير اوزنكى نغالرينه بويه يازيله افتخار الاما جد
والاكابر جامع الخمامه والمكابر المختص بمزيد عناية ملك الدايم يازيله
وبشير يوزا حجة نحت قاضيلرينه بويه يازيله اقضى قضاة المسلمين
اولاولاة انو حدين معدن الفضل واليقين وارث علوم الانبياء والمرسلين
حجة الحق على الخلق اجمعين المختص بمزيد عناية الملك المعين يازيله
صحن منالرينه وداخل منالرينه افتخار العلماء الحاقمين مختار الفضلاء
المدققين ينبوع فضل واليقين وارث علوم الانبياء والمرسلين المختص بمزيد
عناية الملك المعين يازيله

وبوز الملى الحجة قاضيلره قدوة القضاة الاسلام عمدة ولاة الانام
مير الاحلال عن الحرام يازيله انردن اشده بر فركه اسكك يازيله
وشهر امينته ورئيس الكتتابه بويه يازيله افتخار الاعالى والاعظم
مختار الاحاى والاكابر المختص بمزيد عناية الملك الدايم يازيله
وجاوشلره بويه يازيله قدوة الامانل والاقران يازيله

و کاتبه و قدوة ارباب التحریر یازبیه

و صاحب سلطنت اولوب اطاعت ایدن جلیل القدر حاکمه و اگر
مملکتده صاحب سکه و خطبه ایسه اخوت مآب یازبیه اگر ولایتک امانت
جد حاکمی ایسه خطبه و سکه صاحبی دقل ایسه امارت مآب یازبیه
او غولوم شاه زاده ادام الله عمره حکم یازلق لازم کلسه بویله یازبیه
فرزند ارجند اسعد و امجد وارث ملک سلیمان نور حردقه سلطان روس
السلطین صاحب العز و التکین محض لعقب الله الکرام او غلم سلطان جم
ادام الله بقاء یازبیه

و مثلاً زاده لره و پاشا زاده لره قدوة الخادیم الکرام عمدة المعاطیم النظام

یازبیه

و خواتین دن سلطان نردن برینه حکم یازلق لازم کلسه بویله یازبیه
عفت پناه سترت و عزت جاه دولت درج السلطین عنزة برج سید الخواتین
الاعظم بنات السلطین او غلم سلطان محمود قزی عایشه دامت عصمتها
دیو یازبیه

تمت الكتاب بمول الله الملك الوهاب

تحریر آفی غره ذی الحجه الشریفه سنه ۱۰۲۹

باب اول

اول درت فصل ارزیزنه تربیب اولوب جنایات مقابله سنده اولان
جرم و سیاست بیاندنه موضوعدر

برای زنا

زنایه متعاق اولان جرمی بیان ایلر

بر مسلمان زنا قلسه شرعله ثابت اولسه و زنا قیلان اولو اولسه بییک
اقچه یادها زیاده به کوچی یترسه اوچ یوز اقچه جرمیه اته و اوسط
الحال اولوب النی یوز اقچه به مالک اولسه ایکی یوز اقچه جرمیه اته
و اندن اشاغه درت یوز اقچه به کوچی یترسه یوز اقچه جرمیه اته
و اندن اشاغه حاللو اولورسه الی اقچه جرمیه اته و غایتله فقیر اولسه
قرق اقچه جرمیه اته

و اگر زنا قیلان ارکن اولوب بای اولسه بییک اقچه یا زیاده به کوچی
یترسه یوز اقچه جرمیه اته و اورته حاللو اولسه الی اقچه جرمیه اته
اندن اشاغه درت یوز اقچه به کوچی یترسه قرق اقچه جرمیه اته و غایت
فقیر اولسه او توز اقچه جرمیه اته

اگر اولو مسلمه زنا قلسه شرعله ثابت اولسه غنیه اولسه غنی

ارتقلائين [۱] ويره اورتە حاللو و فقيره اولسه اكا كوره ار ارتقلائي كي جريمه ويره

واكر زنا ايدين طول اولسه انك جرمي ارتكلر حريمه سي كي اوله ازلقدن چوققدن كوريله

واكر بونك كي عورتى ارى قبول ايلسه كو فتخور قتلنى يوزاقچه اته اكر بختول اولورسه اللى اقچه اته وغاييله فقير اولسه قرقى يا اونوز اقچه جريمه اته

واكر عورت يزونكلك ايلسه قاضى تمزير ايليه نه تدر وجه كورسه واغاج باشنه براقچه جريمه اته

واكر زنا قصدينه بره كوك [۲] اويته كپرسه اولو ايسه اولوچرمن ويره واكر اركن ايسه اركن جرمن ويره يوقادو قصيل اوزره كه بيان اولدى

واكر قول قراوان [۳] زنا ايلسه حر حره جرمنك نصفن ويره عادت و قانون موجبجه بايق و بختولاق اعتبارنجيه

واكر بر كيمسه بره كوك عورتن اوپسه ويا ديلسه ويا ياپنسه قاضى تمزير ايده اغاج ناشنه براقچه جريمه اته

[۱] من كتابده ارتقلائي سورتيله بازلان بوكله شمدي ارتكلنك دهر تحرير و تلفظ ايديور - معلوم اولديني اوزره طول قاديتك هنوز اولته منس كنج آدمه واردفده بكارلاق حق اولهرق هديه ووردبى مبلته تسبيه اولتور بر نعيم غمخوسدر، بونك غنى ارتقلائي وسائره اولهرق مندلاوى متفاوت اولديني آكلاشيلبور، برده كوفنه خود قتلنى وار ايمش كه تعريق من كشابده مندوجدر - بو قانونشامه نك استانبول كتبخانه لرنده موجود تسج متعدده مستنده كلته مذ كوره ارتقلائي، ارطرن نينلى، كوفنه خورار فينلى ديه محرردر -

[۲] يعنى بر كيمسه نك

[۳] نديم توركيه ده جازيه معناسته ايدي .

واكر عورت ويا قيز سن بكا زنا قلدك ديسه ار انكار ايلسه بونلك سوزينه اعتبار اقبه لاره اند ويره لر عورتى قاضى تمزير ايده اكي اغاج باشنه براقچه جريمه اته واكر ار عورته بن سكا زنا قديم ديوب عورت منكره اولسه عورته اند ويره لر ارى قاضى تمزير ايلوب ايكي اغاج باشنه براقچه جريمه اته

واكر بر كنى زناي بيلوب كيمسه به ديمسه جريمه يوقدر والا اوغورلنى [۱] بيلوب قاضيه ديمسه اون اقچه جريمه اته

بو ذكر اولان جرايم كافردين صادر اولسه غنى كافردين غنى مسلمانان انان جريمه نك نصفى و متوسط الحالدين اورتە حاللو مسلمانان انان حريمه نك نصفى و فقيرندين فقير الحال مسلمانان انان جريمه نك نصفى اته

تضاربه و نشتامه و قتل نفسه متعاق اولان جرايمي بيان ايلر

اكر ايكي كشي بر بريته ياپنسوب يقاسن برتسه قاضى تمزير ايليه جريمه يوقدر واكر بر برينك صاحبن ويا سقالن يولوب ثابت اولسه غنى ايسه يكرى اقچه جريمه اته و فقير ايسه اون اقچه جريمه اته

[۱] يمن، سعادت - بركت معناسنى افاده ايدين اوغورلنى كلهمسى بوراده سرقت معناسته اولان اوغربلق لفظى مقامنده استعمال اولنشددر، بلكه لر پيننده معناهه مناسبت يوقدر، كلان مذ كوره كشب فديبه ده دخى عني منالره موضوعاً استعمال اولنشددر، مع مانه من قانونشامه نك اوغربلامن مصدرى مشتقاتك استعمالى ايجاب ايدين علقارنده باشقه بر معنا افاده ايدين اوغورلامق مصدرينك مشتقاقى قوللاننشددر، بالكن بر ايكي برده اوغراق و سائره سورتيله طوشرى به قرب اولهرق غم بر ايدنشددر .

بوخصوصك قانونی كفرده داخی بعینه در غنی دن یكرمی اچیه اته دیو قید اولمشدر

باش یاریلوب قان چقسه اونوز اچیه جریمه اته واکر کوک چقسه اوتاجیلو [۱] اولسه باش یاران بای اولسه بیک اچیه یا دها زیادیه کوچی یتسه یوز اچیه جریمه اته والی یوز اچیه کوچی یتسه اللی اچیه جریمه اته فقیر اولسه فرق ویا اونوز اچیه جریمه اته

اگر ادم اولدرسه رینه قصاص آسه لر بیک اچیه یا دها زیادیه کوچی یتسه درتیبوز اچیه جریمه اته والی یوز اچیه کوچی یتسه ایکی یوز اچیه جریمه اته آندن اشافه حاللو اولورسه یوز اچیه جریمه اته غایتله فقیر ایسه اللی اچیه جریمه اته

واکر ایکی کنی اوقله وبقاقله بریرن اوروب برالو ویاشلو اولوب دوشکه دوشسه اوران کنی بای اولوب بیک اچیه یا زیادیه کوچی یتسه ایکی یوز اچیه جریمه اته واورته حاللو اولسه یوز اچیه ویره غایتله فقیر اولسه اللی اچیه جریمه ویره

واکر بره کونک کوزین ویا دیشین چیقاروب قصدیله قصاص آتسه لر غنی اولسه ایکی یوز اچیه جریمه اته اورته حاللو اولسه یوز اچیه جریمه اته غایتله فقیر اولسه فرق یا اونوز اچیه جریمه اته

واکر [صغیر اوغلاخیقملر] صواص [۴] آتسه لر جریمه المبالر اکر بو ذکر اوتان قضایا کافر دن صادر اولسه وجه مسفور اوزره مسلمان جرمنک نصفی اته

[۱] «اوتاجی» خسته «اوتاجیلو» طیب متاسنه در . بو قانوننامه نیک لسخ منمده سنندن برنده «طیب طرفندن تداوی ایدله» متاسنه اوله رق «اوتاجیلو تیار آتسه» دیه محرردر .
[۲] یاخود ساواش . منازعه . مقاتله متاسنه قدیم تورکیه برکله در .

شرب خمره وسرقته وغصبه وتعدی به متعلق اولان جرایمی

بیان ایلر

اگر برکنی خمر ایچسه قاضی تعزیر ایدوب ایکی اغاج باشنه براقچه جریمه اته

اگر قاز ویا تاقوق ویا اوردک اوغورلسه قاضی تعزیر ایده ایکی اغاج باشنه براقچه جریمه اته

اگر آت اوغورلسه الی کسه لر کسمزلر ایسه ایکی یوز اچیه جریمه اته

ویا نجاق [۱] ویا دستار اوغورلسه الی کسملو اولسه قاضی تعزیر ایده ایکی اغاجه براقچه جریمه اته

بو قضیه کفارده دخی بعینه جاریدر

واکر برکیمسه [تره کو] نیک تخمین [۲] اوغورلسه غنی اولسه فرق اچیه جریمه اته اورته حاللو اولسه یکرمی اچیه جریمه اته غایتله فقیر اولسه اون اچیه جریمه اته

اوغل آتاسندن ویا آتاسندن ویا آنا اوغلندن ویا قرداش قرداشندن ویا ار عورتندن ویا عورت آردندن نسنه اوغورلسه قاضی تعزیر ایلده براقچ ماشندن براقچه جریمه اته

واکر یاننده بوند [۳] - یا صغیر ویا قویون بولسه جاغرمه پای اولسه

[۱] یاخود یاخوق . زره . جبهه دیمکدر . بوراد . آت کیدر بلان زره مراد ایدمشدر .

[۲] «تخمیل» نقداوی و سائر نیک مزروع حالنده اولانته نسیمه ایدله یکی کچی بولردن حاصل اولان حیویاته دخی ذیلور ایدی . معنایه بوراده اکتیجی . و منن کتایک سائر عللرنده برنجیمی فصد ایدابور .

[۳] خرکابله کزین ترسه لر ویا ری بیانی قیصران دیمکدر . بومه اعموی اولوب اهل قیصرانغه دخی خاصه نسبه اولتور ایدی .

اوتوزانچه جریمه الهه اوسطاحال اولسه یکرمی اقیچه الهه غنیت فقیر اولسه اون اقیچه جریمه الهه واکر جاضرگسه امی [١٧] بونئسه قاضی به تسلیم ایدمه صاقلیه صکره ضایع اولورسه جریمه بوق امر شرع نجبه ایسه اولیه اوله

واکر کیمسه بولدن چکرکن ظلمله آتمک ویا یوغورت الهه قضی تعزیر ایله اناج باشنه براقیچه جریمه الهه کافردن دخی مسلمان جریمک نصق الهه [وجه مسطور اوزره]

واکر برکشینک آتی یا قاری واکوزی یا حاری اکیته کیرسه طوار باشنه بش جوماق اوروب بشر اقیچه جریمه الهه [٢٢]

واکری کیرسه درت جوماق اوروب درت اقیچه جریمه الهه وپوزاغو کیرسه بز جوماق اوروب بر اقیچه جریمه الهه وقون کیرسه ایکی قیونه بز جوماق وبراقیچه جریمه الهه وقره جانور کیرسه [جانور] باشنه ایکی جوماق وایکی اقیچه جریمه الهه

اما اول حجت ایدملر حجت اندکن صکره اسلامیوب [٣٣] طوار لرینه تیار ایتجه چکک اولور لسه که تخیله و ترکه [٤٤] به ضرر مرتب اولمش اوله بو وجهله جوماق ایلوب [وجرمیلوب] تهید ایدملر وهم لازم زیانی قضمین آتدورملر هرکنسی طوارینه تیار ایدمه رعایانک ترکسه زیان اولیه

واکر یلیانده ویا خود کویمل اراننده ویا ضوار سوادنده [٥٥] اکلش تخیله اولسه طوار اوغراغنه اولایمی [٦٦] ایدملر

[١] یاخود امی . ساحی دیگدور .

[٢] بو و آتدغیتده کی مواده محرو حیواناتک ساحی ضرب اوله جقدر .

[٣] دیکه چکک . همیت و برمه مک .

[٤] « ترکه » مطلقا بقای وسائره کی ارقاق دیکدور . بو واده حیوان مذکورده تک مزروع حال مراد اولیور .

[٥] نو بولرک صولاندی عیمل بولرک بولی

[٦] یاخود آلاغلو . برعکک محافظی ایچون جیت وسائره سورنیه اطرافته چیکلان حائل . جنفای اهلهمسنده شکارکام مناسه اولان « آلاق » ایله سوچراسی دخ افاده ایدن « اولاغ » ویاخود « اولاق » کولری باشنده در .

مجرد سیاستن بیان ایلمر

قیز و اوغلان چکان کسنه تک وخیانت ایله بر اچینینک اوینه کیرن کسنه تک عورت و قیز چککمه کیله واران کسنه تک اجمکی [١] کسبله قیز و عورت چکوب کوچله نکاح اندورنه جبرله بوشادوب نکاح ایدمه سقالن کسلر و محکمت [٢] ایدملر

وعورت ایله دولتلاک شرعاً سیاست نه ایسه اجرا ایدملر

و آدم اولدورن کسنی اولدوردو کی کسنه تک رینه اولدورمه

واسیر اوغورلیانی واسیر ایدانی و دکان اچانی و برقچ کز خسرو زلی

ظاهرا اولمش کسنی اصالر

و بزده و نکک ایدمه آتده داغ ایدملر

و بر بلوک خاق ایچنده آدم اواسه [خرسزلق اولسه] تهید ایدملر

[قاتلی] و خرسزلی بولدورمه لر بونزلر ایسه اول خلقی دوتوب حبس

ایدوب درگاه معلابه عرض ایدملر فرمان قضا حرمان انرکله باینده

نه وجهله صدور بولورسه موجبله عمل ایدملر

کوی ایچنده ویا محله ایچنده آدم اولسه ویا کاربان باصیلوب خسارت

ویا برکوی [ایکی کوی ویا اوج درت بازه کوی] اراننده اوغوراق و حر املیق

اولسه البته [ایدملر] بولدوروب جیقارار شویله که بولاق امکان اولیه

دیت صالار [جریمه سی چککلر]

و برکسته نک اونده ویا آتده اوغورلق نسته بولورسه ساتون

[١] بولکه کوربلان صورتده یازلمش و مناسی آکلانیه نامشدر . بلکه ده

دیزک آتده کی کبک دیکه اولان « ایتیک » در .

[٢] « ات » ضرب مناسه در .

الدیسه ستانی بولدوردر بولمزه [که] متهم [اولا] اشکنجه ایدملر
مکرکه [بولدوغی وقت] کتوروب قاضی به تسلیم ایدم و یا خود یاباند
بولدوغن اثبات ایدم اما اشکنجه ده احتیاط ایدملر که قبل التبت تلف
نفس اولیمه و اگر اشکنجه دن اولورسه دعوائی صورلیمه .

و کاربان سرایچیلر امین و معتمد کسنه اولوب هر صباح کاربان سرای
خلقه احازت و یرمدین کاربان سرایده قونان خلقدن استفسار ایدوب
کسنه نك رزقی سرقت و نهب اولمادغی معلوم و محقق اولدقدن صکره
کاربان سرای قیوسن آجیورمه

و کاربان سرایچی بومعنائی ایدوب خلقه دستور و یرمش اولوب صکره
کاربان سرای خلقدن برکسنه رزق و اسبابوم اوغرلندی دیسه مسموع
اولیمه

و اگر کاربان سرایچی اول معنائی اجمدین خلقه دستور و یرمش
اولوب اول کبجه کاربان سرایده قونان خلقت نسنسی اوغرولمش اولوب که
محقق اولا کاربان سرایچیدن چون غدر اولدی اوغرولتان اسبابک قیمتی
کاربان سرایچی به تضمین [آدوردرل]

اگر کاربان سرایدن نسنه اوغرولتیق طانسه ده دنلوب الخاغله
اولورسه طانسه دن مظنه و متهم اولانلری دوتوب نهید ایدوب خر-روزی
یولوب و اسبابی بولدورب شرعله صاحبنه حکم الیمهلر

و اگر ایچروده اولان خلقت دخی طانسه ده اولان خر-روزله
قولی و انفساق بر اولاق توهم اولورسه ایچروده اولان خلقدن مظنه
اولانلری داخی دوتوب شرعله و عرفله قتیش ایدوب و تهدید ایلیوب
خرسوزی بولدوردر بولمزه ایسه کاربان سرای محله ایچنده اولورسه
محله دن اوغرلق اولیچاق حکم نجبه ایسه کاربان سرایده داخی اولبه اولا
ویان کسه نك و آدم بیچاقلیانک اگر بیچاقلاماق عادت ایسه الن کسه لر
اگر عادت دکل ایسه قوللریسه بیچاق صاحبوب کزدوردرل

اگر برکش ایمن و یا اناسن و یا اقریاسن اولدرسه امر شرع نجبه
ایسه اولبه اوله

شهرلرده و کویلرده اولان اولره اود قوردر اواق دواک [۱] اسباب
یشار شرعله ثابت اولیوب برکسنه یه تهمت اتمهلر تهدید ایله [ایدنی]
بولدوردرلر اگر قصدیله اتمش ایسه اصالر و بیله کلنلره یساق ایدوب
ایلدن سوردرل

و خر-سوز سباهی طایفه ستدن ایسه که سیاسته مستحق اوله حبس
ایدوب درگاه معلایه عرض ایلهلر

و اگر عرفیله برکسنه نك خر-سوزلنی ظاهر اولور ایسه قاضی اولان
اهل عرفنه حجت و یروب اهل عرف [۲] اول حجت موجیله اسلامغه
مستحق اولانی اصا و قطع عضوه مستحق اولانی قطع عضو ایدملر قاضی
بولیاده مانع اولیمه و سیاستن ناخیر اندورمیوب کناه اولان یرده آدوره

و خر-سوز طایفه سی اشکنجه ده اقرار اتمه و علایم داخی دلالت
اتسه اول اقرار معتبر اولا

اگر خر-سوز معلوم اولوب اول داخی برکسنه ایچون شریکمدن
دیسه و اول کسنه لوند [۳] و متهم ایسه اشکنجه ایدملر اگر متهم دکل ایسه
بجرد خر-سوز سوزیله اشکنجه ایچملر

[۱] یعنی اوافق تداک .

[۲] بزرگک امور انضباطیه و ملکبسه مأمور اولانلردر .

[۳] و تدبکلبر شرق اهلیندن استخدام ایتمکلی اجرئی عساکری
ایتالیانجه شرقی مناسنه اولان «Levantino» تسمیه ایدلردی . بولکه تورکله
کبه نك لوندیمه مروف اولدی . معنایه اساس وضع و استعمالی دکبسه نك عملکنده
بولان سرباز و یرامان کبجلره علم اولدی . بده دوتمای عثمانیده ده استخدام
اولانان دریایکاکلاریک (دفتری عسکری) نه تسمیه ایدلملدر .

ویا یا [۱] و مسلم [۲] و یوردک [۳] و طوغاچچی [۴] وقف و ملک اولسون خرسوز قاجوب انلرک ایجته کبرسه خرسوزی انلره بولدوردرلر آکر خرسوزی و برمنزلر ایسه غرامتن چکنلر و خرسوزک اوغورلادوغنی آنلره اودهملر آکر خرسوز بونلرک برینسندن اولورسه سیاسی سایر خرسوزلر کچی اولا

[۱] بونلره « پیاده » دخی درلریدی . دولت عثمانیه نلک اولاننده تورکلردن پیاده اولهوق تشکیل ایدلش برصنک علوفه نل عسکر ایدی . بر مدت سرورکه دائره انضامدن چقدقلندن برلرینه یکجیری عسکری تأسیس ایدلش و بونلره دخی علوفه لرینه بدل قدم آناملوقی ایلاننده چننکلر تخصیص ایدلش ایدی . چننکلری حاصلا تیه اداره اولدان پایلاردن نوجی اولارلر یایا بکری یاخود میریادکان دنیان آمرزی معینده سفره کیدرلریدی . وظیفه لرلی طوب چکنک . پولاری تنظیم ایچک . ذخیره کوتورمک ایدی . بونلر بیک نارنجندن سوکره العا اولنشلردو .

[۲] مسلم دخی پایلارله برا نورکلردن تشکیل اولنان علوفه نل سواری عسکری صنعی ایدی . بونلر دخی عینی عاقبتیه دوچار اولنکلرلدو . بونلر یانکن آناملوقی ولایتنده اولیوب قدم روم ایلی ایلاننده دخی بونلورلر و قزلبه مسلم تسمیه اولتورلر ایدی . قزلبه مسلملرک اونوز نغری بر اوجاق عد اولتوب بش نغری سفره کیدر . متباصبی یاق نامیه برلرنده قایلرلر ایدی . اشکنجی اولانلر عاقلردن عوارض دروایتیه مقابله ننده الیه ندره خراجقی آلورلر . اوسنلک ایغام دخی و برمنزلر ایدی .

[۳] یوردک جمهرینه ملک عثمانیه ده کی کوجبه اهالییه تسمیه اولتور . دولت عثمانیه نلک اوان فتوحاتنده روم ایلییه بواهلیدن کبیرلرک و اوارده کی قزلبه مسلملر کچی چننکلر تعین ایدلهوق اسکان اولننش ایدی . آنلر کچی اشکنجی یانلره منقسم یعنی وظیفه ایله مؤظف ایدیلر . بونلر دخی میربورکان نامنده کی آمرلر اداره ننده ایدیلر .

[۴] روم ایلییه اهالی خرسوئیایه دن بعضلری سرای جوبو مخصوص طوغان بیلرلر و بونلره طوغاچچی تسمیه اولتور ایدی . بعض نکالیدن معاف ایدیلر . حتی بوکونه قدر باارساننده (طوغاچچی کوی) اسدی طاشیان قریه لر واردو .

باب الثانی

یدی فصل اوزربنه ترتیب اوانوب بیتالمال و سپاهی به عاقد اولان رسوم بیاننده وضع اولندی .

بیک انچه لقی تجاری تصرف ایدن کندو جبهلو ایکی بیک لک کندو جبهلو و غلامی و اوج بیک لک کندو بورومه [۱] جبهلو و غلام و درت بیک بشبوزلک کندو بورومه جبهلو و غلام بش بیک لک غلام و سنکتور [۲] مع مادرک [۳] و سکر بیک لک جبهلو و غلام و سنکتور و طفوز بیک لک کندو بورومه جبهلو مع مادرک و اون بیک لک جبهلو و چادر اون بیک بشبوزلک کندو بورومه جبهلو مع مادرک و اون بر بیک لک غلام و چادر اون ایکی بیک لک کندو بورومه جبهلو مع مادرک اون بش بیک لک دخی بوبه

[۱] بعض نسخه لرده برومه ده محرور . بوکله ایله صاحب تجارک باشنه سارمه چی ساریک طرزی مهاد ایدلندر . سلطان عثمانیه نلک ایکنجه سی اولان اورخان غازلی حضرتلری معیت خاصه سنه آق بورک کبکی . دیوانه کلیر ایکی بونک اوزوبنه بورولو دوایند سارملری امر ایتمش ایدی . بعد صدر بونک اصحاب تجاره دخی تعیم اولندی . اوج بیک آچقک تیارا تصرفدن اعباراً ارباب تجارک بونلر زده ساریق سارمهوق مأدودنند نمایز ابتدکی آکلاشیلور . یکجیری آنالری دخی « فذات » تسمیه اولان سرپوشی اوزوبنه بورومه شکلنده ساریق رارارلریدی .

[۲] قدم عثمانی اولدورسده مستعمل خیمه لر سوغانلو چادر ، سیایان ، چادر و سنکتور ناملریله دوت قسمه منقسم ایدی . چادرک بزرگی تعبیر مخصوصه بیهاریجه سی خزینه تسمیه اولان اون ایکی قسمدن ترکیب ایدیلور . سنکتورده ایسه بوخزینلر ده آرز مقدارده بولندیفتن خیمه نلک اوقاقی اولور ایدی .

[۳] سن قانوننامه ده محرر « مادرک » کله سنک معناسی آسلاشیه ما مشدر . بوقانوننامه نلک نسخ سارمه سنده کله مذکورده استعمال ایدلما مشدر .

بولندن یوقارو اولان حاصلاک هر اوج بیکنده برجهلو بیگ بشیوز
ایکی بیگ اولانه غلام
وسنجاقی بکلرینک هر ایش بیگ اچجه به برجهلو وهرالی بیگ اچجه به
برکیم واعلاسنه ایکی سایبان وکندو اتوردوغی چادر سو قاقلو چادر خزینه
چادری کلار معطیخ سراج خانه
وصویاشیلرک هر دت بیگ اچجه به برجهلو وهر اتوز بیگ اچجه به
برکیم واعلاسنه ایکی چادر تشکتور ادانسه
ازباب تیاردن شول کسنه لکه عسکر منصوره سفر امر اولنوب
سفره واروب اتمام سفر اتمامش اوله تیاری حاصلی موقوفدر اول تیاری
آخره وریلوب براتی یازیلو [ب] تعیین تاریخ اولتیجه [به قدر] مابینده
اولان حاصلی موقوفی نکدر
وشول کسنه لکه مشترک تیاری تصرف ایدوب هر ایش اشمولو [۱]
کسنه ل [اولوب] سفر امر اولنوب واروب اداء خدمت اتمامش اولا
تیارینک حصه سنه منعلق اولان حاصلی اول حصه تیاری آخره کسنه به
ویریلنجه [به قدر] موقوفی تصرف ایدر
وشول مشترک لکه نویله اشمولدر سفر اولوب هر قتیسنک که نوبتی
اولوب سفره اشوب خدمت تمام اتمامش اولا تیارینک اول یللق حصه سی
موقوفدر اما نوبتی اولیمان مشترک حصه سنه دخل اولغوز
وسفره واران سباهیلرک شول کسنه ل [ی] که پاشار و بکلر یکی معرفتیبه
سنجاق یکی اغریق [۲] حفظی ایچون قومش اولا آنوک قولانی مقبولدر
موقوفی دخل ایجه

[۱] کیتیک وایلیامسه سفره عزه - ایتک معناسنه اولان «اشمک»
مصدرندور .

[۲] اردونک لوازمات حریره و سائرهنه مخصوص اولوب شهیدی «اغریق»
دهه سنه اولان کله قدیم تور کیمده «اغریق» ایدی . بولکه ایران و آسیای
وسطاده الان سنه لدر .

وبکلر یکی وبردوکی برانلردن که اناطولی بکلر بکیسنه اوج بیکن
بش بیسه وارنجه وروم ایلی بکلر بکیسنه بش بیکنن الی بیگه وارنجه تیاری
ویرمه که اجازت ویرنشدر اول مقدار برات وتاریخ بکلر یکی به مفوضدر
پادشاه علمنشاء امریله ویرور مادامکه خدمتین ایدم موقوفیچینسک اکا
دخلی جائز دکلدر

واصحاب تیاری [دن] شول که سفره واروب معرکه اولدیسه معرکه ده بیله
اولوب اما برالو اولوب صکره ققتیش اولیجاق اویروقلامه ده بولنامنه سببی
جراحی اوله ویاخود برمرض عارض اولمش اولا ویاخود محاربه دن
یرالوجیقوب صکره کی - سفره کیرو مجروح بولنوب جراحی اولسفره
وارماسنه مانع اولوب یرینه ادمیسه بجهلوسن کوندرمش و اتمام
خدمت اتمش اولاکه سنجاق یکی شهادت ویره ویاخود شهودیه اثبات
ایله ثابت اولانلر دخی مقبولدر دخل اولغوز

وموقوفی اولان کسنه سباهیلرک جهلورینه ودفتره یازیلان
اوغلانلرینه دخل ایدوب یاجبهلو ایچون اوغلان ویا اوغلان ایچون
جهلودر دیو نزاع ایجه وموقوفی جهلورلی ققتیش ایجه
اوغلانلرین ویا جهلودن بری معرکه یریشه وارمدن قاجسه
سباهی اولان کسنه معرکه یرینه وارنجه بر آدم داخی دوتوب
بدل ایدوب خدمتین ادا ایشه ازالق واقع اولور دیو دخل اولتیبه
جهلولو اوغلان ققتیشی بکلر بکیکندر آکا مفوضدر اول کورور
شول وقتله بکلر یکی ققتیشدر کسنه ده قصور بولوب بکلر یکی دفترینه
اول تیاریه موقوف یازیلش اولوب موقیغیلر بکلر بکیدن کاغذ ویا صورت
دفتر کتوردر ایشه ققتیش ایله آنوک علمی ایله اولیجاق موقوفی اولان
کسنه دخل ایدوب ضبط ایدر

مطلب سپاهی

تیمارندن سپاهی تصرفنده اولان خصوصک و بو خصوصه سپاهی
[نه اسلوبه در آئی بیان ایدر]

رعایا چفتلککاری بتون چفت و بیم چفت و داخی اسکک داخل
دقتر و خارج دقتر هر نه ایسه سپاهی به متاقددر دقتردن خارج اولانلره
طامل [۹] وغیری دخل و تعرض ایلمه لر

و دقترده آدی اولیمان رعیت اوغلی و قرنداش کبر و رعیتدر اکا
غدر اولمز [هر] وجهله صاحب تیماردخل ائلمک قانون قدیمدر خارج ازدقتر
اولق ضرر ویرمن خارچدن کسنه دخل ایلمه

و کهنه دقترده مسطور اولنلره تلیدلراده و غایبدر دیویکی دقتره یازلیمان
رعایادن زنده اولانلره داخی تیمارصاحبی دخل ایلمه

بلکه بر تیمارک قدیمی رعیتلرندن بر نجه سی قرت سبیدن غیری
ولایت کمتش اولسه دقتره یازلدقندن سکره کپرو اول تیماره کلسه صاحب
تیمار متصرف اولا

ورعیتک ازادلو قولی داخی صاحب رعیت تصرفنده اولور خارچدن
کسنه دخل ایلمه مال یازیمیدی واروب اول ولایتی یازیمچاق اول وقتن
کیمه رعیت یازیلورسه اول اله

وقدیمی قوز اغاجلری که بخسول چفتلکی ایجنده اولیه نزاع یوقدر
صاحب تیمارکدر وشول قوزاغاجلریکی یخسولک بفقجه سی ایجنده اشله سی
اوله یاجنتلککنده اشله سی اوله ویا اتاسنک و دده سنک چفتلککنده و

[۱۰] عربلر طرفدن والی کی بیوک مأمورینه طامل لسه اولورودی - بوتعبیر
بعضاً عثمانلرده اهل عرف دنین اداره مأمورینک آشاخی رتبه ده اولانلرینه
ویرلش ایسه ده نعم اجماعدر .

یاخود حدودی ایجنده اوله ورعیتک اکیئنه زبانی اولا چفتلک صاحبی
انی ضبط ایدوب حاصل اولانی صاحب تیمارله اوله تملر

وطاغلرده اولان کسنه لوککره رعیتلر و خارچلر دوشوردر رعیتک
حمایتلرینه نظر ایدوب امکلرینه کوره کیمک تیمارنده ایسه اولشه لر دستورسز
دوشورنلره دخل ایلمه لر

وطاغلرده کندو کندودن بخش خدای کسنه لکلر بکلک اولور کیمه
تیمار اولمش ایسه اونوک حکمکنده اولور اما اکثریا بودرکه براتنده و
دقترنده دکاددر زواید کی در

مطلب سپاهی

وقتدن اول رعیتدن رسم آلمنی بیان ایلر

و بر سواری رعیتدن قبل الوقت رسم السه قیون رسمی و دوئم
رسمی [۹] کی وقتی حنول ایلزدن معزول اولوب تیمار غیره ویرلسه
سکره واران سواری اول معزول اولان سواریدن الا رعیتدن نسنه
طلب ائجه اما رعیت داخی اولکی سواری نه الدیه اثبات ایدوب
قاضیدن حجتا لیورره که اول حجت ایله واروب طلب ایلمه

وبکلر بکیلر بعض سپاهیلرک اله مکتوب ووروب قاضیلره کونده درلر
ایتمش بوکتی رعیتلرندن فلانی قبل الوقت اله دیوکر کدرکه بکلر بکیلر
اونوک کی مکتوب ویرمه لر واکر قانونه مخالف مکتوب ویرورلر ایسه
قاضیلر اول مکتوبه عمل اتمدوکلری ایله معاتب اولمه لر

[۱۱] بوکا زمین رسمی دخی درلردی . صو ماسان و محسولدار اولان
برلردن آلتیر ایدی که اوده بو محلرک اعلاسنک ابکی . اوسطنک اوچه ادناسنک
بش دوئتمدن برآچه ایدی . مرحوم سلیمان سودی افندی دقتر مقصدنه
بوکا سالاربه دخی درلر دیورسه ده سالاربه نیک تعریفنده کوریله چکی اوزره
هرابکیسنک وضی آبریدر .

واگر بر رعیت برخسته نغندن و یا بیسولقدن و یا بیرون کردن کوچی
 بیدو کردن چفتن یوزسه چفتلکنی براقه اندن سوازی التده کی بتاک [۱]
 یری غیره و یرده جفت یا لوب طور دسون دیوجفت رسمن [۲] طلب ایتمه
 و بر رعیت که بره کویه رعیت قید اولمش اوله التده اولان چفتلکنک
 بعضی غیره کوی سوزنده واقع اولمش ایسه دخی جفت رسمن رعیت
 قید اولدوغنی سوازی الاخر سوازی بعضی برلرک سوم سوازیلکمدهدر
 دیو دوئم ایچس طلب ایتمه همان عشر و سال اراق [۳] اله اگر چفتلکنکده
 زیاده یردوتسه اتوک ایچون دوئم ایچسمن و یره

مطلب رسم طاپو برای ارض مشاع و غیره

و بر رعیت فوت اولسه چفتلکی اولوب متعدد اوغلاری قالسه
 مذکور چفتلکی اوغلاری تصرف ایدرکن بری فوت اولسه اتوک
 حصه سینه سوازی قردادش لرندن قاتون جدیدمه کوره طاپو طلب آتمک

[۱] «بتاک» صاحب ارضک کندیسینه رعیت قید اولنان کیسه لرندن
 آلدینی بر رسم ایدی . ایکی قسمه منضم اولان بورسندن «اکتوب بتاک» التده
 اولان بری سیم چفتلکنک اقل بولنان کیسه تک و یردیجی رسم اولوب اون سکرز
 آتیمه ایدی . دیگری «جیا بتاک» اولوب عهده سنده اراضی اولیه برق اول بولنان
 کسه بورسی اون ایکی آتیمه اوله برق اعطایلر ایدی . ایکنجیمه «جیا آتیمه»
 دخی تسمیه اولنور ایدی . بورسمارت آبتنده آلدور ایدی .

[۲] دفاتر ده تمام جهت اوله برق قید اولنان محل ایچون صاحب ارضک
 رعیتندن آلدینی بر رسم ایدی . مقداری مغاوت اولوب بخصوص هرولایتک
 حاصلنی حاوی دفترک آبتداسنده کی قانوننامه لرده مصرح ایدی . مع مافیه حد
 اکبری الی ایدی و اسقری یگیری ایکی آتیمه ایدی . بودخی مارت آبتنده آتیمه ایدی .
 [۳] بورسسه «سالاریه» دخی درلر دی . معناسی آغاق ایچون دیک
 اولور . یالکنز بندای ، آریه ، چودادردن عشر ایله برابر آلتیر ایدی . صیان
 مقابله سنده اخذ اولدینندن عشرک متصی دیکدر .

جایز دکدر [اما] قسمت اولنوب حصه سی متعین اولدقدن سکره
 فوت اولسه اتوک حصه سی ایچون سوازی [سائر قردادش لرندن] طاپو
 طلب ایده بیسلور اگر اخره یرلدکن سکره حی اولان
 قردادش لری اخر یردوکن و یردرلر ایسه اکا و یردرلر
 و [قراده] او یری طاپوسی اعلاسی اللیدن زیاده النجیه و اوسطندن
 فرق و یا اونوز ایچمه انه اذناسندن بکری و یا اون ایچمه انه
 سپاهینک خاصه چفتلکی و خاصه بری حکمی اولدرکه طاپو لامقله
 کیسه یه ملک اولماز طاپوسی جایز دکدر

صاحب تیاردن هر قنقیدی که ایچمه یه طمع ایدوب کندو زماننده اول
 اصل بری طاپویه و برسه کندو زماننده طاپو اوله و یردوکی کسنه
 انجیق اول تیار [صاحبی] زماننده تصرف ایدر اول سپاهی نزاع
 ایده من اما کندودن سکره تیار کیسه منتقل ولورسه طاپوی اول
 بوزار کندو دخی یوزسه اولور

سپاهینک خاصه چفتلکندن غیره و یرلرندن غیره رعیتلک یرلر
 عرفه موافق طاپولدقدن سکره طاپویه آلان کسنه [تک] ابروق [۱]
 التندن نماز و طاپو اوزرینه نماز اولماز نکاح اوزرینه نکاح اولدینی کی
 و شول رعیتلک برلرکی صاحب لری فوت اولوب و یا جلالی وطن
 ایدوب محمول قانور تیار اری کندو تصرف ایدر کندو چفتن سوزر
 و یا اورماغه و یرور و بونک کی یرلردن ال چکوب ینه طاپویه
 و برسه جایزر . سپاهی کندو کندودن تصرف آتمکله خاصه اولماز
 فی نفس الامر رعیتلک برلر در حتی عوارض [۲] واقع اوله

[۱] بو کله آرتیق ادانی مقابله سنده استعمال ایلدکدر

[۲] «عوارض» دولت عثمانیه تک ازمته فرحاتنده احوال فوق العاده
 و یا خاصه حرب سببیه اهل ایدن تحصیل اولنان غیر معنی بر و برکو ایدی . بده
 مذکور برکو بوم محرمی آبتنده برلرک اوزده برچوق قسملره انقسام معنی
 بر شکل اکتساب ایتدی . لسان حکومتده تدبیر مخصوص «عوارض دیوانیه»
 ایدی .

اول سپاهی تصرف اندوکی چفتک بری بلو و رعیت ادینه اضافت اولوب فلان یردر دیو رعیتلر ارسانده عد اولغش اولسه سپاهی اولان اول بر ایچون عوارض بلاسن [مخسولله] بیه چکمک کرکدر مکرطول زمان ایله متصاقب دفترده سپاهی اللده قید اولوش اولار رعیتلک برلرینک چله سندن چقمش اولو بو اعتبار ایله خواصک چله سندن اولوب خاصه حکمند، [اولور]

ولایت قرمانده تقاعد آغش سپاهیله ساقسا رسم چفت و بناک و جبابتک وسایر رسوم [و] عوارض قید اولوب شهزاده به خاصه یازمش ایتمش صکره درگاه ملادن رسم چفت و بناک و جبابتک و سایر عوارض اسکی سپاهیاردن رفع اولوب هان عشر و سالاراق و رسم اغنام و یرمک امر اولندی زیاده نسه طلب اولقیه

و بر تجارده قیو و باغ و باغچه و قوان و سیلاب اولوب صکره مدن حادث اولسه عشر و رسوم صاحب تجاره متسلقدر

و هرگاه ولایت محروسه عذب [۱] واقع اولورسه سوپاشیلر و تجار ادرلی رعیتلرین قاضی فاتحه احضار ایدوب قاضی یازوب پادشاهک امر خیرینه قویالترمد ایدن کسنلری بیه فوشلان قول مطیع ایدویوره و تجارده حاصل قید اولسان دکرمن خراب اولسه صاحب تجار دکرمن اسنه یاقم تکلیف ایدمه قدرتی اولوب قدرتیله یاجمز ایسه اوزورینه

[۱] متن قانوننامه ده یاکلش بزیلان بو کلمهک طوغریسی «عرب» دده بکار مناسنه ددر . دولت هئایهتک فنوحانی زمانده کی سفر لرده استخداام ایتک اوزور . طوبلادینی صکره دخی عرب دینلور ایدی . بونلر بده برسف مخصوص حالته کبره دک بجره ده قوللا تلر لرد . بو قانوننامه تک دیکر لمخله لنده کلمه مذکورده موفنده عوارض له طی محررد . ماده مک مآله نظرأ عوارض کله سنک طوغری اولدینی متبتیان اولور . زیرا زمانک تمبیر مخصوصه ممالک محروسه ده عرب واقع اولماز چاغیر بولور ایدی . واقع اولتی یقی طرح ایدلک عوارضه مخصوص ایدی .

اولان [رسمی] سپاهی [به] حکم ایدرلر یایغنه ورسم و یرمکه قدرتی اولمز ایسه قاضی معرفتیه اخره صائرلر اخر بوریدوب رسمن و یره و سرسبت تیمار لرده [۱] مسلم و یورکان خداوند کاردن غیری رعایا و دود قلمری یوه [۲] و عبد این و چاربه مزد لری [۳] صاحب تیمار کدر مدت صرفیه لری تمام اولدقدن صکره یار ادرده قاضی معرفتیه بیع من زید

[۱] فدیاً ممالک عثمانیه ده بولنان تیمار لدخی سرسبت اولوب اولماسی جهتیله ایکی به تقدیم اولنور و اوصور ندرله نوسم ایدیلور ایدی . سرسبت تیمارک دیکر نین واسطه تیماری «رسوم سرسبتیه» غیر ایدبلان رسملرک صاحب تیماره عامدار له رق طرفندن استمنا ایدلسی ایدی . رسوم مذکورده جرم و جنابت ، عرسانه رسملریله کوله و چاربه مزد له نندن عبارت اولوب دفترده مقید بولور ایدی . آشاغیده کی حاشیه ده ابضاح اولنان یوه رسوم سرسبتیه دن معنود اولوب یوه دفتره «مصورته یازمش ایسه حقتده او وجهه عمل اولنور ایدی . سرسبت اولیان تیمار لرده مستقل حاصل یازلنده مه مزد لری آتماز ایدی .

[۲] یوه صاحب معلوم اولیه رق بولنان و یاخود طوبیلان حیوانات اهلیه به تسبیه اولنور ایدی . لسان فدیعه زده مستعمل (باوه) کلهسی غائب ، صایع معناسی دخی افاده ایتدیکندن بونکلمه یوه کلهسی ایله مترادف و یاخود صرور زمان ایله یوه تک باوه اولدی طن ایدیلور . آناطولینک بعضی محللر نده آلان بولنان و صاحبی مجهول اولان حیواناتک محافظه سه مخصوص «باوه خانی» دینلن محللر وارد .

[۳] صاحبندن فرار ایدن کوله و یاخود چاربه دیکر بر عمده طوتلده فده ماده ده بیان اولنان مدت عرفیه سنجه محافظه اولنور . بومدن طرفنده صاحبی کلور ایسه مزد منسی و کرک کوله و کرک چاربه تک حفظ اولدینی زمانه عامه اوله رق قاضی تک تقدیر ایدیبکی نفعه سی و برر و کوله و یاخود جاریه سی آلمر ایدی . کوله و چاربه تک قاجدینی محکم طوتلده بی یره اوزاقلی برکونلک ایسه اوکوز ، ایکی کونک ایسه آلتین ، اوچ کونک وبا دها زیاده ابه یوز آچمه اخذ اولنور ایدی که «کوله و چاربه مزد منسی» تمبیر اولنان بودر . قاجدینی عمل اوچ کوندن نغدر زیاده اولور ایسه اولون یوز آچمه دن زیاده آتماز ایدی . اگر مدت معینه تمام اولوب ساتلش ایسه صاحبی اصحاب مناصب و یاخود زعیم و ارباب تیمار بولوک و سایر عسکر خلقی کی حکم لار قوی اولدینی حالده کوله و یاخود جاریه سی صائین آلان دین کبری آلور ، بونلردن غیری کسه لر اشرا ایدندن کبری آتماز ، یالکر بهاسنی اخذ ایدر ایدی .

اولوب ساتلان قولك و جاريه مك و دوابك بهالری اجماعی ظاهر اولنجه
بر امین رده امانتدن قبض اولونق قانون قدیمدر

مدت عرفه دخی قولده و جاریه ده اوچ آیدر و دوابده بر آیدر بهالوسنده
نصف مدت عیده عاهدركه ریجی آئی اولور

و رعایا دوتمه سنده اعتبار سرسبت تیارده در سرسبت [اولیان] تیارلرده
کندونك رعایا سله [غیرك] رعایای دوتمه ستمه فرق یوقدر

بعده حکم شریف وارد اولوب قاجقون طیراغه نایمدر فعی طیراقد
دونلدیسه جعل [۱] توكدر اقرار غیری طیراقد ایدوکنه اعتبار اولنیه دیو

فرمان اولنشددر دفترده بوخصوص نین اولمدوعی تقدیرجه میرلواپه و یاخود
سه باشیلر [ه و یاخود] معمول [اولیکامش اسلوب] اوزره تصرف اولور

دفترده اعتبارده قوی در اندن سکره معمول اولیکادوکی اوزره عمل
اولونق مرعیدر

ویلا و مسلم و یوزکر و دوتالری داخی بو اسلوب اوزره معمولدر
اما سنجاق بکنه متعلق اولدوغی خصوصنده کندولرك سنجاق

بکنه متعاقدر

[۱] جعل بوراده بدل مفاشته استعمال اولنشددر. معافیله بوکله اصطلاح
تیری مالدیندر. تکالیفک انساندن اکتجیسی اولوب غیر مشروع بولنان تکالیف
عریفه مک منقسم اولدیی ابکی فسدن برنجیسی اولان تکالیف عادیته ک لسان
شرعیده مانی جعل ایدی. حمل غیر مشروع اولدیی حالده جهاد ایرون ضروری
اولورق موفتا طرح اولنجه نندن مشروع ند ایدلشددر. دولت شهنیه داخلی
و خارجی غایله لردن هیچ بر وقت قورنیله. - دن حل مقابل اولورق طرح
اولنان و ایلك اول عوارض و موخرأ - ب ابدنك امتدادیه سدریه و حسریه
وسائره ناملری آلان تکالیف موقت طرزنده قالیهرق داخی شکانی احد ایش
ایدی. قانوننامه ک دیگر نسخه لرنده بعده کله سندن فرمان اولنشددر کله سته قدر
جمله موجود بولنجه نندن و مالی دخی معاد ماده به بردرجه به در مخالفت اولدینندن
بولنك ماده مجوهیه ذیل اولدیی آکلاشاپور.

باجی و بیت المال و مال غائبی و مال مفقودی بیان ایلر

بیت المال و مال غایب و مال مفقودی مقاطعه به آلان کسنه لمه شویله
اعلام ایلك کر کدرکه بر رده بیت المال وافع اولسه واقع اولدوغی کجی

قاضی دفترته یا یولوب بیت المالچی به تسلیم اولنه وارث معلوم اولوب اول
وارثک داخل ملکتمه مکانی معلوم اولور یسه دهمی بیت المالچی به وریله

بالکه وصی النده آئی آئی مقداری طوره اگر وارثی کز ایسه بیت.
المالچی به تسلیم اولنه سکره وارثی کلور ایسه بیت المالچیدن اله واکر

وارثی خارج ملکتمه اولوب مکانی معلوم اولور ایسه اول کسنه به مفقود
دیرلر اولك متروکائی وصی النده بریل مقداری طوره اندن سکره بیت.

المالچی به تسلیم ایله

مال غائب و مال مفقود دیو بیت المال ایله بیله مقاطعه به وریلن
ترکه میت اولاددر اولندن چیقوب سفر ایدن کشینک دکلدز یاخود مالی

امانت قویوب کیدک دکلدز

وقونییه در بر یلده اوچکر یول چیقاروب ولایته [طرح] ایدرلر
ایمش اول جهتدن فقرا به حیف اولور ایمش کر کدرکه قانون سلطانی

موجبجه [یلده] بر دتمه یول چیقاروب صرافر ایله شهره کوندرلر
[سناغه] مجسوللره طرح اجمیه یولی بقر نزنه الاثرمن بعد بو ذکر

اولنان قوانین موجبجه عمل ایدرلر [بو قانوندن تجاوز اجمیالر] تجاوز
ایدنلری قضا [ة] ولایت منع ایدرلر [منعله ممنوع اولوب عناد ایدنلری

درگاه مملایه عرض ایدرلر الا ولایت قاضیلری معاتب اولور]

طشره دن کلن متاعک رسمن بیان ایلر

طشره دن مسلمان و کافر کلوب [کبه] و کپنک و کون و یوک و بال

ویاغ و یونلره بکزر هر نه واریسه کتوروب ساتالر فری اچقه دن بر اچقه اته

وقاش یوکندن وز واپلیک وچوقه وکتان وینه و قالای و قورشون و یونلره بکزر نه واریسه یوکدن ایکی اچقه اته
وتراقنده عیش یوکندن بر اچقه اته عیش بول اولیحاق ایکی اچقه اته اوج یوکدن

وجره یوکندن بر صورتی [۸] و یاخود بر پاره جره اته
واشک بوکی [اودون] قلعه به کیره قابوچی رسم بر اودون اته
وصعیر ساتنله ایکی اچقه الاندن و ایکی اچقه ساتاندن اته
و قبانده طارتلن طوارده قطاردن ایکی اچقه اته بر [اچقه] الاندن
و بر اچقه ساتاندن اته

و طشره دن قیون کتوروب بوغز ایوب ساتسه ایکی قیونه بر اچقه اته
ویرلو قصاب بوغز لسه درت قیونه بر اچقه اته

و مملک ساتنله باج بو قدر یعنی باغ و دکرم و اوکچی و کویلرده
هر نه که ساتنله باج بو قدر

و بر کچی یوکندن یوز اوتوز اچقه اته
و بر عریه سوغاندن درت اچقه اته و بر عریه باقدن سکر اچقه

و بر عریه پرنجیدن داخی سکر اچقه اته
و بر اسیر ساتنله ایکی باشندن درت اچقه اته ایکی الاندن و ایکی

ساتاندن اته
افلاقدن و فرنگدن و دوبرو نیکن [۳] و غیر یردن هر نه کاورسه

یوزدن ایکی اچقه اته

و بر عریه شته دن بر شته اته

[۹] صورتی گلسنک معناسی بولنه ماخدر . معنایه قانوننامه نسخه لریک
بعینشده « بوسورتی » شکنده یازلمدر .

[۲] قدیم راعوزه جمهوری .

و شهره کلان بر فوجی سوچیدن [۶] اون بش اچقه اته
و خنزیر بوغازلق ایچون بسانه خنزیر باشنه بر اچقه اته و یازانده
یوروسنک ابکیسندن بر اچقه اته

و دمور کوره لرنده [۳] قره دکیز کنارنده قوم جمع ایدوب یویوب امکلر
کچوب دمور حاصل ایدر لر ایکی مازونه [۳] بر اچقه اته کیمه یازنیش ایه
و عامه مواطن ارکلی و [قو] ره توایغنده کسنه تک آدینه قید [اولغینلری]
سنجاق بکی عامللری تصرف ایده کلش هر مازونه بر اچقه الورلار ایش
دفترده خارج زواند یازلمدر

قانون ولایت سمندره و غیره

سمندره اسکله سنده انکروس و لایسندن کی ایله صو یوزندن متاع
کاسه و کینسه سیک اچقه قی طواردن خدانو نذکار ایچون اوتوز اچقه و سنجاق
بکی ایچون اللی اچقه اته

و طوز کلسه هر قطعه سنه پادشاه عالیه ایچون بر اچقه و یوز قطعه ده
بر قطعه سنجاق بکی ایچون اته

و غزانه کتوردوکی اسیردن بکرمی بش اچقه اته [۴] و برودن
ازاد ایدوب اونکروسه کیدن اسیردن بکرمی بش اچقه اته و قاپودان دخی

یکرمی بش اچقه اته

[۱] قدیم ترکیه ده شراب دیکدر .

[۲] معدن اوخانی معنانه در .

[۳] قوم ایچندن جمع اولسان دمیر ذراتنک اوللمه سنه مخصوص اولان
« مازون » حقیقه غنیف حساب و سائره کتاب لرنده معلومات بولمه مدیندن مقداری
آ کاشیله ماخدر .

[۴] قانوننامه تک دیکر نسخه لرنده یکرمی اچقه اخفی محرردر .

امر پادشاهی ایله دارالخیره آقین واقع اولسه غزناک آتلرندن بکلکه اوچر اچقه اته وکتوردوکلری اقامتارمان و صفریدن دردر اچقه اته وختازیرک ایکسنه بر اچقه اته

صو یوزندن اونکروس و لایتنه بوش فوجی کیتسه اون ایکی اچقه اته و سنجاق بیکی داخی دردر اچقه الوب قابودان ایله اولشملر و طوبه ده آولامان باقندن یکریمی اچقه لقسدن ایکی اچقه اته میری ایچون و سنجاق بیکی داخی بر اچقه الوب قابودان ایله اولشملر

ایبلوکلدن [۱] ذخیره کلوب طونندن سمندریه چیقسه چووال باشنه بر اچقه پادشاه ایچون اته اکر طوننده کلوب سمندریه چیقسه ایکی چووال ناشندن بر اچقه اته بر اچقه داخی سنجاق بیکی ایچون اته و یاغبلقدن [۲] کلن و کیدن باررکان کببسدن مقدا بر فلوری الثوب سنجاق بیکی ایله قابودان اولشملر

و حیوبات بوکلندن که ایبلوکلدن کله چووال باشندن سنجاق بیکی ایچون بر اچقه ماج اته و بر عربه نختهدن ایکی اچقه و بر عربه اغاچندن داخی ایکی اچقه اته

و صائلان خنازیرک برینه ایکی اچقه اته

و صائلمه کلن اولتوق عربه سندن بر اچقه اته و اوودون عربه سندن بر اچقه اته

و عربه [ایله] کلن طوزدن سکنز اچقه اته

و شهردن طشره کیدن آت بوکلندن هرته اولورسه قاشسندن و بالقندن و غیریدن که شهرده باغلوب کیده ایکیشر اچقه پاج اته

[۱] قدیم تورکجه ده « ایل » مملکت ، « ایبلوک » و یاخود « ابایک » داخلی مملکت معنایه ایدی .

[۲] اسکی تورکجه ده « پاجی » یاخود « بی » دشمن ، « یاغلیوق » یاخود « یاغلیق » دشمن مملکتی معنایه ایدی . بو معنایله مملکت خارجه به دخی تسمیه اولتندیر .

ایبلوکلدن و یاغبلقدن صو یوزندن و فرمدن فوجیه سوچی کلاسه ساتاندن اون بش اچقه الاندن داخی ساتاریسه اون ایکی اچقه اته اکر شهر شهردن طشره چیقسه فوجی باشندن دردر اقبجه اته

[قانون قبان] سمندره

سمندریه کلان بالدن و یاغدن و پیردن فی اجله ما کولات قسندن هرته واقع اولوریه موزوباندن اولوا و قبانه کلوب وزن اولدین صائله آت بوکلندن درت اچقه رسم اته و اکر وزن اولوب صائله [هر] قطاردن ایکیشر اقبجه اته و تیورک قطارینه صائلندن التیشر اچقه رسم اته

قانون نهر موراو و غیره

موراو و درین و ابره صویندن کبی ایله کین اتلونک [انی] باشنه بر اچقه اته هر ایکی کاییه دخی بر اچقه اته و هر عربه دن تکرک باشنه بر اچقه اته و هر فوجیدن دردر اچقه اته وات بوکلندن ایکی اچقه اته و ایکی قویوندن بر اچقه اته و درت قوزیدن بر اچقه اته خنزیرک هر برینه بر اچقه اته

و کین اتلو اوچ کونه دکین کبر و کله [تکرار] نسه الخز و اوچ بوکلندن سکره تمام رسمن ویره

و موراو صویندن سنجاق بکنه حاصل [قید اولان] کولاردن طالباندن حصه [اولان] بالقارک نصفی اته و سپاهیل [ه] قید اولان کولاردن اولان بالقندن عشر اته

مطلب ما کولات وغيره

اوندن و بغداد بدن وارپدن و علفندن في الجملة جوبانندن هر يوکدن ساتنقه کلن [قبولک] ايکيسندن بر اچيه اله
 و کفره کفرندن [۱] سکره اله هفتيه يدک کلان قوزیدن نسنه الفز
 سکره ايکيسندن بر اچيه اله و بر سفيردن ايکي اچيه اله
 و بر سفير دريسندن ايکي اچيه النوب خنزير دريسندن بر اچيه اله
 اولوسنه ايکي اچيه اله
 و برونک طوز و پير و وبال کلسه التيسر اچيه اله و طوز پاره ايله
 کلسه دردر پاره بر اچيه اله
 اونوش اچيه لق ياغ قريندن [۳] بر اچيه اله
 و جوقه نك هر پاستاو [۳] ندن اون ايکيشر اچيه اله و ديکلنه
 جوقه قفتانندن ايکي اچيه اله
 و برونک زيت ياغندن اون ايکي اچيه اله
 و برونک قرو باقندن التيسر اچيه اله و ياش باق يوکندن دردر
 اچيه اله
 و بر کواکک لاک بزدن بر اچيه اله
 و کتان يوکندن دردر اچيه اله
 و هر کبه دن بر اچيه اله
 و بويولو و يا [اق] قفتانلق عباکلسه [هر قفتانلقدن] بر اچيه اله

[۱] پرهيژ کبير و آندن سوکره اولان برونک يورمى مراد اولنيور .
 [۲] قديماً باغليک وضع اولندي في يون و اوکوز دريلرندن معمول طولومله
 قرون ديلور ايدي . بونلر بئين زمانزه قدر آنا توليده مستعمل و نام مذکور ايله
 ياد اولنور ايدي .
 [۳] ياخود پاستاو . لسائزه خارجدن انتقال ايتسدر . اوسى بالديزلي
 جوخه طوبى معناسه در . قديم استاسول و غلبه دلاليه قانوننامه سنده هر پاستاو
 جوخه نك اله آرشون اولمشک عادت اولدي بي بيان ايديندر .

و شام و صوغان يوکندن ايکيشر اچيه اله

و چره يوکندن [برياره چره] اله

بريونک دميردن اله اما معمن مصالحى ايچون کان دميردن
 نسنه الفز

قصابليقون و ياسغير بوغازلسه لر نسنه الفز و نخته و اغاج و قورشون
 ماجى الفز

بومذ کوزان طشره کيشه نسنه الفز

اما سرم جانبه کيدن کاربان سمندره سنجاغنک هر کوشه سندن ابرينم
 و يا [بور] و يا بقاصى [۱] التسهل هر يوکدن سنجاق بيکي ايچون بر فلورى
 اله و برونک زرد وادن و سگسار دن و يا قوزى دريسندن يکرمى اچيه اله
 و اوچانيدن يار کير کتورسه لر التيسر اچيه و صغير کتورسه لر ايکيشر
 اچيه و طوز کتورسه لر هرا لى اچيه ده درت اچيه اله

و ذکر اولتان رودنيک و سره بر نجه معدنلرند [ه] و يا [آنلره] متعلق
 اولان اوجاقلرده کور يا قسه لر سياهيلر الا افلاقلر ايچنده يا قانلردن
 سنجاق بيکي اله و رودنيک توابعده اولان سنجاق بيکي حاصلر ندن ات
 يوکيله خنر صائلسه هر يوکيه بر اچيه اله

رسم چفت و بتاک رسم اغناى و اسياى بيان ايلر

رسم چفت تام چفتلك [۲] اوزره قيد اولتان كسنه لر دن اوتوز ايتي
 اچيه در و نيم چفتدن نصف ذلك

[۱] ياخود يوچاسى . برنوع آستار و آستارلق بز ديمكدر .
 [۲] قديماً حاصى تعبر اولتان غابت محمولدار يردن غيش سگانء اوسط
 اولان خلدن بوزه اما بوز اولتان برون بوز اونوز و بوزالى دوم بر چفتلك اعتبار
 ايديلوردى . نيم چفت محاملرينه كوره بونلرک صبي ايدي . دوم دشى طولاً
 و عرضاً قرق خلوه معارفه ايدي .

اما لواء حیدره رسم چفت تمام چفتک اوزرینه قید اولنار و عبتدن قرق ایکی اچهدر نیم چفتدن نصف ذکک سربست اولمیان سپاهلر تیارلندن یکریمی بدی اچهدر سپاهینک اون بش اچهدر سنجاق بکنسکدر بعض نواحیده سپاهی یکریمی بدی اچهدر الدقدن سکره سنجاق بکی اچهدر اتی اچهدر اور و بعض نواحیده بتون چفتلودن یکریمی بدی اچهدر سپاهی و اوج اچهدر سنجاق بکی و اون ایکی اچهدر سو بانی اور نیم چفت نصف ذکک در اسلوب مذکور اوزره

واکیردر حصار ادرنلری تیارنده رسم چفت اللی بدی اچهدر حق سپاهی یکریمی بدی اچهدر و حصاره عشر نوره کمچون اون بش اچهدر و حق سنجاق بکی اون بش اچهدر انطالیه و قره حصار ادرنلری اوتوز اچهدر تمام چفتلودن و اون بش نیم چفتلودن سکره عشرلرین حصاره کتورمک ایچون بنون چفتلودن التیشر اچهدر نیم چفتلودن اوجر اچهدر داخی الوردلر ایش

ولواء منتساده رسم چفت اوتوز اچهدر و نصف چفتلودن نصف ذکک در

ولواء خداوندکارده رسم چفت تمام چفتک اوزرینه قید اولسان رعیتدن اوتوز اچهدر نصف چفتلودن نصف ذکک در

ولواء بولیده رسم چفت بعض نواحیده قرق و اللی اچهدر اما سربست اولمیان تیارلرده یکریمی سکره اچهدر حق سپاهی و اون سکرزی حق زعیم و سجاق بکنسکدر جفا و منکن ناحیه سنده کذکک و کرده توابنده رسم چفت اوتوز درت اچهدر یکریمی درت حق سپاهی و اون حق میرلوا و زعیم در و دیوان شهرده و البارده رسم چفت اوتوز اتی اچهدر یکریمی ددی حق سپاهی و اون ایکی حق میرلوا و زعیم در و دیوان قره کول سربستدر و سپاهی یکریمی اچهدر و دیوان دیگر کرده [ده] رسم چفت اللی بر اچهدر حق سپاهی اوتوز اوج و حق میرلوا

وزعیم اون سکردر و بران شهرده بولیده رسم چفت قرق اوج اچهدر حق سپاهی اوتوز اوج اچهدر و حق میرلوا و زعیم اون اچهدر و ناحیه اولسه ملک فلک الدبندنه رسم چفت اوتوز [اوج] اچهدر و حق سپاهی یکریمی درت و حق میرلوا اتی و حق زعیم اوج اچهدر و اون ایکی دیوانده رسم چفت مثل ذکک و ناحیه فیرسده رسم چفت یکریمی اوج سپاهی اون بدی و حق میرلوا اوج و زعیم اتی و ناحیه اوماسیده رسم چفت اوتوز درت اچهدر حق سپاهی یکریمی بش حق میرلوا درت و حق زعیم بش و مدرنی ناحیه سنده حق سپاهی اون طقوز و دیوان امیر یونس و سوله و الیاس بکده رسم چفت اون درت اچهدر وضع اولمشدر حق میرلوا اوج و حق زعیم اون زر و غیری دیوانده رسم چفت اون درت حق میرلوا اون زر و حق زعیم اوج و قوکره ناحیه سنده رسم چفت اون سکردر حق سپاهی اون درت و حق میرلوا ایکی و حق زعیم داخی ایکی و یکی دیوانلرده و ناحیه طوطرغده رسم چفت اوتوز اوج حق سپاهی یکریمی درت و حق مولوا اتی و حق زعیم اوج اچهدر و رسم بنک اون ایکی اچهدر و جبا بنا کده لواء خداوندکارده طقوز اچهدر و ولایت قرمانده اتی اچهدر در

اما برکسنه دفترده بناک یاز بلوب النده نیم چفته وفا ایدر پر بوانسه نیم چفت رسمی انور و جبا بناک اکنلو اولسه اکنلو رسمی که اون ایکی اچهدر اول انور اضف رعایا که بعض نواحیده [قره] تسبیه اولتور رسم اتی اچهدر اما حمایت اولحق امر مستحسن در و نسل رعایان هل کسب اولمیان مجردلر دن نسنه التمز و دفترده دخی اوزرلنده نسنه قید اولنماشدر

اما اهل کسب و لان مجردلر مقدارلو مقدارنجه رسم انور و دفترده مجرد قید اولنان کسنلر تأهل اسنلر بناک رسمن و پرور اما رعایا کاهر اولسه هر مزوج کافر سواری به یکریمی بش اچهدر و پرور

طلب اغنام مع بره

رسم غنم ابکی قیونه برانچه در اما و دین سنجاغنده اوج قیونه
برانچه رسم الخاق مقرر اولمشدر
قیون تمام دوانی دوکن صکره مایس اینجند صایلور وهم قیونه
قوزی بیله صایلیق امر اولمشدر صاحب رعیته نابعدر
قیون صایلیق اولیجاق ولایت قرمانده فضیلر ادیمیسی داخی بیله دفتر
ایلپوب قیون چوانی بولان قیونی هرنه وجهه بیان ایلسه التده کی
قیون کیمکدر وقاج قیون اولک وقاج قیون غیرکدر قاضی ادیمیسی اکا
کوره [دفتر ایله عامل دخی اکا کوره] رسم الور

استانبول و ایقنه قیونلو قصابلری و چلبکشلری و سار[رلر] قصابلری
و چلبکشلری یلده بر کره ایریلده اللرنده بولان قیونلرنیک اگر اول بیل
اینجند ایریلده رسمی ویرلدوکنه جختلری بولور ایسه عمل بولنردن
تکرار قیون عادتی طلب ایقیدلر اگر وجه مذکور اوزره اللرنده
حجت بولنور ایسه صاتون الدوقلری کسهلری بولیورده که عادت اغنامی انردن
اله [لر] و اگر صاتون الدوقلری کسهلری بولیوب و اللرنده
داخی رسمی بندوکنه جختلری اولیه رسملرن بیقصور قصابلردن و حلبل
کشلردن الالر

و جاب کشلره تانیه اولته که ایریلدن اول قیون السهل اول بل اینجند
اول قیونک رسمی بردفمه ویرلش ایسه حجت اله و الا عادت اغنامی
صکره بندن السهل کر کدر دیو بر مقدار ایچمن آسناغه واروب اول
وجه اوزره بازار ایله

قانون ولایت اناطولی برای آسیاب

اناطولی ولایتک سنجاقلرنده بیل یوروین دسکر ملردن بورسه
حدیله [۱] بر مد بغدادی و برمد ارپه قید اولمشدر
اما بعض سنجاقلرنده مذکور غله بهاسی بیل یوروین دکرمنه الخش
ایچنه وضع اولمش غله بهاو اولیجاق رعایا به مضایقه ویرلمک ایچون
ولایت قرمانده داخی بو قانون وضع اولمشدر و اتی ای یوروینه
نصف ذلك و ولایت مذکورده رسم آسیاب تمام دیوانی به قید اولتوب
وقف قراده وقفه حصه یازمالیوب اوقاقلری متصرفلری تمام اجار بولور
دیووقف طلب آتاما کن اسنانه سناغه عرض اولتوب نصفی اجاره ارض
ایچون وقفه و ملکه بیوریلوب نصف اخر دیوانی به امر اولندی
وبولی سنجاغنده دکرمن حقتده فرمان واجب الاذعان شوبله واقع
اولدیکی قانون مقرر اوزره بیل [بورویندن بورسه منی ایله برمد بندای
و برمد ارپه الیه و آتی ای بورویندن] انک نصفی الیه
وسیل دکرملرندن یورودوکنه کوره الیه و مقاطعه اعتباری رفع
اولته دیو قید اولمشدر

قانون ولایت اناطولی و ولایت روم برای حبوبات

حبوباتدن حصه و شعیر و کاورس [۲] اولسه عشر و سالارلق التورایسه
[۱] غنایلیرجه فدماً هریری دردرشکنن مرکب یگری کیله به « مذ »
تعبیر اولتوردی . مد عربیلر فندن دخی استعمال اولمش ایسه ده مقدارجه مساوی
دکل ابدی . متن قانوننامه ده بورسه شمیرینه مذوبیتی بیان اولان مد عتیق
کتب حسابیه و سائر مهزده آیریشیه بیان ایلماش اولدیفندن بونک دخی تعریف
اولان مفادردن عبارت اولدیغی آ کلاشیابور .
[۲] یاخود جاورس . عربجه اولوب قره داری دیکدر .

سکن مد غلهدن برمد اولور هرمدن ایکی بیق کلی [۱] اولور [د] باقی
حبوبایندن نخود و مرچک و بقله و بنبه و کستان انلردن هان عشر النور
سالارلق الخاز

روم ایلنده کفره اولدوغی برلده تحیل عشری اگر دمئدن
النور ایسه یوز دمئدن اون دمد و اوج دمدمد سالارلق النور
و بنیه قدن یوز لدره [۳] آن اون لدره اوند اوج لدره سالارلق النور
و کتاند یوز دمئدن اون دمدمد و اوج دمدمد سالارلق النور کتاندن
سالارلق الخاز الامکرکه کتانی یومشدی ویره

کوکلدن [۳] و زغفران دن اوند و سالارلق یوق
والا ولایت سمندرده بر رعیت یازدوغی کوبیده زراعت ایسه جمع
حبوبایندن هان عشر و بر و سالارلق مقابله سنده باشتهدن [۴] باشته یه
حرمتدن بیق لوقه [۵] یغدا ی و بیق لوقه اربه ویره
ولایت فرمانده واق سرای و اورکوب و نیکنده قاضیاقلرنده انده غی
ناجیهده غلاتدن مالکانه و دیوانی دیو ایکی عشر النور داخلی قرائل وارد
[۱] بقی کله .

[۲] عیالیلرده « لدره » ذیلین وزن ایکی درلو ایدی . بری یوز درهم
ایدی که بوکا « نطار لدره سی » نعب اولنوردی . نطار فرنی درت فیه دن
وفیه دمی درت لدره دن مرک اولدیندن بر نطار یوز قش اتی لدره ایدر
ایدی . دیکری یوز یکری درمئدن مرک « و زنه لدره سی » اولوب هر زنه
اوج بیک اتی یوز درمئدن مرک اوتوز لدره ایدی . ایکنجیسی باخالصه حریر
کچی مواد عالیته تک یزنده استعمال اولنوردی .
[۳] بقی کوکلاک .

[۴] جنوبی اسلاوجهده ترابه تسمیه اولنوردی . عیالیلرجه روم ایلبده
اهالی خرسنیانیک الله اولان باغ و باغچه و ترلاک هدیته بردن باشته تعبیر
اولنوردی .

[۵] لوقه ذیلین « و زنه » دائر اسکی حساب کتابلرنده و عوونه لردده معاومه
تصادف اولنه مامدر .

وارکلی قاضیلننده برعشر وقفه و نصف عشر دیوانی به قید اولمشدر
وقوتیه قاضیلننده ایکی قریه دن و نفس شهر ستورنده اکیلن غلاتدن
[صو بصاردیو] ایکی عشر النور غیری قراسنده عشر و سالارلق
النور و سالارلق بر [مد] غلهدن ایکی کله عشر التمدقن
صکره بیق کله داخی النور بومذکورلردن زیاده یملک ایچون و
غیری خصوصجون نسنه الخاز و ولایت من بورده عشر کتان کهنه
دفترده عشر و سالارلق قید اولمشدر ینه اول موجبجه اله اما تخم
رعیته و برلسه رعیت و یردیکی کتانی یومشدی بیره

ولایت رومده اربهدن و بقدایدن و طازودن هر جنسی آبرو حساب
ایلرلر بش مد اولیجا بق یملک بر بیق کله النور بش مددن اون مد [م]
چتقاق هان بواسلوب اوزره الورلر [اون] مدده ینته جک اوج
کیله یملک الورلر اون مددن نه مقدار تجاوز ایدرسه اوج کیله دن زیاده
نسنه المائلر بر کشینک چاقی [۱] اون مددن دخی زیاده اولسه هان اوج کیله
النور ارقق الخاز بش مددن آسکک اولاندن نسنه الخاز ولایت
من بورده قانون بواسلوب اوزره جاری در

اما لواه بولیده و جفاده و منکستده و اون ایکی دیوانده و قیرسده
وارکلبده مدده اوج کیله النور و خرمن حقی و سالارلق الخاز و یران
شهر و یورلی و اولوس و ملک فلک الدین و یدی دیوان و حضر مک ابلی
ناجیه لرنده مدده ایکی بیق کله النور و رسم خرمن و سالارلق الخاز

خامس [رسم باغ و چایر]

باغ و چایر [۲] دویمته بعض ولایتده اون اچده و بعض ولایتده بش اچده

[۱] چاق ذخیره کومه و ییبنی دیکدر . آناطولیده الآن چچ صورتده
مستعملدر . قدیم تورکدهده بایلق و قوشق معناسه اولان چاقچ مصدرله بوکله
آراسنده مناسبت یوقدر .

[۲] یو قانوننامه تک کتبخانه لدره بولنان بعض مصحح نسنه لرنده چایر
کله سی یوقدر .

التوب و خدایقین و حریملردن دخی عشرلرینه کوره کم التور اما
بعض برلرده باغک دوئمه بدیشر و بعض برلرده سسکوز و بعض برلرده
اوتر اچقه التور

باغچهدن و باغدن عشر حاصل التوق قانون شرعه مطابقدر اما
رعایایه [تکلیف (۱)] عشرده مضایقه اولوب دفع مضایقه ایچون عشر
مقدارینه بدل مبالغ تخمین اولتوب خراج اعتبار اولمش
باغدن دوئم اچمسی التین برلرده اوزم وغیری فواکه و بوستان
بشنجک اوزرینه امین کنیلر التوب قیمته دوتدروب عشرین الهلر
ودوئم اچمسی التان برلرده اوزوم کسدلویک وقت الله قبل الوقت الغیه
ولایت منسواده باغ دوئمله دوئمدن دوئمه اعلاسی سکز و اذناسی
درت اچقه در

اما ولایت قرهمانده غلهدن ایکی عشر التان برلرده باغدن و یاغچهدن
بریحیق عشر التور ایمن سکره درکه معلامه عرض اولتوجاق بر عشر
التاق مقرر بیورلش

تیمار [و] وقف و ملک اولان قردان همان بر عشر الله اما وقف
اولان قرهبلرده عشر تمام وقفه الله ووقدن غیریه ده بر عشر التوب
نصفی مالکانه و نصفی دیوانیه اوله سالارلق [دیو] نسنه التمز
وکافرله باغی اولوب شیره حاصل اولان برلرده واکر ننه ده واکر
کویده سویاشی و سوارلی ایکی آی منوبولیه [۲] دوئوب سوچی من صانه
ترخدن زیاده [یه] کوچله کافر اوزرنه بر اقبال

[۱] تکلیف کلهسی برینه ایزدهک نسخهده مجلس و کتبخانه لرده اولان
نسخه لره اکثریتسه تخلیص کهلری یازیلددر . مجلس و تخلیص کهلرله جهلته تک
و معناسی آکلاسیله مشیعتدن یالکز بر نسخه ده یازیلان تکلیف کلهسی قبول
ابدلش و بی صورتله جهلته دن معنا جیقلانددر .
[۲] بولکه قانوننامه تک دیگر نسخه لرنده منابولیه صورتده محرردر .
اقتصاد معناسه اولان Monopole کله اجنبیه سنکک لاسمرجه پک قدیم اوله رق
قول ابدلش آکلاسیلیور .

سویاشی و یاسوارلی منوبولیه دوئمک استنبجک کافرک فوجبلری
و کویبلری مهربلر بونلرک شیرسی صانلمه نتیجه هرچ کیمسه سوچی
ساعتیه و ایکی آی منوبولیه ایچون بیلک قتی آخی اعتبار ایدرلر
ایسه اول کافر دن التان اوندیه اول آیلرده سنالر

و اکروسواشینک یا سوارینک بر ایکی آیدن سوچی سی رتسه کوچله
کافر اوزرنه دوکیه مکر کافر ایل ترخنه راضی اولوب اله و کافر
شیره سی قوریقاشنه [۱] قوربوب صمقق استنبجک دفع الوقته بر اقبوب
صمقغه دستور و برلر و دستور ایچون نسنه المیالر قوبلر شیره سنی صقه
تا که ضایع اولیه

وکافر جیره سنی صمقق اوزرنه طوران آم اول جیره [بی] اراه
باصلعاق قالدیه ماصدرلر جیره لرده اوزم قالدیه صوقوبوب
قابه قویسه آندن اوند و سالارلق التیه

وشیره یوز مدره [۲] ده [اون مدره] اوند و اوج [مدره] سالارلق التور
اما ولایت سمندرده بر رعیت یازلدوخی برده باغ دکسه عشرین
و بردکدن سکره اوتوز مدرده [برمدره] سالارلق و پرور
واکر اخر تیمارده باغ دکسه عشرین صاحب زمینه و روب سالارین
کندو سیاهیسنه پرور و بر رعیت بر غیره سیاهیسنک رعیتدن باغ
السه عشرین و سالارلقن داخی اول بر صاحبنه و پرور
وکافر فوچی سن اچوب سوچی سن صاحبجاق ادرنه مدره سیله الی
مدره [ه] ده بر مدره الله

[۱] بولکه دیگر نسخه لرده قوریتسه صورتده محرردر . اسلاوجه اولان
مذکور کله تک روم الیده مستعمل بر قایه علم اولدنی آکلاسیلیور .
[۲] هجرتک طوفونچی عصرندن اون ایکنجی عصرینه قدر تالیف اولتان
بالجه حساب کتابلرنده مدره نامبله بر وزن و اولطی کورلرله میور . بلکه قیه تک
رئی اولوب لدره ده باد اولتان وزن اوله رق سهواً بوسورتله یازلددره مع مافیله
قانوننامه تک بشون نسخه لرنده مدره ده محرردر .

وشول چارلرکه قورونوب چار اوله کئشدرکه هرکز زراعت اولغز
 انوک کچی يرلردن که چوق اولوقلر حاصل اولور یوخسوللر تصرفده
 اوله عرف پادناهی مقتضاسنجه عشر وره لر
 ولایت مزبورده هر رعیت باشتمه دن باشتمه یه خرمن وقتنده بر
 عربه اولتوق و یواکن [۶] برعر، باودون و پرور [۷] موسلم لرند اولتوق
 و اودون المسلم لر بدینسر ایچمه اولتوق ایچون و اوچر ایچمه اودون ایچون
 التور

و ذکر اولتان ولایتده مسلم ان باغلرینک هر دینمنه درت ایچمه التور
 لوا و دیننده هر مزوج کافر دن دفتره اولتوق حتی بشر ایچمه و بوستان
 رسمی ایکیشر ایچمه یازیلوب تیار اربنک اوزرینه حاصل بدلمشدر
 اسلوب دفتر تقدیر اولغاسون ایچون یکی دفتره مزوج یازیلوب خانه حساب
 اولته

یر مزوج رعیت دفتر موجینجه خاهدن خانمه اولتوغی اولان
 برعر، به اولتوق ایچون بشر ایچمه وره لر ورعیت اوغلانلرندن شولکه
 دفترده مزوج [یازیلوب] دفتر دن صکره تزوج ایدوب کبر و باسیله اولوب
 انتقاعی باباسی چقتلو کندن اولوب باباسی باشتمه سدن اوله ایل یازیلوب دفتر
 اولتجه علی حده رسم اولتوق و رسم بوستان النیه اما اسپنجه سی الیه
 مکرشول کسنه که دفتر دن صکره تزوج ایدوب باباسدن ایرلوب مانته
 دیرلیک و دوژن ایدوب معیشتی باشقه اوله انوک کیدن داخی اولتوغی
 اولان برعر، به اولتوق و اولتوغی اولمایدن بش ایچمه و رسم بوستان ایکیشر
 ایچمه الیه شویله بله لر

[رسم قوان]

قوان دور دینی یره تابعدر کیمک یرنده بال ایلر ایسه عشر انوکدر
 شول یرده که دفترده ایچمه یازلمشدر اول الیه وشول یرده کی ایچمه یازلمشدر
 عشر بولایلو [۸] اون قوایدن برقوان الیه اما دقعا للتضیق بعض
 مواضده عشر دن بدل ایچمه تمین اولمشدر
 لوا، حمیده، لوا، خداوندکارده، لوا، انقره، ده، قوان عنسری صاحب
 رعیت اوزرینه قید اولمشدر

اما عنسر عسل بدلی هر قوایدن بحبت الحاصل بعض ولایتده برقواندن
 ایکی ایچمه التور و بعضنده قوان باشته بر ایچمه التور و بعض ولایتده
 بر رعیتک آخر سیاهی یرنده قوای اوله صاحب ارضه ایکی اوچ قوانه بر ایچمه
 و صاحب رعیته ایکی قوانه بر ایچمه و پرور

و بولی سنجاغنده قوان حتی اوائلده یره تابع اعتبار اولتور ایمن
 حالیا [رعیته] تابع اعتبار اولنوب حکم هایون ارزانی [قلمشدر] راستی نه
 یایلر جمعیتی دیوق اولنقدن حاله کورده بیورلمشدر [قبون] عادت کچی که رعیته
 تابع اعتبار اولتور و قشلا دوغی یره قشله حتی و یریلور

اما لوا، حمیده اولتوق رسمی [دیو] صاحب ارض بعض یرده درت
 قوایدن و بعض یرده اوچ قوایدن بر ایچمه الور

ولایت فرماتده قوان کیمک تیارتمه بال ایلر ایسه عشری اول تیارک
 صاحبه بیورلمشدر هر [ر] قوان باشته ایکی ایچمه رسم در
 وشول قریه لر که وقف اولا بر ایچمه سی وقفه و بر ایچمه سی دیوانی به در

[۶] نسخه مزده بلو یاتلویه او قونیلان و دیگر نسخه لرده ایلو یاتلوی صورتنده مقید
 اولان بولکه نیک معناسی آکلاشیله مامشدر مع مافیله اشبو قانوانمه نیک یالکن بر نسه سنده
 «ایو وکلو» صورتنده یازلمشدر بوسورتنده ایکنجی کله کومه لو صورتنده
 او قونورسه برنجی کله گی تویسیح ایدر و بوحالده معنا آکلاشیله ییلور .

[۷] نسخه مزده یواکن صورتیله یازیلان بولکه موقننده قانوننامه نیک دیگر
 نسخه لرده بوزده، یوزده کله لری عرر درر . بولکاتک هیچ بری حله نیک
 معناسی آتام اده میور . مذکور کله نیک یورکن ، کورکن اولیسه دمه حمله لرکه
 بوحالده معنا آکلاشیلور و اودونک جنشی ایضاح ایدر .

و ششول قریه لکه ملک اوله بر اچیمسی ملکه و بر اچیمسی دیوانی به در
اما اثنان اچقه عشر مقدری بال ایلین قواندن بیورلشدنر هیچ بال
ایلین قواندن امره مخالف نسه طلب اولئییه
و بر لوقیالردن و بر لوارولردن هر ییل بال اولور ایش واقع اولان بر لرده
سباهیلر اوزرینه حاصل بئلدی و دفترده قید اولئیان مو قویلیکلر
و طاقلرده باللیلر اولوب اناج قووغنده بولدقلری و [یا هنوز] واقع
اولش قیا قووغنده بولدقلری صید قیللندنر
و بعض مواضعه شولکه قوان دوردینی بر سنجاچ یکنه متعلق بر اوله
عشر قوانک نلانیین صاحب رعیت و ثلثین سنجاچ بکی الور

[فصل سادس باد هوایی بیان ایلر]

باد هوا دیو دفتره قید اولتان رسم عروسی و جرم چنایتی و جفتلک
طابوسی و اویری طابوسی و خارچدن کلوب قشلا یانک دوتونق رسمی در
سربست اولیان تیمار لک نصف جریه می صاحب رعیتک و نصف
آخری خارچدن دخل ایدن سنجاچ بکلر بکلر و یا خود خارچدن دخل
ایدن سو باشیکلر ایکیدی بله تصرف اتوکی برده هر بریسی ربع تصرف
[ایدر اما ولایت قرا مانده نصف اخر] شهزاده حاصلرینه یازلشدنر
و رسم عروسیه قید اولتان بر لرده داخی بو طریق اوزره دخل ایدرلر
کردک دکری و بر طابوسی بولی سنجاغنده تیمار ارینک در سنجاچ
بکلرینک و سو باشیکلر انلرده مدخلی بو قدر قیون حق و جرایم
سنجاچ بکی ایله سو باشیکلر صاحب تیمارک دخلی یوقدر مکرکه
تیمار سربست اولا و یا خاص قید اولئیش اوله
و رسم عروسان جهازلو قیزدن ائیش اچقه در و عورتدن قرق اچقه در

ققیلردن نصف رسم غنیه در و متوسط حال دن بین و بین در بر لوعورتک
نکاحنده و رسم عروسانه سنده طیراق [معتبر] در
کردک دکری رسمی یا کره فیزدن رعیت صاحبیکلر اکا حکم اولئه
وا کر سو ادرینک قیزی جقسه کردک دکرین سو باشی اله سو باشیاق
الی التده ایسه والا سنجاچ بکی اله یورکده لامکان اولدوغی
سبیدن یا کره ایله نیبه انا نه تابع اولمده بر در
و رسم نکاحک داخی اعلاسی بر دیشار و ادناسی اون ایکی اچقه در
و متوسط الحال تا کج ایله منکوحه حالرینه کوره انور
و برکسته کندولک مطلقه سن نکاح اتسه رسم نکاح انور اما رسم
کردک الخاق قانونه مخالفدر

و رسم مکانب داخی ائمه مجتهدیندن واقع اولان اقوال متخالفه اوزره
انوردی صکره دن اون بدی اچقه تعیین اولتوب رسم قسمت موارت
داخی بیکده بکرمی اچقه اوزره مقرر اولدی

[رسم قسمت بیاننده در]

سفر سلطانی به اشن سپاهی اشتر لکن قاعد اتدکد نصکره مادامکه
مدکور متقاعد آخره رعیت یازلش اولیه عسکریدر
و حضرت خد اوئدکار قوللری و چاره لری مادامکه عسکرینک تحت
نکاحنده اولهلر بدالاعتاق انلر داخی عسکریدر
و قضا و تدریس و مشیخت و تولیت و نظارت و سایر اتلرک امثالی
متاصبدن شولکه عتبه عایابه ملازمت ایله و بریلور انلرک [اهلی] عسکریدر
و عسکرینک اولادندن شولکه بر درجه ده و کمنه به رعیت یازلامش
اوله و زوجاتی که بالفعل تحت نکاحنده اوله و عسکرینک قوللری که

بعدالاتاق اهل عسکری خدمتده اوله و ميمشترلی اهل عسکردن اوله و کسه به رعیت یازنش اولیه و شول رعیت قیزی که ...باهی به نکاح اولوب مادامک سباهینک تحت نکاحده اوله عسکری حکمنمدهد
 بو ذکر اولتان کسنه لیک رسوم قسملری قاضی عسکر کدر قاضی عسکر قسای قسمت ایدوب رسم قسملی قاضی عسکر ایچون اله اما عسکری نکاح و عتاقی نامه و هجت باینده مختاردر قسلی جانبه دبلرسه اکا رجوع اید [ه] و هر کیمه مراجعت ایدرسه رسمن اکا و یره [دیوقانون مقرر ایدی] الحاله هده عسکرینک نکاح و عتاقی نامه لری قاضی عسکر لره تخصیص و تعیین اولوب امر جلیل القدر شویله صادر اولدی که انوک کبی عسکری طایفه سنک نکاح و یا عتاقی نامه لری واقع اولد قده قاضی عسکر قساملرینه مراجعت ایدوب و رسمن قاضی عسکر ایچون اله لری و اگر قساملری موجود اولمز ایسه داخی ولایت قاضیلری رسملرین الوب محکمه لرده قاضی عسکر ایچون ضبط ایدوب صکره قساقه تسام ایله لر اما هجت باینده عسکری طایفه سی کپرو مختاردر قانون قدیم اوزره قسلی جانبه دبلر ایسه اکا رجوع ایده و هر کیمه مراجعت ایدرسه رسمن داخی اکا و یره

و طوغاخی که برات هایون ایله بالفعل طوغاخیلیق خدمتده اوله کسنه نک یازلور رعیتی اولیه اشر یا یا و مسلم و جانباز و یورک و تاناز و دینوق طایفه لری داخی عسکریدر ولیکن انلردن شول [کسنه لره] غنی اولوب رسم قسملری یوز و یا یوزدن زیاده اوله قاضی عسکر کدر و یوزدن اشناغ [سی] ولایت قاضیلرینکدر و یونلرک اولادندن شول که کرو یونلرک سلکنده اوله لر کسه به رعیت یازنش اولیلر و زوجانی که بالفعل تحت نکاح لرده اوله انلرک حکمی داخی یونلرک کبی در و طوغاخی بر کسنه نک رعیتی اولوب رسوم رعیتی بالفعل ادا ایدوب

طوغاخیلی برات هایون ایله و یا هجتک تصمصرف [اتمکه] و یا خود عوارضدن معاف اولمغه اوله عسکری اولمز سائر خلق کبی در و سباهی قولی از اولوب سباهی خدمتدن فراغت ایدوب حضور اختیار ایلوب کاسبلر سلکنه منسلک اولوب اول طریق اختیار ایسه و بنوم جازیه لرمدن و سباهی قیزلردن شولر که رعیت طایفه سنه نکاح اولوب رعیتک تحت نکاحده اوله لر و کتبخدار رسومدن و عوارضدن معاف و مجرد الارنده برات [اولمغه] عسکریده داخل دکدر مناصبدن شول که مجرد قضاة اعلامی ایله و یریلور ملازمته توقی بو قدر جز [و] تسبیح و سایر وظایف کبی انلرک اصحابی [و] داخی یا یا و مسلم و جانباز و تاناز و تانازی یاغی و کوره جی [۱۶] و قاضی نایبلری سایر خلق کبی در بو مذ کور لریک رسوم قسمت و نکاح و هجتی ولایت قاضیلرینکدر و عسکرینک زوجانی عسکری وفات اندکدن صکره طول ایکن وفات انهلر اتالی عسکری ایسه کندولر داخی عسکریدر و اگر اتالی شهرلو ایسه و یا رعایا طایفه سندن ایسه انلر دخی اوله در و مناصبدن شول [که] بومی اوچ اجه و یا اوچدن زیاده [اوله انلرک] صاحب لریک رسومی عسکریدن معدود اولوب قاضی عسکر قسملی قسمت ایدرلر و رسومن داخی قاضی عسکر ایچون تصمصرف ایدوب الورلر و شول منصب که بومی اوچ اجه و یا اوچ اجه اوله انلرک اصحابک [رسم] قسملی ولایت قاضیلرینکدر ولایت قاضیلری قسمت ایدوب انلر الهلر و بعض وقت ورثه صبی و یا صبیبه اولسه ترک کبی قسمت ایدورمک استرلریمش و یا بعض کسنه لر میت ایله ترکده مشترک اوله لر کبر و نزاع اولور ایتمش یونلر داخی قانون مذ کور موجبینجه عسکری قسمنده داخل اولد قلی صکره یونلری داخی قاضی عسکر قسملی قسمت ایدوب رسمن قاضی عسکر ایچون الهلر و مشترک اولان مالک شریک

اخر حصصی اگر عسکریدن دکل ایسه افزا اولوب رسم قسقی
قاضی عسکر ایچون الله
وقرمان قاضی بر فاضلشدن مزول اولسملر اللرنده اولان
سجلا تلمی سکره کان قاضی به تسلیم ایلیوب الوب به کیدرلر ایتمش تسلیم
ایلیکی الحاح ایدرلر ناکه مسلمانلرک اوردی مختل اولیه

[رسم آغ]

ولایت فرمانده کهنه دفترده کوللر کتارنده اولان بعضی قرا [یه] بر
مقدار اچقه یازلسدر هر ییل اول قریه لر [دن] بالقی اولنسون کرک
اولنسون بروجه مقطوع اول یازیلان مبنای الورلر ایتمش قانونه
مخالف اولدوغی سیدن عشر ماهی قید اولندی نه مقدار اولتورسه
عشرین الهلر زیاده تعدی ایتمهلر

[رسم اولاغ]

قدیمدن فورونوب اولاغی رسمی التوکلیش ایلاقلرک عرف اطغانی به
موافق دفترده نیه رسم اولتلاق قید اولندی ایسه انی الهلر
انلرک ماعداسی جابر [لر] دن وقبر [لر] دن که بعضی حیانه طایفه منه
یورد و بعضی شهرلویه خاصه و بعضی اخر سپاهیلر تیمار قید اولنلسدر
و بعضی خالی و خارج دفتردرکه انلرک کچی برلردن عمال و سپاهیلر اولتلاق
رسمن الورلر ایتمش قانون عثمانی به مخساف و دفتر عشقشدن خارج
اولدی سیدن انلر رسم اولتلاق قید اولندی میهلر قیون رسمی
اولتقدن سکره طلب اولنیه

ورسم اولتلاق قید اولتان برلردن عادت قدیمه اوزره هر سوریدن بر
اورته قیون الهلر
ورسم اولتلاق اولدن [اولتلاق] رسمی قید اولتان برلردن انوب
قید اولنغان برلردن الخااز
و خارجدن سنجاغه کلن قیوندن رسم اولتلاق اعلا سوریدن بر
قیون بهاسی یکریمی اچقه و اوسطدن بر قیون بهاسی اون بش اچقه
وادنا سوریدن بر قیون بهاسی اون اچقه اوله زیاده التحق شرعاً
وعرماً جایز دکلدن شویله بلنه

[رسم قشلاق]

برتجارده خارجدن قیون کلوب قشلسه اغرحه سوریدن بر ششک [۸]
قیون الله و اچلق سوریدن [الی] اچقه انوب زیاده نسته طلب اولنیه

[رسم بزیرخانه]

قرمان دفترندن غیریده بولونمندی انده داخی بو اسلوب اوزره
یازلمش که ولایت قیصریه ده جاری اولان قانون اوزرینه یلده یکریمی بش
اچقه قید اولندی زیاده طلب اولنیه

[فصل سابع مسامه و یایایه متعلق احوالی بیان ایلر]

تکه ایننده اولان مسلمانلرک کهنه دفترلرنده درت بش [کسنه باش]
[۹] یاخود شیشک . ایکی باشنده قوزی به تسبه اولکور.

مسلم یازیلوب [بنویت] عساکر منصوره ملازمت ایدرلر ایتمش برنیجه کسنهلر بونلره رعیت قید اولتوب مشرک اولان کسنهلردن برینک نوتی واقع اولیچاق [مسلملک] برده واقع اولان غله ویاغ و قوان عشرلرین و دکرمین رسمن ورعیت یازیلان خاهلردن قرقدن اللی دن ایچهلرین الوب عساکر منصوره ملازمت ایدرلر ایتمش صکره ولایت مزبورده درگاه معلامدن یازلساغه امر اولیچاق مسلملر تنقیش اولتوب بعض اوجاقده اون و اون بش خانه و بعضنده قرق واللی خانه رعیتلری بولتوب مشرکاردن سفره کیدن کسنه بورعیت یازیلان خاهلردن مرادلری اوزره بعضندن ایکبشر و بعضندن اقل خرچاق اولدرل ایتمش و تعدی ایدرلر ایتمش بوقعیملری درگاه معلامه عرض اولدوقده هر اوجاقده اون بش خاهندن نقصان اولانن تمام ایدوب و زیاده اولانی اون بش خاهیه بر اشکونجی وضع اولتوق مقرر اولدی و رسم چفت تمین اولتوب کسنه یه ظلم و تعدی اولتوسون دیو هر بر اوجاغک نقصانن تمام ایدوب و زیاده سنه [اون بش خانه حسابی اوزره] برر اشکونجی وضع اولتوب رعیت یازیلان کسنهلردن تمام چفتولوسنه اوتوز و نیم چفتولوسنه اون بش و بساکه اون ایکی واهل کسب اولان مجردلره ایلی ایچیه و ایکی قیونه بر ایچیه تقدیر اولدی

و مسلملرک قیون عادی ایله باد هوالرینک تصفی و تمام چفتلوکدن [التیشر و نیم چفتلوکدن اوچرا ایچیه بعض یرده الای بکی و بعض یرده سو باشیلر و بعض یرده جری باشیلر الوب قیون عادتک و باد هوالتک تصفی مسلم اشکونجیلر و کدر ولواء حمیده هر مسلم اوجاغنده سکر طوقور نفر کسنه بر برینه یاق قید اولتوب تمام عسکر منصوره ملازمت ایدرلر ایتمش

و مسلم [لر] که دفترده یماق قید اولمشدر بردن ایکیدن خدمته یرار اولغلیری و یا خود قرنداشلری کندولری ایله بله اولورلر انلر داخلی یماق قید اولتوب نوبتلرنده خدمت ایدرلر

و بریماق که یر دفاتی و یامه دور اولوب سفره اقتداری اولسه و یرار اولغلیری داخلی اولسه خدمته کیدنه مفدار نیجه خرچلق و یرور [لر] اوجاقده مسلملک قانون قدیم اوزرینه بر رجفتلک یرلری وارد اول چفتلکده واقع اولان غلاتدن و یاغدن و یاغچیدن و دکرمندن کسنه یه عشر و رسوم و یرمن و اول بر سائق و طابویه و بر ملک جایز دکلدلر و قیونلری عادتنه و باقی رسوملرینه کسنه دخل ایتمز و اکرسپاهی یرنده ذراعت اتسلر عشرلرین و ایکی دیونمه بر ایچیه یر رسمن و یرور [لر] و یاغلیری اولسه هر دیونمه اوزر ایچیه رسم و یرور [لر] سفر و یا خدمت واقع اولور ایسه خدمته کیدنجیک یماق سایلرلرینک غنیلردن اللی و الخیش و متوسطه ایلادن اوتوز و قرق و ادما سندن اون و یکرمی ایچیه خرچلق اولور و قیونلری و قوانلری و ارایسه رسومن اول مسلملک یرده اولان غله نیک عشرین الان اولور و الا اختیاردلری و رضالری بر برندن سنه الیوب نوتی اولان کیدو خرچاقی ایله کیدر و مسلملک باد هواسن الای بکی ایله جری باشیلری بطریق المناصفه تصرف ایدرلر ایتمش شمعدیکی حالده مسلمه مستقل سنجاق بکی نصب اولتوب الای بکی حصه سن سنجاق بکی تصرف ایدر

و مسلم اشکونجیلرینه بعض یماق لردن اللی شر ایچیه خرچلق وضع اولتمش چفتلک داخلی تصرف ایدرلر اوچر نفر در و بعض دور در در بوسلوب اوزرینه یازلسدر چفتلکدن اولان حاصلی هر تنقیشی اشرا یسه اول تصرف ایدوب اشتمیلردن سابر یماق لری کی الیشر ایچیه خرچلق و عشرین اولور و بعض و قسده حاجت اولوب اوچی و یا دردی بله اشرا یسه چفتلک حاصلی و یماق لری الیشر ایچیه خرچلوقنی علی السواء تصرف ایدرلر

مسلمک و یماق لری کردک دکری وقتانی سنجاق بکته قید اولمشدر تصفی جری باشیلرینکدر و نصفی سنجاق بکلرینکدر

یماق مجرد اولسه بکرسی بش ایچیه خرجاق و پرور
و نفس سمندره ده مصلی قید اولتالیر عشر و برمز لر اما باغلر ندن
حاصل اولان [خوردن] فوجی باشنه سنجاق بکی اییون اون ایکیشر ایچیه
و پرور و نول مصلی لکه بر پرده باغلری وارد بر آسی نه عشرین
و بردکن صکره خمرین شهره کتورسه فوجی باشنه التیشر ایچیه رسم الورد

[احوال پیادگان]

هراوجانده اتی ویدی فکرکنسه بر برینه یماق قید اولوب [بیتوبت]
عساکر منصوره خدمت ایدر لر
بر یماق یازیلان یایانک بردن ایکدن خدمته یارار اوغللری و قرداشلری
واردر کندو ایله بله اولور لر انلر داخی یماق یازیلوب نویشلر نده خدمت ایدر لر
یایاق قاتون قدیم اوزره برر چقتلک برلری وارد اول یرده
اولان غلامک و باغک و دکر منک عشرینه و رسمه کسه دخل ایچوبوب
کندور تصرف ایدر لر اما اول یرک صالتمسی طابویه و برلمسی قضا
جائز دکدر و قیونلر [ی] عادتن داخی و برمز لر
بر یایا که پیر وفاتی و مقلس اولوب سفره اقتداری اولسه علی قدره
کیدنه خرجاق و پرور و الاا پر ویا معذور اولوب غنی اولوب کندو
و ارمغه قادر اولسه برینه بدل دوتر
و یایا لرسپاهی برنده زراعت اتسه عشر لرین و پرور ابکی دونه بر ایچیه
پر رسمن و پرور لر
و یایا سنجاق بکی کندویه متعلق اولان یایا لردن هر اوجانندن بغدای
واریه ایچیه دیو قرق ایچیه و سفره و ارمیوب برینه بدل دونان یایا لردن
بدل ایچیه دیو اوتوز ایچیه اور

و مذکور سنجاقدن اولان یایا لارک جرم و جنایته و کردک رسمه و یایا لر
دوتدیی و شق و نپلان در یسته یایا سنجاخی بکی متصرفدر
یایا باشلیرینه متعلق اولان یایا لردن یایا باشلیریه هر اوجانندن بغدای واریه
ایچیه دیو قرق ایچیه اولور
یایانک باد هواسنه یایا باشلیرینک دخلی یوقدر
و یایانک رسم جرم و جنایته رسم عروسی اوجاق تخمیلی یایا سنجاق
بکی بکندر اول متصرف اوله

و یایانک بدلی مطلقا جائزدر و یایا سنجاق بکارسی [کندو] ادملیرینه
یایا ایچیه سن البیوروب بدل آتمک اولیه

و یایا به سفره و ارمک دیو ویا سفره کچ کلاک دیو [برسن ویا]
اوغلان سن بدک قبول ایتمزین دیو و مقدمه ملک و سسقالق و یوغاشی
[و بکندک] ایچیه دیو ایچیلرین اولور ایتمش اول نسنه لر بدعتدر
قانون دکدر

و یایا طابوضی غیبت منقطع ایله غایب اولوب اله کریموب اله کلسی
ممکن اولدوغی معلوم اولیجانق اوجانده [یایا] برداخی [اوله جق] اولور
ایسه چفتلکنک جمعیسی اکا تسلیم ایدوب اول مملکتک قولان اول
برکشی ایدر

اما [یایانک] وفاتی و یاخود غیبت منقطع ایله غایب اولدوغی معلوم
اولوب بولنق احتمالی اولسه اگر خاص یایا لردن ایسه بولماق و نویتمده
اکا تکلیف خدمت ایدوب اشدرمک یایا سنجاخی بکی اوزرینه در و
اگر خاص یایا لردن اولوب یایا باشنه [مماق یایا] ایسه مادامکه غیبت
منقطع ایله غایب اولدوغی ویا وفاتی معلوم اولما یجانق بولماق نویتمده سورمک
یایا باشنک اوزرینه لازمدر

ورلر یایا لردن هر قنسی سی که چفتلکلرین قیوب قاچسه سنجاق بکته
واجبدر که اول قان یایان هر قنده ایسه بولوب طوتوب کبرو برینه کتوره

اول ولایتک قاضیری داخی سنجاق بکینک صورت دفترند
مسطور اولان یالیزدن تیمارلرده و ملکه و وقفده فاجله هر قنده که
وارایسه انلر داخی فاجان یایانک کچوروب برینه کتور مستنده معاونت ایلدیلر
اهال و مساهله اتمیلر والا معاقب اولورلر و هم یساق ایدلر که یایایه
کنسه مانع اولیه و کزنییه و ارالرینه کبریه والا یایایه اولیجاق سیاست
انلر اولور

امانسنجاق بکی ادسی داخی یایانی بولدوغی بردن کچوروب الوب
کیدوب یالزدوغی چفتلکه ایلدوب توبتده قولغان آتدوره ایچمستی الوب
سالو ورمیه

اگر یونک کبی لنسه [لر] اولور ایسه قاضیر منع ایدلر منله متموع
اولزلرایسه یازوب درگاه معلومه بدوردلر که حقندن کتله و اگر قاضیر
اهال ایدوب بدور میوجک اولورلرایسه منصیری الخاغه اولمایوب انواع
بلایه اوغرایلر

سنجانی چکیجیسی و سنجقداری یایان اولسه جائردر

و یایا سنجانی بکنه متعلق یوه و قاچقون باینده داخی قانون شونک
اوزرینه درکه یایا سناغانده دوتولان یوه و قاچقون یایا سنجاق بکنک اوله

[سیاست پیادگان]

سفره و ارمیان یایانک یساقی قضاة معرفتیه تقیش اولتوب شول
یایا که سفره کلدکن صکره خدمتی تمام اولدین دستورسز [قاچوب کتمش]
اوله و یا خود سفره کیدرکن یولدن [دونوب] [قاچوب] کیده و یونک کبی
ایشی عادت ایدوب بر ایکی [اویچ] دفعه اتمش اوله انی صلب ایدلر
وشول یایا دنکه یونک کبی ایش [متعدد واقع اولوب] عادت ایدتمش

اولیه انوک کیلرک داخی قاضی معرفتیه کیمنک بورنن پیروپ و کیمنک
قولان کسلر

وشول یایا که سفره و قولغه [۱] کچ کله انلرک صقان کسلر

و یایانک یساقیه هیچ احد مانع اولیه و اراسنه کبریه [والا] انواع
بلایه اوغرایه

و سیاسته مستحق اولان یایایه ذکر اولانان موجب سیاست ایدلر
نسنه سن الوب صالیور بزمک اولیه

و یایانک سیاستده شوایکی قولان قصوری ایچون سیاستدر
سنجانی بکینکدر اتلو سنجانی بکینک اکادخلی یوقدر

اما یایانک شرعی کنه غلیظی اولوب سیاسته مستحق اولسه که صلب
اتمک و یا قطع عضو در قضاة حکم ایدر هجت و بردکن صکره سیاست
اتلو سنجانی بکینکدر اما یایا سنجانی بکی معرفتیه ایدلر داخی یایان
قناوب [۲] جرم جنایت الیه مسلّمده دخی بوسیاست چاریدر

[باب ثالث]

[یدی فصل اوزرینه ترتیب اولتوب رعایایه مختص احوال بیاننده
وضع اولندی]

[۱] « قولتی » عسکرک و مأمورین سائره دولنک ایا ابدیه چکی و ایندیکی
خدمتانه مخصوص بر ته بر رسمی فدیدر .

[۲] کلمه مذکور فانونامه تک نسخ منعدده سنده بوسورته یالزشدنر . مفاد
افاده دن شدی دبت طلب اتمک معنایه منصل اولان قان ایستک مصدر تک
منفاینده قوللایلدی آکلاشیلدیر . حالوکه تورجه ده معنای مذکوره موضوع
اولان قنای کلمه می یوقدر . بلکه ده فاندرق مقابلی اولان قنای مصدر ندمدر .

[فصل اول بر رعیتك رعيتك كه متعلق قضايای بيان ايدر]

بر رعیت وت اولوب صغیر اوغلو و چفتلوکی قالسه صغیر چفتلكك
عهده سندن کليجك اتاك چفتلككي در دو سپاهی رسم چفت طلب آتیه
صغیر بیوجه اخره و پروب زراعت اندورب قولانن چکدوره حتی
صغیرك و کيللاری چفتلكك حقتن کله بورز دبو طلب ایده و زدیلرک
اوزر لرینه قید اولته باشر بمرز [۸] دبو قبول ایتمیزه یا یلیوب صغیر بیوجه
سورمکی ملزم اولانلره یا یلیبه

صغیر چفتلكك برادقدن سکره نامی چفتلوکی هر کیمک التده و انوب
طاویه داخلی الماش ایسه حاکمان نصره اولمشدر قانون سلطانن موجبنجه
چفتلكك ینه صغیره حکم اوله

و اوکسوزدن طاویه الحق یوقدر زبرا اناسندن قالش یری ملک
موروت کی اعتبار اولمشدر

و رسم چفت بغایت [خاص] بیبه بت و یا خود [صو] یصار بردن ایکی
دوئمه بر اچیه و اوسط بردن اوج دوئمه بر اچیه و اداناردن بش دوئمه بر اچیه [اله]
خاص بردن بئش سکسان دوئم [و اوسط] بردن یوز دوئم و
[اداناردن بوز اوتوز] بوزاللی دوئم بر چفتلكك اعتبار اولمش

و بر رعیت زراعته قابل برنی اوج بل بوز قوماز [۴] [سپاهی یه] ضرردر
اول ضرری دفع ایتمک ایچون اول اوج بل بوز قالان یری صاحبك التدن

[۱] بجرمک ، تسویه اینك معانسه اولان باشارمن مصدر نماندر

[۲] بر ترلاک قابلیت زراعتی سی مجید ایچون اجرا اولسان دکلندرمه
عملیانه یوز فومن تعبیر اولندیکی کی ترلا به دخی احواله قالدهی مدخیه بوز تسویه
ایدیلور . تعبیرات مذکوره الان آناتولیده مستعملدر . برده بوز ایلیق تمبیری
وارددر ، بونك معانی مختلفه سنندن بری اینستامتن خام و چالیق حالتده اولان
اراضی اولدهنی کی دیکری ده اوج سنه اینستابوب حیوانرعی اولان ترلادر .
مذکور اراضی و ترلای زراعته قابل حاله کبیرمک ایچون یا ییلان عملیانه بوز ایلیق
یوزمن دنلور . یوز فو تعبیر مخصوصی باشقه در .

الوب غیری کسنه به طاویه و یرمک عرناً قانون و جایزدر

اما طاع [غیر لرلر] اولوب و یا خود هر ملن صو بصوب و زراعته قابل
اولوبوب بوز قالسه [الوب] غیره و یرمک ممنوعدر زرا زراع طرفدن
تقصیرات [متوالیه اولمشدر]

و رعیتك چفت اوکوزی مصلحتی ایچون و خرمن یری ایچون
بر فاج دوئم یری بوز قویوب صرعی ادتمک ممنوع دکلدر . بوسبیه بقدر
زمان بوز قالسه طاویه و یرلمز

قدیم الزماتدن شهرلرنک و اهل قرانک طواریری خصوصاً بچون
اورو [۱] [سی] ایچون وضع اولانن برلرک اکلما سی و قورونما سی ضرر عام اولدینی
سیدن منع و دفع اولمشدر

و عورت اری برنده بوز قومایوب عشرين و رسومن ادا ایسه التدن
المق حیقدر آتیملر

و دفتزده مسطور اولان و ساسل یا ییلان چفتلكك محلول اولوب رعایا
اراسنده نابددر اولسه احیاسنه و رسومنه ملزم اولان رعیته و یر بلوب
هر کیمک التده اول چفتلككدن بر بولنورسه حاکم الوقت اولان حکم
ایدور البویروب اول چفتلوکی احیا اندوره اگر طاویه دخی التدی دیرلر
ایسه دعوالری مسموع اولیه

و رعیتدن تکرار عشر شول کسنه دن التور [که] کندو سپاهیستک
تجارنده [کی چفتلوکی ترک ایدوب و اروب غیری برده] زراعت [ایده
اماسپاهیستک تجارنده زراعته] قابل بر [سی] اولدینی بقدر بجه غیری برده
زراعت ایدن کسنه دن تکرار عشر الحق حیفت و ما معروفدر کافرده

[۱] اورومرعی معانسه اولدهنی کی اطراف دیوار و یا بیت و یا خود ایلیه
آرایش عمله دخی دینور . متن قانوننامه ده کوبلر اطرافنده اولان صرعی مراد اولنیور .
قانوننامه تک سح سائره سنده بوفاده ... طواریری اوروسی ایچون وضع
اولانن ... سورندهدر ، که دها زیاده طوعریدر .

داخی بوقانون چاریدر عشری صاحب ارشدکدر
 اما ولایت سمندرده برعیت اکر یازلدوغی برده زراعت اتمیوب
 غیر سیاهی برنده زراعت اتمه نصف عشر صاحب ارضه و نصف
 آخری بدل سالاریه بیه کندو سپاهینسه و برر
 و چفت قید اولیانلر چفته و چفتلنک مالک اواسه رسم چفت التور
 بوباید اعتبار چفتلک مقدرینه چاریدر چفتلک مقدارندن زیاده برتصرف
 ابدن کسنه زیاده سنده خارج [رعیت] کجی رسم و ورور
 پیر اولوب و یا خود فقر و فاقه عارض اولوب چفت و چفتلکی ائندن
 کیدن گسنه دن رسم چفت التحق چفتدر خصوصاً که ائندن کیدن بر معمول
 اولوب رسوم حقیقده نقصان کلهمش اوله

وسپاهی دن چفتلک طوتان رعایانن رسوم تمام چفتلودن تمام
 چفت رسمی و نیم چفتلودن نصف رسمی التوب نصفتندن اقل اولان
 برلردن اکر اراضی سقیه دن اولوب و یا خود ابو خاص بر اولسه هر یل
 زراعت اولتوب حاصل و برسه ایکی دوئمه بر اقله رسم التور و اکر متوسط
 الحال اولسه اوج دوئمه بر اقله رسم التور و ادما اولسه درت بش دوئمه
 بر اقله رسم التحق قانونه مطابقدر زیرا خاص یردن جنس و مسکان
 دوئم بر و متوسط الحال دن یوزدوئم و ادنا یردن یوز اوتوز یوزاللی دوئم
 بر چفتلک اعتبار اولتور [۹]

دوئم داخی حلوات متفارقة ایله طولاً و عرضاً قرق خطوله بردر
 و رسم چفت و بنالک اوابله خرمن و قنده التور ایش شمدیکی حالده
 مارت اینده التحق قانون مقرر اولتیش

و شهرلرده شهر خلقندن شهر سوزونده آکین اکه لر بو خصوصده امر
 عالی شوبله صادر اولش که وقف و ملک اولان یردن غیره بیمار اولان یرده
 اکه لر بتون چفتندن و نیم چفتندن قدر یر دوئر ایسه [بر] مقدار نیجه
 [۹] چفتلک اعتباری حقیقده یوقا زیده دخی ایساحات و برلش ایدی .

چفت رسمن و بره لر اما چفتلرین بوزوب فراغت ایدرلر ایسه چفت
 رسمی یازلاماشدر [طاب اولتیه]

ولایت قرمانده شهزاده به خاصه قید اولسان غله لردن اورتا نیجی
 اولانلره بکلکدن تخم و بریلوب ائدن حاصلن مناصفه ایدرلر [مکر] که
 کندو تخمیه اکرکی طاب ایلیه اختیار لره طاب اینیجه جبر
 اولتیه

و اورتا نیجیلر نصف حاصلن بکلکه و بردکلری چه تدن مملکت عثمانیه
 ده مطابقاً عوارض دیوانه دن معائنلر بکلر بکلر و قاضیلر اسلمیوب
 انلری عوارضه به قاتارلر ایش انلردن عوارض مرفوعدر عوارضه
 قاتمیلر

و شهرلرده اولان کیله [رسمی] رسم تمایرده قید اولیوب الجبلر ایچون
 و قابودن کلان قوللر ایچون تعیین اولندی اللرنده اولان حکملری
 موجنبجه ول ایچقدن قاضی معرفتیه خراج ابدلر و باقی نه قالدور ایسه
 صاحب تیمار متصرف اوله

والیدین هر فنسیسنک النده حکم هابون اولوب [انوک ایچنده]
 اتمک و یمکن و بیچکدن و یمدن و اولاقندن [و قولوا زدن] و غیر بدن هر نه
 قید اولندی ایسه ائی و بره لر زیاده نسته و برمه لر و اکر نسته امر
 اولتیدیه همان اوده [و بره لر] هر نه حاجت اولور ایسه کندو یانلردن
 ساتون الوب کسنه به زحمت و برمه لر ایدرلر سه درکا . معلامه اعلام
 ایدرلر

ورعیت کندو کتمه طامی و چولی سباهینکدر سوادری قوزسه
 طامی و چولی رعیتک اولور

و بر رعیت فوت اولوب اوغلی و قیزی قالسه جمیع چفتلک اوغلی
 النده اوله فی زسه حصه یوقدر قیزی داخی بشومده حصم وارددر دیوب
 حصه طلب ایچیه

ورعیت سپاهی عشرین انبارہ الہدوب و حصاردارانلرینک حصارہ
ایلمک رعایا اوزرینہ بدعت معروفہدر اما مسافہ برکونلکدن زیادہ
اولسہ دفعا للخرج تکلیف اولیہ دیو امر اولمشدر
اورتاقبیلرہ حاصل کنورنک تکلیف اولیہ ہاں کوبلردہ اولان
انبارہ ایلدلر

وقانوننامہلردہ رعیت سوارییہ اوپایو ویرمک مدنیوے اولمشدر ہاں
حاصل اولان عشرلرین قویاجق اسبار یاپویرمک رعایا تجوز اولمشدر
وبر رعیتک [الندہ] چفتلک اولسہ بروسہ مدبلہدرت مدتحکم کتک
ہرہل بورجیدر ہیچ ا کدوکی یلدہ الہی اچہ ا کدوکیچون الہ
بروسہ مدبلہ ایکی [مد] اکسہ یکرہی بش اچہ الہ وعلی هذا
درت مدتحکم تمام ا کدکن صکرہ غیری صنعت اشلر ایسہ داخی تعرض
اولتیہ

وتیاز اولری وعمال خرمن اولمکنکدن سنہ المی ایچون تاخیر ایدرلر
ایمش اول بایدہ برحفتہ توقفت ایلدلر اگر کلوب اولمزلر ایسہ
کویک امامی وکتجدامی ویراز امیلری معرفتیلہ خرمنین اولموزوب
انبارینہ فہیہ تیازاری وعمال بنوم معرفتسز اولمک دیو اول
کسنہی اختیارلر انجودولر ایسہ قاضی منع ایلیہ

و بعض رعایانک چفتلکلری دفتردہ یازولہو غندن قنوت قاحش ایلہ
زیادہ اولسہ شو یلہ کہ برچفتلک یازیلانک بریحیق چفتلک اولسہ یم
یازیلانک ہریری چفتلک اولسہ دفزدن زیادہ رسنہ الزام کوسرتوب
حقتدن کاور ایسہ دخل ولیہ ایقا اولہ [رسنہ] ماہزم اولمز ایسہ
زیادہ سی قاضی معرفتیلہ چفتلکی اولیہ ورلہ

و بعض برلردہ چفتلک قلیل اولوب یوزادودہ ذکر اولنان چفتلک
مقدارندن اکسک اولوب اما اولانجہ بری حاصلو اولدوغنی اجلدن کہنہ
دفتر موجنبجہ شون چفت و نیم چفت اولمشدر چفتاکوم اکدوکر

دیو نزاع ایدرلر ایسہ مسموع اولیہ دفتر موجنبجہ عمل اولہ
ومسجد وقفن تصرف ایدن ائمہدن رسم جفت رفع اولوب دفتردہ
حاصل یازلمشدر عورض خود مطلقا ائمہدن صرفوعدر امام اولدقلری
زماندہ تکلیف اولتیہ

وقف برلردہ اوتوران رعیتلرکہ اوزرینہ دیوایہ داخی وضع اولمش
اولہ جانی وقف اولان [خرمنلرین] اولبوب عشرلرین اخراج
ایلینجہ رعیت حاصلن خرمن یرندن کتورمبہ اگر کتورر ایسہ
تہدید وبقاق اولہ کہ وقتک حاصلی ضایع اولتیہ

وخارجیات امری [ی] پادشاہ عالمناہ حضر نرینہ عرض اولنوب شو یلہ
بیولمش کہ خارجدن کن کسنہلر کم کرکسہ اولسونلر اکدوکلری
برلرک صاحب تیمارلرین تمام رعایا کچی رسوم عرفیہ وبرہلر چاچلری اولبوب
مددہ ایکی بیچق کیلہ انسان برلردہ بونلر داخی [ایکی بیچق کیلہ وبرہلر
اوج کیلہ النان برلردہ بونلر داخی] اوج کیلہ وبرہلر فی الجملہ مفاطمہ
اعتباری بانکلیہ صرفع اولوب عوارض اولسہ داخی اگر سپاہی
داخی رینہ کورہ ب نزاع یلاسن چکلر رعایادن امتیازری کردک
دکری صورتشدہ و [اخذ] و ترک اختیار [لر] بدہ اولمقی امرندہ ظاہر
اولہ ہر خارجد کہ بو وجہلہ اللہ کی برک یلاسن چکک صاحب تیمار
اولان انک یرینی خارجد سن دیو نزاع ایدوب اللدن المیہ مکرکہ
رعیتک یرہ ضرورتی اولہ اشبو معنا برلہ کہ ادینہ بر یازلمش اولہ اما
الندہ ہرکز بری اولیہ حتی [تکمیل] ناقص خارجیاتہ تعرض
ایتمکہ سبب اولمز

ورعیت ادنہ برکہ یازلمشدر اگر ازا کرچوق یازیلان یازیہ کورہ بلاسن
چکسک کرک بو نقصانک تکمیلی ایچون خارجد اللدن بر الوب اکا
ویرمک اولمز اما محلولاندن قییدن ووجاہتدن وطاشندن و بابرندن
تکمیل اولنسسہ اولور زیرا اکثر بودرکہ انک کچی اللدہ بری از

اولوب ادينه ر يازيلان اختياريه اومده بومقدار يروردر ديو يازلمشدر
سكروه عوفا ايدوب يازيلان مفدا ي رد و متعلقه چون اول سبيدن
غوغاشنه اعتبار اولئييه

ماشول خار چار كه رعيتك اوله كلان مزارعي [زرع ائلندن] ضرورتى
وقتنده ساتون نوب وسپاهيدن طابوليوب ويا دفتر وقتنده ادفا مناسب ايله
ادينه يازدروب مرعى و قورى يرادغش اوله وصاحب تيمار اوله اولبدن
اولى كلان منفعت بيشمز اوله وقتنده و غلده [معتديه] نسنه واصل اولمز
اوله انوك كييلر [ه] تعرض اولوب البدن انوب رعيتيه و يرسه اولور
وتيمار لردن متفرق اولان رعايان جمع اتمك قانوندر اما اون
بش بلدن زياده متمكن اولوب طورانى قالدور مق رنج اولمشدر وشرد
بكرمى يل متمكن اولانى اول اوتوردوغى شهره [يازمق] بيورلمشدر و
استابولده بر كسنه متمكن [اوله] كوچرلك مجموعدر

سوركون قيزنجى سوركونه نكاح ابدلر اخره نكاح ايجيملر سوركون
طاييفسى اخره واروب بلكلكدن ويا غيرى برده اينش دوتماق وعمل المق
اولميه استرلر ايسه قبول اولئييه وسوركون ايجون احكام شريفه
يازملو اوليجاق كاغدى پادشاه حضر تلبنه عرض اولنه

ورعيت نساندن بر كسنه برنهرده اون بش يل توطن اتسه اما
[بو خصوص] رعايلا دفتر نده مقيد اولسه انوك كى كسنه رعيت دفتر نده
قيد اولنجيوب شهر لوبه الحاق اولوب شهر اوزرنده يارماق قانون جديد
اولمشدر

اما سمندره ولايتنده يرلر [ندن قاقوب] پرا كسنده اوتوران رعايادن
سپاهيلر بخيرد يرلر سه محله كوره تمام عشرو ويا نصف عشراوب يا چفت
بوزان رسمى بتمش بش اچيه الور

ودر يبار بلكه يوب اخر كويده اوتوران دربند كاغذلى داخى ساير
رعايلا كچي در

وسپاهيلره خاصه قيد اولنان جابر لر ين رعيتلى [مجيوروب] يرند
يغازلر اوينه كتور مزار

ور رعيتك غيرى سپاهى كوينده خنزيرى بورور يسه رسنك نصفي
كندو سپاهى سى ونصف اخرين صاحب زمين الور بوغزلدوغى وقت
خنزير باشنه سپاهيسنه براچيه وورور

• وسپاهيلره افلاقلردن و يوسوقلردن مزرعه لر ي ايجون يازيلان اچيه
خرمن وقتنده التور

وهرسناچاقدن طوتلان قبلان ووشق دريلرى ياريسى شجاق بكنه
متعلقدر مكره يايا و مسلم طومش اوله انلرك طوتدقلى داخى كندو
شجاق بكارينكدر

وطاغلرده بتمش خدائى اغاچلر صاحب تيمار وصاحب ملك دستوريله
بركسنه جك تشريف ايدوب اشلر اول اشلينك ملكى اولور بلدن
يله كندو دوشوره عشرين ويره وغيريلر انك اذنسوز دخل ايلميه

وطاغلرده واورمانلرده بتمش اودونلر اوتلر و خدائى بتمش لركه
اشلنماشدر مباح الاصلدر كيم ديرلر سه دوشوره انوكدر مكره
آورينوب ضبط اولنوب بجرمكله حاصل اولمش اوله عرفله كيمك تصرفنده
ايسه اول دوشوره غيريلر اكا دخل ايجيه

[فصل ثانى كتره يه مخصوص احوالى بيان ايدر]

سواري اوزرينه حاصل يازلمش هر قنده بلك باغ وار ايسه رعيتلى
يلده اوچ كون اشيلر بلك باغ اولميان يرلر سه اشلنيه [لر]

وكا فرددن قاتون و دفتر سلاطانى موجبجه حق لر ين الدقندن صكره

اتلرن و نكلو] ارين كوجه اولاق دويميدلر كنه و لره كوجه ايتس
ايشتميدلر

و تيماردن رعيت اولميدوب خارچدن زراعت ايدر كافر لر عشرين
صاحب تيمارك كويده اولان ائبارينه ايلدهلر

دار الحريدن كلان كفره دن بر كسنه بنوم ممالك محروسه مده و قات
ايدوب بندا اداالدين تركه بي قالس اول تركه قاضى معرفتيله يازيلوب دئتر
اولتوب ضبط اولنه اكر ميت مذكور ايچون دعواى وراثت و [با]
دعواى وصيت اولوب مسلمان شاهده ضرورت اولوب و كافر شاهد
اولوب وصيته ويا وراثته ايدر لر ايسه شرعاً جاز اولدوغى سبدن
قبول اولتوب نوجهله شهادت اولمش ايسه مقرر دوتيله نزاع اولنميه

اكر دعواى وراثت و وصيت اولمز ايسه اول تركه تقدر وار ايسه قاضيلر
معرفتيله ضبط و فقط اولتوب امين و مصون رده دوروب بين المالجيك
وغيرتلك كا [دخلى] اولوب صكره اول و قات ابدن كسنه مك ولايتدن اول
تركه ايچون ادم كل بلك كلان ادم و مكتوب قاضيلر يازدوغى ترنه دفتريله
در كاه معلومه عرض اولتوب قېودن امر ايدوب نقتيش اولتوب كلان ادم
وقات ايدن كسنه مك ولايتدن اولوب و كاغذ داخى بلكرى كاغدى اولوب
اول مصلحت ايچون كلدوكى ظاهرا وليچاقى حكم شريف ويريلوب اول
تركه اول كلان ادمه تسليم اولتوب كوندريله

و [هم] كفره مذ كوره متوفى اولدوغى رده قضاة قسمت ايدوب
ميرانلربنه قارينوب حربى كافر تركه سندن رسم قسمت المقى اسر لر ينش
الميلر

[۱] قاسكو باخود فاغى آناطولونك بعض برلر نده الا ن مستعمل ايكى نكر للكو
آرايهه نسيه اولور . من قانوننامه مطلقا آرايهه مقابله استعمال اولتند .

[فصل ثلث ايچون تعيين اولنان قانونى بيان ايدر]

هر بار كه ممالك محروسه دن عزب يازملو اولسه قاضيلر وسو باشيلر
اول خصوصجون واران حكم نريفك مضمونه نظر ايدوب رئيسلره
واوده باشيلربنه و علمداران و عزمه هرنه بيورلش ايسه امر نريفك
موجبجه بيقتسور و برله ضبط و نفس اولنميه

ويازييله جق عزب باسنده داخى هر يمل مجدهه عزب بيورلدنجه يوقلتوب
مخه امامى و كتخداسى معرفتيله امداد ايدوب و هر برينك قدرن معلوم
ايدنوب قېودن و برلن ائمه دن غبرى خرجاقى و بره جك ائجه كه [هر] عزب
ايچون نهاى اوج يوز ائجه در كم فرضا بر مجده دن اون عزب جقملو اولسه
اوج بيك ائجه اولور ائمه مخه و بالفضل يرات هميون ايله اولان اهل منصب
اسنسا اولدقدن صكره نه مقدار كسنه قاور ايسه اول مقدار مبلغى
اول كسنه لره حالو حاليه كوره و بندرلو قدرته كوره صالوب الله
و طول عورتلردن نسنه انميه و بيرلرلك غناسين و فقيرن نقتيش ايدوب
بلوب اندانصكره حاله كوره طلب اولنه و هيچ بر فرده حائدن
و حذندن زياده نسنه تكليف و توجه اولنميه و كسه به ميل و محابا ايدوب
اندن سهل نسنه اوب باقى [سن] سايزنه تحمیل اتمك اولميه

اكر بر مجله خلفندن از و اكر چوق عوارض نوبى ايچون قاچوب
عوارضدن امين مجله اولوب واروب انده النجا ايدر لر ايسه محله سى خلفتك
بالعمل موجودندن مددود ايدوب حاله و حديثه كوره متوجه اولان
طلب قلوب الله

و نفس عنده داخى عزبلكه قابل و مقاتله يه و محاربه يه قوى و قادر
اولان كسنه لر در البته انلريازيله اوغلاندن و ببردن و مريض و معلولدن
هيچ بر فردى عزبه يازميه لر

وهم عذب یا زلمی عدد خاتمه اعتباریله اولوب فرضا بکرمی خانه به عزیب
دوشسه اول محبه ده اول بکرمی عدد کسه نیک بر برارین ایچندن عزیب نیکه
یا زوب نافی اون طوقوزندن آکاخر چلق جمع ایدوب اول اون طوقوز کسه نیدن
نه مقدار ایچمه الخمو [اولورسه] الوب و کندو عوارض ایچمه سن داخی محسوب
دوتوب عزیب جیقمالو اولباجاق عینی و خصوصه ایجاب و تکلیفه انی
[جبقره لر] و عزیب اخردن زیاده ایچمه ووروب خاقندن زیاده نسه الهق
فساد نیکه بدیلکه که عزیب خار عدن یا زوب راضی ایدمه میوب زیاده نسه [و برمهک]
مؤدی اولمقدن اول نسه نسه عادت دکدر بدعتدر انی بالکلیه مرمنوع
ومتروک بلوب اول منایه رضا و برمه لر

[مکرکه] اول بکرمی عدد کسه نیده عزیب لکه برار کسه اولمه اول
وقت خار عدن بررار بک یا زوب بیو نیه لر [۱۶] و جبقمالو اولباجاق ایجاب
ایدوب جبقاره لر

و کسه نیک یا ن بوزلی اوغلا ن و قون یا زیمه لر و هر کسه نی که
یا زه لر یا زه قوری برده محکم و نله و رد لر ماکه نایب [وغنی] کسه نله اوله لر
انلردن کفیل الوب اندن یا ره لر ناکه عزیب خدمت تمام اتمدین کیدوب
و یا خود غیبت ایدوب اله کیره بچک عزیبه و بریان ایچینی کفیلدن طلب
ایدوب المقده عسر اولینه

و برده یا زیلانی قضا تبدیل و تغییر اتمه لر مکرکه یا زیلوب تعیین
اولدقدن صکره وفات ایدمه و یا خود خسته اوله سفره اقتداری قالمیه
وقالمه وغنی علی التحقیق معلوم اوله اول وقت ضروریدر

عزیبه و بریان ایچینی نه مقدار ایسه جماعه الوب بر کسه به داخی ووروب

[۱۱] آکلا شیلده بنه کوره بوکله نیک مصدری بیونلق دره فراچ سطر آشاغیده
بیون کله سی تعهد و کفالت منابنده استعمال اولدقه نظرآ بیونلق مصدر نیک
معنای دخی نهمه و کفالتنه ربط اتمک اولسی ایجاب ایدر. مع مافی بیونلق آلا ن مستعمل
اولوب بالکر درعه ده ایچک و ضامن اواق معنانه اولدرق پویه آلتی قوللانیلور.

یا زوب کوندریله و عزیب اغاری و مخصوص ایچون قضا ندن حجت اله لر
ناکه حین احتیاجده احتیاج ایدینه لر

و عزیب علوفه سندن اغاری و کانبلر اله قوری ایچمه ایچون خاقندن کبوره
ازدن و چوقندن ایچمه اییه و تسلیم ایچمی سی دیو کسه ندن بر ایچمه و بر حبه
ایه لر

و هر عزیب ایچون مکه دن اثنان بشر ایچمه بالکلیه نفی و متروک اولوب ایچمه
و عزیب ریسه لرینه که عادت ریک نیک خلعت [در] خزینه دارانی
و چاوشانی رسمی هر خلعتدن [الیشمر (۱)] ایچمه در ریسه لر کندو یا نلردن
و ره لر کسه ندن المبه لر

و عزیب قاضیلر و سو یا شیلر حضورنده یا زیه غایبانه محلامه و سایر
برلرده یا زیلوب عزیب اغاری و یا زون امینلر و کانبلر و قوللر کندو مقصنار نیجه
کندا ایش اتمک اتمه لر

و هر فاضیلندن که عزیب یا زیلور ایکی دفتر اولوب بری قاضیلرده طوروب
ور بری درکاه معلابه کلوب خزانه عامریه تسلیم اولته ناکه عزیب
یوقنملو اولوب و یا کفیل طلب اولنلو اولباجاق اگر قاضیلرده طوران
دفتره نظر اولوب انوکله عمل اولته و اگر درکاه معلابه تسلیم اولان
دفتره نظر اولوب انوکله عمل اولته

و اگر عزیب کتمک و یا غیبت اتمک واقع اولوب عزیب ایچمی
کفیلدن الخلو اواسه اول دفتر ایله انه و هم تبدیله و تغییر مجال و احتمال قالمیه

[فصل رابع یوروکه و خیایانه به متعلق خصوصاتی بیان ایدر]

یوروکه داخی برلو بکی [۲] رسم بنیم ایکی قیسونه بر ایچمه در

[۱] الزده کی نسخه ده « التیسیر » ایسه ده سائر نسخه لرده الیشمر دره

[۲] قدم نوویکده که مفاصلنده مستعمل ایدی .

و یوروکدن رسم قره اون ایکی ایچهدور و یوروک قیونی قیبولوب
هیچ قالسه و یاخود یکریمی درت عدددن اقل قالسه بونلره داعی قره
دیو اون ایکی ایچه تور و قیون یاجی الخیز
واکر بورک برسیاهی دن برطوتب زراعت ائسه عشر و سالاراق
وردکد نضکره رسم بیوندوق دیو اون ایکی ایچه و رروب زیاده نسنه
و ررض زرا زیاده رسم و بردوکی تقدیرجه تکرار رسم النوب قانون
قدم اوزره مخالف حیف اولور بوقضیه مراراً تفتیش اولوب
امر پادشاهی ایله موجب مذکور اوزره مقرر اولمشدر

و یوروکلر سنجانی بکی و تیار اری یرنده زراعت ابدلر ایسه تمام
چفتلوند اون ایکی و نیم چفتلوند الخ ایچه رسم جفت وارد و اوتلاق
رسمی برلوده کی اعلی سوریدن یکریمی و اوسلدن اون یش و ادانان
اون ایچهدر و رسم اغیل هر اغیلدن ایکیشر ایچه سنجاق بکنه
و پرورلر

و یوروک طائفه سنک رسومی اوایلده قوزی قرقنده التورمش شمعی
ایریله قانون اولمشدر

و ناجیه طوکوز لقمه [قره] اغاچنه خار جدن یا بلا [یوکلان] قرجه
قیونلوند و یوروکلردن اوز ایچه اوتلاق رسمی و قیونی اولیانلردن ایکیشر
ایچه اوتلاق رسمی النوب سنجانی بکی ایله سوبانی بطریق المسافه
تصرف ایدرلر

ولایت فرمانده مجموع خیابانلر شهزاده به خاص اولنیش ایش بعضینه
آت ایچمسی وضع اولوب و بعضینه اولفامش آت ایچمسی وضع
اولیانلر اوزرینه قید اولنان یوردلرینه ا کنلردن عشر غله و رسم جفت
و بناک و جبا و رسم اغنام و رسم عروس و جرم جنایت یازلمشدر
یوردلریده زراعت ایدجک برلری اولیوب اخر یرنده زراعت ایشکلری
تقدیرجه ا کدوکلری ریدن عشر لرینی برآسی نه و رسم جفت و باقی رسوم

خاصه و برمک قید اولمشدر عوارض داعی و پرورلر و آت ایچمسی
وضع اولنان طوایفدن رسم جفت و بناک و جبا و کندولره یورد یازیلان
برلره ا کدوکلری عشرلری آت چکدوکلری مقابله سنده عفو اولنوب
عوارض و برمک داعی رفع اولمشدر همان آت ایچمسی آت باشنه
اوجر یوز ایچه و جرم جنایت و رسم عروس و رسم غنم و پرورلر

اما آت چکنلردن [و چکمیلردن] بعض جماعت حاصلردن افزاز
اولنوب تیماره و برمش آت چکنلردن تیماره [و بربلنلرک] آت ایچمسی رفع
اولنوب اونوک مقابله سنده یوردلریده ا کدوکلرین سنک عشرلرینی و برمک
و قیونی اولیانلردن بناک و عوارض و برمک قید اولمشدر

و آت چکمیلر [دن] تیماره و بربلر همان خاصه قید اولدوغی رسومیله
ینه تیماره قید اولدی الان آت ایچمسی و برتلردن طور رغود [و] با بورد
واسکی ایل قیبله لریده قالمشدر و آت چکن طایفه دن هر قیبله دن
موجود اولان جماعته باقی قالان آت ایچمسی تعادل طریقله توزیع جدید
اولتی امر اولنیش ایش

و آت ایچمسی چکمیان قیبله لرک رسومی اوتراق رعایا رسومی کییدر
شویله بلنه

[فصل خامس اقلقلر احوالی بیان ایلر]

برنجیوه و ودین افلاقلری خراج عشر و اسپنچه و پرمرلر و جمیع
عوارض دن معاف و مساعلردر و رسم کردک داعی و پرمرلر جرم جنایت
و پرورلر سنجاق بکنه و یریلان جرم حنایتک عشرین کتاز [۱] لر اولور

[۱] اسلاوچه پرنس معناسنه اولان Kninz کله سنک لسانزده آلمینی
شکلدر ، قدیم تعییرات رسیمه مزده کوی مختزلرینه تسیمه اولنوردی .

ومذکور افلاقلر بش اون اوه برکوندر و برورلر احتیاطلو برده
 قراول بکلرلر دشمن اولیجاق جمیع افلاقلر آتذورلر بولد اشاق ایدرلر
 و توتوندن نونونه [۱] سنجانلی بکنه بلده سکسان اوچرا اچیه و برورلر
 و سمندره افلاقلری خراج و عشر واسپنچه و نادن اغنام و رسم عروس
 و سایر رسو مدن نسنه و برمیوب میلاد عیسی عا به السلام که ا کادینلر نجبه بوزبک
 دیرلر خانه دن خانه به برر فلوری ایچون قرق باش اچیه و بر قوچ بهاسی اون بش اچیه
 واللی فلورینه که بر قانونه دیرلر بر [چرکه] و ابکی قوچ و یا بهاسی و ابکی تکرلک
 یینر و ابکی ایب و ابکی یولار ایچون اوچرا اچیه در جمله [التش] اوچرا اچیه در
 الور بوزبکده انی و یروب [ایلیک یاز] حضر الیاس کونی دیدکلرنده
 بر فلوری و بر زماندن صکره بر [فوزیلو] قیون بهاسی ایچون بکر می اچیه جمعا
 سکسان اوچرا اچیه و برورلر و بش فلوری به بری و یینوق خدمتن
 ایدوب احتیاطلو برلری بوبتله بکلیوب آمین وافع اولیجاق اودن بر حی سفره
 چیقار سنجانلی بکنه [اللی] اوه [بر تور بچه که] خدمتکار در اتی ای
 قوللق ایدرلر قانون [اوزره] جرم جنابت و برورلر و النان جرمک مشرین
 کنزلی الور چیره و نختا کنور میوب حصار بکلمز و سنجان بکنک
 افلاقلری ایچنده و غیره برده اوین با بمرلر و اوتلوغن بچمزلر و بریمکور
 [۲] لک کناهنز بریمکور [لیکی] المنز و شرط معتبر اولوب فی الجمله
 عوارض دیوانیسه و تکالیف عرفیه دن معاف و مسلم لر در و طوزجی
 ارالینه کبرمن

اگر و یینوق و یا افلاق طابض می یازولدوغی کوبدن غیره سپاهی
 تیمارنده زراعت ایله نصف عشر و برور کندو باغنده تحصیل ایتدوکی
 خیرین قنی سپاهینک تیمارنده صتار ایسه هر فوجیدن دور در اچیه و برورلر

[۱] خانه دن خانه به مطابقه مستعمل قدیم بر تعمیر رسبدر .

[۲] من قانوننامه ده محرر محافظه و سائر خدمتنده بولنان اولاحلرک افرادنه

بریمکور نسبه اولنوردی .

شهرنیزه اولان عجبایات و کارخانه‌ها و بخصوص امپراطورک بر عتیق سرای
باغچه‌سند کندی مختصری اولان قلمه نامنا اولندی بولک رسم و اینجمنی
و دروننده انشا اولنان اوطلاری ایکی بیک سنه مقدم روما چاسارلری
و قتلندن قاش بعض اوانی و آلات حرب و سائر عتیق اشیادن مرتب
اولوب و درت یوز سنه مقدم اعمال اولنیش مقصد شکلنده بر مقدار
کوزز قلیفه کورلمشدر و الحاصل اول فرنج طاقمی قسمدان قلش طاش
واطاج مرته ایسه اعتبار ایلدکلرندن درودیوارلرینه تعاقب ایده‌کلوب قامه
مرقومه‌دخی بصورتد یادگار قدما چچی اوله‌رق برشیدر لکن صفا و لطافتدن
خالی و بریدر قلمه مرقومه‌بی نامنا ایدلر اسملرینی یازمق ایچون جلدی
سم بر دفتر اختراع اولنیش اولنگه سیر و تماشا به مأمور سرای اولغیالی
دفتر مذکور ای اناه اسم و شمرنگزک تخریری القاس ایچکنک فرانسجه
و تورکیجه اولق اوزره مأموریت ورتبه‌منز قید اولندی بوندن سکره
بیچدن دخی حرکت و عیاری وار دلدن مرور ایله ممالک محروسه مضائقندن
یکرش شهرینه وصول و بعداً مدینه سلطنتیه و رود ایله مدت و افره‌دئرو
آرزو و مشتاق اولدینمز جوامع شریفه و منازاتک دیدارلرله قربرالین
اولوب اندن دخی حرکت و وارنا اسکله‌سنه وصول و بجزاً درس‌ماده
هزیمت اولوب سکنزنجی کونی و سولمز میسر و خا کای اولیای نمی‌به
رومال ایله انتخار و مباهاتم اوج اعلا به برابر اولمشدر

[۱] الله تعالی و قدس اسم اعظمی و حبیب مختصری صل الله تعالی علیه‌سلم
حرمته ولی نعمتمز اولان دولت عالی‌بی هر حاله تأییدات سفیه‌سیله
مؤید و توفیقات ربانیه‌سیله مؤید ایله آمین [۲]

[۱] بوران نیاخته قدر سطرلری کمال یک نسخه‌سند بوقدر

[۲] اشبو سفارتنامه‌تک مجموعه‌ت کبری الکنجی جزؤنده مندرج قسند
و ۱۳۷۹ مخی جمیع‌سند و ورتیناق و نابله مرر اولان سفیر ایچون حاشیه‌ده
فرانس‌تک نزد دولت علیه‌به کوندردیکی ایلیچیر آراسته بونامده که اولیوب
بونک «مارک دو بوناق» اوله‌سنی بارلش ایدی. اختراً اجرا قلان تدقیقاتدن
بونک سلیم‌خان ثالث‌زمان سلطنتده فرانسه‌چهوری چاپندن استانبوله کوندریلان
«Jernfac de Saint-Maur» اولدینی استامشلسدر.

اگر خارجدن اوب ستار ایسه انلر داخی رعیت کبی فوجی باشینه اون
بش ایچو و پرور

[فصل سادس بدع صرفوعه‌بی بیان ایلر]

قونیسه باغلری اوائلده بربرین بکلکه محتساج اولمش اول جهتدن
چاوشلر بکلوب هر بر دوغدن بر ایچو و هرخرمندن بر یکله غله تقدیر
اولنوب المشلر اول زماندن برو عادت اولدوغی شیمدیکیحالده
بکلمدین داخی اولرلر ایتمش بدعت اولدوغی سیدن رفع اولندی
و قونیسه باغلرینک هر دوغنه اونوز ایچو‌الوریمش اولایله میرابانی
مقاطعه‌به الان کسه باغلری سوواره‌جق و قشده شهرلور اتفاقیه امین
ادملر جقاروب صوقسمته متولی قلنور [مش] هر دوغنه اولایله دوردر
ایچو میرابانی رسمی‌الور ایتمش سکره صوقسمته عامل کندو متولی
اولوب رسمده اصل قانوندن [ن] تجاوز ایدلرلر ایتمش وهم باغلرک
سوواره‌جق [وقشده] ترتیلری واریمش زیاده رسم و یرن کسه‌به
نوبی کلیدن نوبت و پرورلریمش صو از اولدیبی بلارده سکره حادث
اولان باغلره ضرر [اوله‌جیفکنک] قدیم باغلره که حق شرب
انلر و کدر انلره ضرر اولوریمش اولیه اولسه ینه اولنکی شهرلو
اتفاقیه امین کسسته متولی نصب اولنوب صو [بی] قسمت اتمک امر
اولندی تا که کسسته ضرر اولیه سکره حادث اولان بدع رفع
اولندی

و میرابلق عمله الان [کسسه بعض] کسسه‌لره بوستانا کدورب ثلث
حاصلین کندو اوب ثلثان بوستانجی المق قول ایلریمش بوسبله باغلرک
حق شربی ضایع اولوریمش قرمان اولغلی زماننده مذکور صوبله
اوج بوستان سوارلرلریمش بریسی [دزدار] و بریسی خانون

وریدی داخلی مولانا جلال‌الدین حضرت‌تلیک تریبه مظهرمی ایچون
اکلوریش بائیس ماغوره و چشمه‌لره و حمام‌لره [صرف اولوروش] و
وج سلطان قامه‌دن طاش‌لره برکوشک بابوب اصل سودن کوشکنه کلکه
برمقدار سوالوب کونک حواله‌لسنده باغ داخلی ایدرلر ایش سکره
اول بهانه ایله کوشکه ناظر اولان کسنلر اول سودن جوق سوالوب یولنه
یوستانلر احداث ایدوب خرج ایدرلر ایش مسلمانلرک حاملرینه
و چشمه‌لرینه خیلی نقصان و ضرر اولوریش اوله اولسه میراب اولئر
و کوشکه ناظر اولئر منع اولوب عادت قدیمدن تجاوز ائمه‌لر و اسلامیانی
قاضی شهر اولان درگاه مهلامه عرض ایله

وقونیه بزازستانی دکانلرندن ایدن ایه هر برندن بر ایجه التوریش
ایچنده بز ازستانی و اراپکن عسس بکلدوکنه احتیاجلری یوغکن
اهالی بزازستان طبلرینه رفع اولغاسی مقرر قلندی

وقونیه‌ده محسب اولان کسنه ائمک اسبابین صتان کسنه لردن دکان
اهلندن هر هفته هفته‌ک دیو ایکیشر ایجه الر ایش و خباز اشلدوکی
کون ایکی ایجه‌لور ایش و برطلوم بیزدن ایکی ایجه بدعت‌الوب اندن
ساندرمش قاضی قاتنه و برین ترخی کوزمه‌دوب آسون طوتوب
جرم المسنه مشغول دکل ایش بلکه کم ایلریش بونلر بدعت
اولدوغی سبیدن رفع اولندی کر کدرکه قاضی معرفتله ترخ و بریلوب
محسب اولئر کوزمه اکسک ستاندن ایکی درهمه بر ایجه جریمه ائه
زیاده‌سنه التویه و کسنه‌دن کم التویه فی‌الجمله بوا سردن تجاوز اولتیه

و چلی سلطان خلقی و قوللری و [قره‌مان و حید] سپاهیلری قونیه
کلیجک جبریه شهر لولک او [لر] ینه تویمه‌لر اختیارلریله قوتلر اول
بایده قاضیلر جبریه قونوق ایستیلری منع ایدلر اسلامیانی یازوب
درگاه عدالتنه عرض ایدلر

و شهر لرده و کولبرده طوارالرتوب سانلور ایش بیونلر طلب اولغز ایش

اول جهندن اوغراق طوارسانتلی اسان اولوریش اوله اولسه بیونلر
طوارالتیه علی‌الحضوصکه سبه‌لو یردن اوله شه‌لور یردن بیونسز طوارالانی
تأدیب ایدلر

و برکیسه مجرم اولسه نایب قانون اوزرینه جرم الدقه‌نصکره برجرم
داخی صو باشی الورا ایش [برجرم داخی عسلر ایله عسس باشی آلورمش]
نایدن غیری کیسه جرم ایله

و عید باقی طوتلسه بواجی اولان کسنه عید باقی طوتوب کتورمه
یکرمی ایچمه‌زده و برمک عادت اولمشدر ابقک مولاسی کلیجک یرکونلک
یولدن قاجش ایسه [اوتوز آچیه و ایکی کونلک یولدن قاجش ایسه]
الغش ایجه و اوج کونلک یولدن قاجش ایسه داخی زیاده همان یوز ایجه
مشاق و پرور و قولک قاضی تقدیر ایلدوکی نفقه‌سین پرور
ویونلردن غیری عید باقی طوتوب کتورمه و پردوکی یکرمی ایچیه
داخی ابقک مولاسندن الوریش مرحوم خداوندکار طاب تراه اول
ایچیه بواجی یانندن امر ایلمشدر انوک اوزرینه مقرر قلندی

و چای سلطانلر جانندن خراج جمع ایلمک و ارا کسنه یاچه بر ایجه
کشی چیقوب یور یوب اتلرین [بیلدوب] و مقت یمک و خرا اولر ایش
و مرده لرین چیقارمه داخی بر قانون قولنامش هر کلن چیقاریرین دیر
ایش اون یلاق مرده‌ک خراجن و پرور دبو شکایت ایلمش کر کدرکه
خراج جمعه و ارا کسنه لر ایچمه‌سنلته ایلملر و اوج یلده برقتیش ایلیوب
موجود بولان نو یاقتمینه خراج وضع ایدوب تقدیر مرده‌سی و اریسه
چیقارملر بوقانوندن تجاوز اولتیه

و اول یرک اکثر سپاهیلری اولرندن طاش‌لره چیقجاق قوندقلمی یرده
جبریه یم و یمکک اولر ایش یساق اولته

و چلی سلطان قوللری داخی بر قاضیه خدمت امر اولدقده حکمی
قاضی به کوسترمدین کندولر ایجه دیلر سه ایدوب کیدرلر ایش و خرسوز اقله

حتم اولان کسنه لری عمال و صو باشیلر قاضیلر قاتنه ایلمتدین جرم الورلر ایتمیش اول سببیه خرسوزلر قاضیه به معلوم اولیوب حقدن گلزلر ایتمیش اول بایده عماله و نوابه یساق اوله که قاضی قاتنه ایلمتدین کسندن جرم المیملر و [قاضی] معرفتسز کسندی حبس ایتمیملر و چلی سلطان قوللری قاضی معرفتسز اولیه قاضیلره ایصال ایلدو [کاری] حکمسلرده قاضیلر حکمیله عمل ایلملر و تمردلری مطیع ایلیوووروب قاضی فی تعضیل ایلوب کندولرایشه مباشر اولیه

و فونیبه جوارنده برسورکه لک بر واریمش شهر خلقی انوکه فایده نئور ایتمیش بردفنه انوک ایجنده طوشان بولمیش ایدن سکره واروب سپورکه لک الان کسندی قوللر قوری به کیردوک دیوانجودولریمش کر کدرکه اولدن مسلمانلر منتفع اولدقلری بردن منع اولغیملر

وقره مان ولایتک بعض خرسوزلغه میم اولمیش کسلیری بر ولایتک جرایعن و یاخود عادت اغنامن مقاطعه به الورلریمش کندولر امانلی برنجیه خرسوزلری کفیل یازدروب اون بش یکریمی مقداری کشی اولوب ایل اوزرینه چیقارلریمش قوندقلری بردن قیون و قوزی و ات بی و اتمک الورلریمش اول گویده بر کیتی بر کیشیتک فی الجمله شکایتن اتمه قاضیه به ایلمتدین و صوبی ثابت اولدین ایغندن اصابعیله و انواع تهدیداته اولیلدو کلرین الورلر ایتمیش قاضیه به دعوت ایلیوب کل دیسه لر تمرد ایلوب واریموب بر گویه داخی کیدولریمش [کر کدرکه] المارک کچی تمثویه ایتمیش و برمیملر و عامللر یساق اوله که قاضی معرفتسز کسندی طویمیلر و ایجنسز بک المیملر

و بعض قضیایده حاصلر غله سی صاتیق ایچون [برنجیه کون] بازار طوتوب رعایا غله سن صادر مزلر ایتمیش اول خصوص داخی ربع اولدی و سمندرده شهر خلقتک باغلرندن حاصل اولان حمیری شهره کتور بچک هر فوجیدن ایکی ایجنه اقی خر الورلر ایتمیش و عشرین و بر دکن سکره

فوجیدن فوجیه به ایکیشر ایجنه داخی الورلر ایتمیش سلیمان یلسا زمانتدن برو حادث بدعت اولغله حاصل بعلیوب امر پادشاهیله رفع اولندی

[فصل سابع اودون ایچون وضع اولتان قانونی بیان ایلملر]

دارالسعاده و مطبخ عامره مصلحتی ایچون هر ییل ازن کسید قاضیاغندن یکریمی بیک وزنه و یلاق اووه قاضیاغندن طقوز بیک وزنه و ککبوزه قاضیاغندن ایکی بیک وزنه اودون مقرر قلمشدر هر قاضیقلرک خلقی ذکر اولتان مقداری اودونی توزیع مذکور اوزره و قتمده کسدورب احضار ایلوب یالی به ایلبوب حاضر و مهیا ایلوب اودون مصلحتی ایچون و ازان کبیره متحمل اولدوغی مقداری اودون یوکلدوب کوندره لر و هر قاضی کندو قاضیاغنه تعیین اولتان اودونی اولدن اخیرینه مباشرت ایدن کسهره تکلیف ایلوب کتورده

و هر قاضیاغنه تعیین اولتان اودون برایه نهایت ایکی ایدکن کیلوب کلوب بونده تسلیم اولنه اول مقدار وقتدن تجاوز ایجه و بکلک ایچون [اودون] کساملک و التقی هان سرای عامره ایچون مخصوص اوله هیچ بر قرد ایچون بکلک ایدینه اودون و برلیه و پاتسا اوینه و بکلر بیکلر و قابو اغالری و غیره به ووضیعدن و رفیه دن هر کیمه که اودون حاجت اولور ایسه کتدو ایجنه لر به طب خاطر ایله [اودون] امتنان کسندن الهلر کسینه به جبر ایجاب ایتمیلر

واودون اسکله لرنده استانبول و زنه سیله بر وزنه دوزیلوب هر یارکه بوندن اودون ایچون کچی وارد ایجنه بونده کله چک اودونی وزنه ایله وزن ایلوب یوکلده لر و اودون ایچون خزانه عامره دن کوندریلان ایجنه که هر وزنه ایکیشر بیجی ایجنه مقرر اولمشدر و اول ایجنه بی اودون کسوب ایندورن رنجیملر به بقصور و بریلوب داخی کوندریله و کچی به نه مقدار

اودون وریلور ابلسه هر قاضی اودون ایچون کمی ایله واران کسنلر ائه
جهت وبرلر بونده کلایجک ا کا کوره بوقله

وهم دار الساماده ایچون بیک بشیوز وزنه پلامود اودونی صرف
وخرج اولتور بوندن واران وزنه ایله ذکر اولتان مقدار پلامود اودونی
مذکور قاضیقلره بشر یوز [وزنه] توزیع مقرر اولوب پلامود اودونندن
کسدروب باقیسی سائر اودوندن الوب ایکی بیک وزنه تکمیل ایدلر و
بکلکه التان وسائر خلق ایچون ساتلان اودون هر وزنه به ایکی شر بیقی الحقد
مقرر قلمشدر

والله اعلم بالصواب

قانون بیت المال خاصه مال عصویت وجه تذکره اولدر که ممالک
محرورسه مده منحصی و جهتی اولتوردن فوت اولوب انلرولک مختلفاتی
ترکلری بیت المال جهتیله و یا عصویت جهتیله قومعه متوجه اولسه بونلرولک
کیلرک مختلفاتی قلیل و کثیر هر نه قدر اولورسه عامه مقاطعه ویرلمش دکدر
وقبوندن جهتی اولمیلارندن داخی شولرکه جمله ترکلری قاضی دفترنده
اون بیک ویا اون بیکنن زیاده اوله مدیون اولسون اولسون ترکلری.
دیون احاطه ایسون ایسون انلرولک داخی بیت المال عامه ساتنش دکدر
اوله اولسه بو ذکر اولان طوایفک مختلفاتی باندیه مرحوم سلطان
محمدخان طالب نراه زماننده قانون مقرر بوایدیکه بونک کیلرک ترکلرندن غرما
دعوی دین ابلسلر اللیدن و التمشدن و یوزدن اکی اوج بیکه وارنجیه انده
بیت المال جیلر دیاخود وصی میت ویا قبل شرعدن نصب اولتان وصی مواجهه
سند و لایحی قاضیلری ققیش ایدوب معدنل و منکی شاهدلریله شرعی تمام
ثابت و ظاهر اولدقندن سکره میتک ترکسندن انده و بروب ادا ایدوب
بعده علی التفصیل درگاه معلومه اعلام ایدلر دی ماعدامی استانه معدنل
پناهه ارسال اولتوردی و برکسنه مستقل اوج بیک ویا اوج

بیکنن زیاده نهایت اقل دین دعوی ابلسه والی و لایت وقضاة مملکت
بر موجب شرعی قوم ب شاهدلردن انده استماع ایدوب تمام تمذیل و تزکیه
ان دکندن سکره قبل الحکم نقل سندات و بروب درگاه معلومه قاضی
عسکرلرولم استماع ایلوب شولکه مقتضای شرع مطهردر برینه تورلردی
اما شول دینک مستقل بر شخصه اون بیک ویا اون بیکنن زیاده
اوله انلری قضاة ولایت استماع ایچیمو مدعیلری شاهدلریله استانه سادته
کوندروب بونده قبوده استماع اولوب کیرو امر شرع رعایت اولتوردی
سکره بوقانونه رعایت اولنیوب بونک کچی برک ترکسندن دعوی ایدنلری
قیلا کان کثیراً جسمنی شاهدلریله درگاه معلومه ارسال اولته وقضاة
ولایت استماع ایچیمدیو امر اولتوب بوسیدن مسلمانلر بوندن زیاده متضرر
اولوب هر خصوص شاهدلریله قومه کلکده فوق الحد عسر و ضرورت چکوب
رنجیده اولدقنری حالیا بنوم عز حضورمه عرض اولدقنده مسلمانلره
حمزید عنایت و مرحمت ایلوب و بویاده سکره دن احداث اولان قضیلری
رفع ایلدم و بیوردم که قفا بعد بو خصوصلرده مرحوم سلطان محمد خان
علم الرحمة والفرقان زماننده جای اولان قانون اوزره قضاة ولایت عامل
اولوب ذکر اولان کسنلرک مختلفاتندن غرما دعوی دین ایتدوکلر نده
شونلرکه برا کنده فرده دیوندن و متفرق کسنلرلر ده یوز ایکی یوز بشیوز
ویاخود بیک نهایت اوج بیکنن اقل اوله بونلرولک کچلری سز لرکه
قاضیلر سز کندو تفسکز ایله مباشر اولوب علی وجه الاحتمال و الاستقضا
بر موجب شرعی قوم برنده بیت المال ضابطلری وار ایسه انلرولک
حواجه سنده والا وصی میت ویا وصی شرع حضورنده ققیش ایدسه
شویله که معدنل منکی شاهدلریله ثابت و ظاهر اوله قطعا شهیده اولیه انلرولک
کچی برا کنده دیونی انده حکم ایدوب میتک ترکسندن و بروب ادا ایدسه
ویازوب بلدیر سز اما شول کسنلرکه مستقل اوج بیکنن زیاده
واون بیکنن اقل دین دعوی ابلسه انلرولک کچی امرک شاهدلرین انده سز

قانون نامه آل عثمان

کند و تفکر کرده شرع شریف مقتضای آنجه استماع ایدوب تمام شرع ظاهر اولوب شبهه قائمقدن سکره حکم ایتموب همان نقل شهادت ووروب مفصل عرض ایدمسز که بونده استانه سعادتدمه قاضی عسکرلرؤم شرعنه تفتیش ایدلر هر نه وجهله ظاهر اولورسه اکا کوره عمل ایدمسز اما شول کسه که اون بیک ویا اون بیکدن زیاده آلم دعوی ایلسه قانون قدیم اوزره مدعی ایله شاهدلری قیومه کوندرمسز بونده استماع اولنوب حق برینه واده بوباده بردردواخی ایتمهسز

و ذکراولان کسه لک و صیتلری خصوصنده دخی قضاة مملکت بواسلوب اوزره عامل اولوب خرده و سایر اکا اوج بیکدن اقل اهلانده بمدائثبوت و التفتیش و الصرف عرض اولنه اگر اوج بیکدن زیاده اولورسه بمدائثبوت قبل التفتیش و الصرف درگاه معلومه عرض اولنه اگر اون بیکدن زیاده اولورسه استماع ایتموب شاهدلریله و مدعیلریله درگاه معلومه کوندرمسز ولیکن بوخصوص صلرده زیاده اهتمام و تیقفظ اوزره اولوب جیلدن و تزویردن و شهود زوردن و شرعاً مقبول الشهاده اولیانلردن زیاده احتراز ایدمسز که کسه به تزویریله و تلبیسه مال و برلیه اما سکره خلاف ظاهر اولورسه انک کبی تزویریله ویا شرعاً مقبول الشهاده اولیان کسه نلر شهادت لریله کسه به مال و برلیک اولور ایسه مستحق عقاب و عتاب اولورسز شویله بلهسز

والله اعلم بالصواب والیه المرجع والمآب

سلطان سلیمان خان قانونی امریله جمع و تلفیق اولان قانوننامه اولوب وایله کتبخانه ایمراطور برینده موجود نسخهنندن استساخ ایدلشدر

استانبول

مکتب مطبعه عثمانی

سلیطین شامارین

۱۳۲۹